

**T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**OKULLARDAKİ REHBERLİK EĞİTİM ÇALIŞMALARINA
YÖNELİK ÖĞRENCİ İZLEME VE DEĞERLENDİRME
SİSTEMİ TASARIMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif YARIMBAŞ

**Enstitü Anabilim Dalı : ELEKTRONİK VE BİLGİSAYAR
EĞİTİMİ**
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Ahmet ZENGİN

Haziran 2019

T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

OKULLARDAKİ REHBERLİK EĞİTİM ÇALIŞMALARINA
YÖNELİK ÖĞRENCİ İZLEME VE DEĞERLENDİRME
SİSTEMİ TASARIMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif YARIMBAŞ

Enstitü Anabilim Dalı : ELEKTRONİK VE
BİLGİSAYAR EĞİTİMİ

Bu tez ~~26.04~~ 2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/
ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr.
İhsan PEHLİVAN
Jüri Başkanı

Doç. Dr.
Ahmet ZENGİN
Üye

Doç. Dr.
Devrim AKGÜN
Üye

BEYAN

Tez içindeki tüm verilerin akademik kurallar çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, görsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uygun şekilde sunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezde yer alan verilerin bu üniversite veya başka bir üniversitede herhangi bir tez çalışmasında kullanılmadığını beyan ederim.

Elif YARIMBAŞ

26/6/2019

TEŞEKKÜR

Çalışmamın hazırlanmasında yardım ve destekleriyle beni yönlendiren, yüksek lisans eğitimim boyunca değerli bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım, araőtırmanın planlanmasından yazılmasına kadar tüm aőamalarında sabırla yardımlarını esirgemeyen, teővik eden, aynı titizlikte beni yönlendiren değerli danışman hocam Doç. Dr. Ahmet ZENGİN 'e teőekkürlerimi sunarım.

Çalıőmalarımnda fikir, bilgi ve tecrübeleri ile yardım ve desteklerini esirgemeyen meslektaőlarım Bilişim Teknolojileri Öğretmenleri Caner SAYGIN ve Süleyman AKTÜRK'e teőekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans Eğitimim boyunca çalıőmalarımnda manevi desteğini ve sabrını esirgemeyen sevgili eőim Dr. Serdar YARIMBAŞ 'a, her zaman yanımda olan annem Fatma BAYRAK'a ve çalıőmalarımı bitirmemi sabırla bekleyen sevgili çocuklarım Bilge, Iőıl ve Oktay'a sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
TABLOLAR LİSTESİ	xi
ÖZET	xii
SUMMARY	xiii
BÖLÜM 1.	
GİRİŞ	1
BÖLÜM 2.	
LİTERATÜR	4
2.1. Kullanılan Teknolojiler	4
2.1.1. Programlama dilleri.....	4
2.1.1.1 HTML.....	4
2.1.1.2. Web stil dili CSS	6
2.1.1.3. JavaScript	7
2.1.1.4. PHP	8
2.1.1.5. Ajax.....	10
2.1.2. Veritabanı yönetim sistemleri	12
2.1.2.1. MySQL	12
2.1.2.2. JSon	14
2.1.3. Uygulama geliştirme kütüphaneleri.....	15
2.1.3.1. BootStrap.....	15
2.3.1.2. JQuery	15
2.1.4. Uygulama geliştirme ortamları.....	16

2.1.4.1. Dreamweaver CS5.5.....	16
2.1.4.2. WampServer.....	17
2.2. Kullanılan Rehberlik Araçları	19

BÖLÜM 3.

REHBERLİĞİN ÖNEMİ VE LİTERATÜRDEKİ YERİ.....	20
3.1. Rehberlik.....	20
3.2. Ortaöğretimde Psikolojik Danışma Ve Rehberlik (PDR) Hizmetleri	20
3.2.1. Psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetlerinin amacı	21
3.2.2. Okul PDR hizmetlerin sınıflandırılması	22
3.2.2.1. Öğrenciyi tanıma hizmetleri	23
3.2.2.2. Bilgi toplama ve bilgilendirme hizmetleri.....	24
3.3. Bireyi Tanıma	24
3.3.1. Bireyi tanımanın işlevi ve önemi	24
3.3.2. Bireyi tanıma temel ilke ve anlayışlar	25
3.3.3. Bireyi tanıma tekniklerinin sınıflandırılması.....	27
3.3.3.1. Testler	27
3.3.3.2. Anket/ soru listesi	28
3.4. Okullardaki rehberlik hizmetlerinin problemleri	30
3.5 Okullardaki rehberlik hizmetlerinin problemlerin karşı çözüm önerileri.....	32

BÖLÜM 4.

REHBERLİK UYGULAMASI TASARIMI	34
4.1. Veritabanı Tasarımı	34
4.1.1 . Veritabanı tabloları	36
4.1.1.1. Havuz tablosu	36
4.1.1.2. Yayın tablosu	36
4.1.1.3. İstatistik tablosu	37
4.1.1.4. Okul tablosu	37
4.1.1.5. İl tablosu	37
4.1.1.6. İlçe tablosu	38

4.1.1.7. Cevaplar tablosu	38
4.1.1.8. Üyeler tablosu	39
4.2. Diyagramlar	39
4.2.1. Veritabanı bağlantısı sağlayan fonksiyon diyagramı.....	39
4.2.2. Ankete ait bilgileri getiren fonksiyon diyagramı	40
4.2.3. Anket listeleme fonksiyon diyagramı	41
4.2.4. Yayınlanmış anketleri listeleyen fonksiyon diyagramı	42
4.2.5. Yayını sonlanmış anketlerin listeleyen fonksiyon diyagramı	43
4.2.6. Ankete verilen cevapları kaydeden fonksiyon diyagramı	44
4.2.7. Ankete verilen cevapları kayıt anahtarına göre getiren fonksiyon diyagramı	46
4.2.8. Ankete katılımcısının cevaplarını getiren fonksiyon diyagramı	47
4.2.9. Ankete ve Anketle İlişkili Kayıtları Silen fonksiyon diyagramı	48
4.2.10. Anket Yayınlama Fonksiyonu Diyagramı	49
4.2.11. Ankete Nesne Ekleyen Fonksiyon Diyagramı	50
4.2.12. Anketin istatistik bilgilerini getiren fonksiyon diyagramı	52
4.2.13. Anket istatistik bilgilerini JSon formatında veri tabanına ekleyen fonksiyon diyagramı	53
4.2.14. Anket nesnesi ve seçeneklerini oluşturan fonksiyon diyagramı	54
4.2.15. Okul bilgisini getiren fonksiyon diyagramı	55
4.2.16. Yeni okul ekleyen fonksiyon diyagramı	56
4.2.17. Okul bilgilerini güncelleyen fonksiyon diyagramı	57
4.2.18. Seçenek tiplerine uygun olacak şekilde form elemanlarını oluşturan fonksiyon diyagramı	58
4.2.19. Anket yayını ve o ankete bağlı bütün cevap ve istatistikleri silen fonksiyon diyagramı	60
4.2.20. Anketin ön izlemesini gösteren fonksiyon diyagramı	61
4.2.21. Öğrenciyi ilgilendiren anketlerin listesini getiren fonksiyon diyagramı	62
4.2.22. Yeni üye ekleyen fonksiyon diyagramı	63
4.2.23. Var olan üyenin bilgilerini güncelleyen fonksiyon diyagramı	65
4.2.24. Üyeleri listeleyen fonksiyon diyagramı	66

4.2.25. Üyenin bilgilerini ve isteğe göre üyenin anket katılımlarını birlikte silen fonksiyon diyagramı	67
--	----

BÖLÜM 5.

REHBERLİK UYGULAMASI ARAYÜZÜ.....	68
5.1. Giriş Paneli.....	68
5.1.1. Mobil cihaz görünümü	68
5.1.2. Web tarayıcısı görünümü	69
5.2. Öğrenci Paneli	70
5.3. Öğretmen Paneli	70
5.3.1. Anketler Sayfası	71
5.3.1.1. Tamamlanan anketler sayfası	72
5.3.1.2. Genel anket havuzu sayfası	73
5.3.1.3. Anketlerim sayfası	74
5.3.2. Öğrenciler sayfası	76
5.3.3. Öğretmenler sayfası	76
5.4. Yönetici Paneli	77
5.4.1. Anketler sayfası	78
5.4.2. Öğrenciler sayfası	79
5.4.3. Öğretmenler sayfası	79
5.4.4. Okullar sayfası	79
5.4.4.1. Yeni okul ekleme sayfası	80

BÖLÜM 6.

SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME	81
6.1 Çalışmanın Uygulanması	81
6.1.1. Uygulama sonuçları	82
6.1.1.1. Lise RİBA sonuçları	82
6.1.1.2. Ortaokul RİBA sonuçları	85
6.1.1.3. Rehberlik harici uygulama sonuçları	86
6.2. Çalışmanın Sonuçları	88
6.3. Çalışmanın Rehber Öğretmen Değerlendirmesi	90

6.3.1. Lise uygulaması değerlendirmesi	90
6.3.2. Orta okul uygulaması değerlendirmesi	90
6.4. Çalışmanın Geliştirilmesi	91
KAYNAKLAR	92
ÖZGEÇMİŞ	96

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

CSS	: Cascading Style Sheeds
DOM	: Document Object Model
GPL	: General Public Licence
GB	: Gigabyte
HTML	: HyperText Markup Language
HTTP	: Hyper Text Transfer Protocol
JSON	: JavaScript Object Notation
LAMP	: Linux Apache MySQL PHP
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖSYM	: Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi
PDO	: PHP Data Objects
PDR	: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
PHP	: Personal Home Page
RİBA	: Rehberlik İhtiyaç Belirleme Anketi
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
SVG	: Scalable Vector Graphics
TB	: Terabyte
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
WAMP	: Windows Apache MySQL PHP
W3C	: World Wide Web Consortium
XHTML	: Extensible Hyper Text Markup Language
XML	: Extensible Markup Language
XSLT	: Extensible Stylesheet Language Transformations

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Geleneksel web uygulamaları modeli	11
Şekil 2.2. Ajax web uygulamaları modeli	11
Şekil 4.1. Veri tabanı tasarımı ve tablo ilişkileri	35
Şekil 4.2. tbl_havuz tablosu tasarım görünümü	36
Şekil 4.3. tbl_yayın tablosu tasarım görünümü	36
Şekil 4.4. tbl_istatistik tablosu tasarım görünümü	37
Şekil 4.5. tbl_okul tablosu tasarım görünümü	37
Şekil 4.6. tbl_il tablosu tasarım görünümü	38
Şekil 4.7. tbl_ilce tablosu tasarım görünümü	38
Şekil 4.8. tbl_istatistik cevaplar tasarım görünümü	38
Şekil 4.9. tbl_uyeler tablosu tasarım görünümü	39
Şekil 4.10. Veri tabanı bağlantısı sağlayan fonksiyon diyagramı	40
Şekil 4.11. Ankete ait bilgileri getiren fonksiyon diyagramı	41
Şekil 4.12. Anket listeleme fonksiyonu diyagramı.....	42
Şekil 4.13. Yayınlanmış anketleri listeleyen fonksiyon diyagramı.....	43
Şekil 4.14. Yayını sonlanmış anketleri listeleyen fonksiyon diyagramı.....	44
Şekil 4.15. Ankete verilen cevapları kaydeden fonksiyon diyagramı.....	45
Şekil 4.16. Ankete verilen cevapları kayıt anahtarına göre getiren fonksiyon diyagramı.....	46
Şekil 4.17. Ankete katılımcısının cevaplarını getiren fonksiyon diyagramı.....	47
Şekil 4.18. Ankete ve anketle ilişkili kayıtları silen fonksiyon diyagramı	48
Şekil 4.19. Anket yayınlama fonksiyonu diyagramı	49
Şekil 4.20. Ankete nesne ekleyen fonksiyon diyagramı	51
Şekil 4.21. Anketin istatistik bilgilerini getiren fonksiyon diyagramı	52
Şekil 4.22. Anket istatistik bilgilerini json formatında veri tabanına ekleyen fonksiyon diyagramı	53
Şekil 4.23. Anket nesnesi ve seçeneklerini oluşturan fonksiyon diyagramı	54

Şekil 4.24. Okul bilgisini getiren fonksiyon diyagramı	55
Şekil 4.25. Yeni okul ekleyen fonksiyon diyagramı	56
Şekil 4.26. Okul bilgilerini güncelleyen fonksiyon diyagramı	57
Şekil 4.27. Seçenek tiplerine uygun olacak şekilde form elemanlarını oluşturan fonksiyon diyagramı	59
Şekil 4.28. Anket yayını ve o ankete bağlı bütün cevap ve istatistikleri silen fonksiyon diyagramı	60
Şekil 4.29. Anketin ön izlemesini gösteren fonksiyon diyagramı	61
Şekil 4.30. Öğrenciyi ilgilendiren anketlerin listesini getiren fonksiyon diyagramı	62
Şekil 4.31. Yeni üye ekleyen fonksiyon diyagramı	64
Şekil 4.32. Var olan üyenin bilgilerini güncelleyen fonksiyon diyagramı	65
Şekil 4.33. Üyeleri listeleyen fonksiyon diyagramı	66
Şekil 4.34. Üyenin bilgilerini ve isteğe göre üyenin anket katılımlarını birlikte silen fonksiyon diyagramı	67
Şekil 5.1 Giriş ekranı mobil görünüm.....	69
Şekil 5.2. Giriş ekranı tarayıcı görünüm.....	69
Şekil 5.3. Öğrenci paneli arayüzü	70
Şekil 5.4. Öğretmen paneli arayüzü	71
Şekil 5.5. Anketler sayfası arayüzü	71
Şekil 5.6. Tamamlanan anketler sayfası arayüzü	72
Şekil 5.7. Katılımcı listesi arayüzü	72
Şekil5.8. Anket istatistikleri sayfası arayüzü	73
Şekil5.9. Genel anket havuzu sayfası arayüzü	73
Şekil5.10. Anketi yayınla sayfası arayüzü	74
Şekil 5.11. Anketlerim sayfası arayüzü	75
Şekil 5.12. Yeni anket ekleme sayfası arayüzü	75
Şekil 5.13. Öğrenciler sayfası arayüzü	76
Şekil 5.14. Öğretmenler sayfası arayüzü	77
Şekil 5.15. Yönetici paneli arayüzü	77
Şekil 5.16. Sistemdeki bütün anketler sayfası arayüzü	78
Şekil 5.17. Yönetici anketleri sayfası arayüzü	79
Şekil 5.18. Okullar sayfası arayüzü	80

Şekil 5.23. Yeni okul ekleme sayfası arayüzü	80
Şekil 6.1. Öğretmen arayüzü tamamlanan anketler.....	83
Şekil 6.2. RİBA-lise istatistik sonuçları	84
Şekil 6.3 Öğrencilerin bireysel sonuçları	85
Şekil 6.4. RİBA-orta okul istatistik sonuçları	86
Şekil 6.5. Tübitak 4006 projesi istatistik sonuçları	87

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Okul PDR hizmetleri	23
--------------------------------------	----

OKULLARDAKİ REHBERLİK EĞİTİM ÇALIŞMALARINA YÖNELİK ÖĞRENCİ İZLEME VE DEĞERLENDİRME SİSTEMİ TASARIMI

ÖZET

Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı her okulda rehberlik çalışmaları yapılmaktadır. Bu çalışmalar rehber öğretmen eşliğinde yürütülmektedir. Rehber öğretmenlerinin yetersiz olduğu (rehber öğretmen olmayan) okullarda ise rehberlik faaliyetleri sınıf öğretmenleri aracılığı ile yapılmaktadır. Okullarda uygulanan rehberlik faaliyetleri çeşitli olmakla birlikte bu faaliyetler belirli plan ve program dahilinde yapılmaktadır. Rehberlikte yapılan faaliyetlerden biri de öğrenciyi tanıma, izleme ve ihtiyaçları belirleme gibi amaçlarla uygulanan test, anket ve formlardır. Bu test, anket ve formlar Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Uygulanma zamanları planlar çerçevesinde belirlenmiştir. Hangi anketin hangi okullarda uygulanacağı ise okulun bulunduğu bölge, zaman ve şartlara göre değişiklik göstermektedir.

Rehber öğretmenlerin kurumlarda sayısının yetersizliği de göz önüne alındığı zaman iş yüklerinin çok fazla olması rehber öğretmenlerin önemli sorunlarından birisidir. Uygulamaları gereken anket, form, tanıma fişi vb. evraklar ise iş yüklerini daha da arttırmaktadır. Bu formları çıktı alıp tüm öğrencilere birebir uygulamak ve uygulama sonlarında ise analizlerini yapmak hem ciddi zaman almakta hem de maliyetleri arttırmaktadır. Yapılan analizler de ise hata oranları yüksek çıkmaktadır.

Bu çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı'nın rehberlik çalışmalarında kullanılan anketlerin daha verimli, derli toplu olarak uygulanıp, sonuçların dijital olarak saklanması ve analizlerin daha verimli yapılabilmesi ve rehber öğretmenlerin iş yüklerini azaltmak, zaman kazanmak ve maliyetleri düşürmek amacı ile bir online yapısal anket/test platformu tasarlanmıştır. Web ortamında hazırlanan bu otomasyonun yazılım kısmında PHP dili ve JavaScript Ajax teknolojileri kullanılmıştır. Veritabanı kısmında ise MySQL kullanılmıştır. Anket tabloları MySQL Json data formatında yapılandırılmıştır. Yapılan test ve anket çalışmaları neticesinde geliştirilen sistemin Json veri formatı kullanıldığında ilişkisel tablolara göre fark edilir derecede performanslı olduğu gözlemlenmiştir. Sistem öğrenciler üzerinde uygulanmış, uygulama sonucunda ise klasik yöntemlere göre maliyet, zaman tasarrufu ve analiz hata payı gibi konularda önemli farklar olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: MySQL, PHP, JSon, JSon veri tipi, Rehberlik, Rehberlik Otomasyonu, online anket

DESIGN AND IMPLEMENTATION OF STUDENT MONITORING AND EVALUATION SYSTEM FOR GUIDANCE EDUCATION STUDIES IN SCHOOLS

SUMMARY

Guidance works are carried out in each school affiliated to the Ministry of National Education. These studies are carried out under the guidance of guidance counselor. In schools where guidance teachers are insufficient (non-guidance counselors), guidance activities are carried out by class teachers. Although the guidance activities implemented in schools are various, these activities are carried out within the scope of specific plans and programs. One of the activities carried out in the guidance is the tests, questionnaires and forms applied for the purpose of recognizing the student, monitoring and identifying the needs. These tests, questionnaires and forms are determined by the Ministry of National Education. Implementation times are determined within the framework of the plans. Which schools will be applied in which questionnaire varies according to the region, time and conditions.

Considering the insufficiency of the number of guidance teachers in the institutions, the fact that the workload is very high is one of the important problems of the counselors. Applications such as questionnaires, forms, recognition slips, etc. documents increase the workload even more. It takes both serious time and costs to analyze these forms and apply one-by-one to all students and make their analyzes at the end of the application. According to the surveys, error rate is high.

In this study, an online structural questionnaire / test platform was designed to implement the questionnaires used in the guidance studies of the Ministry of National Education more efficiently, collectively, to store the results digitally and to make the analyzes more efficient, and to reduce the workload of the guidance teachers, to save time and reduce costs. In the software part of this automation software, PHP language and JavaScript Ajax technologies were used. In the database part, MySQL is used. As a result of the test and questionnaire studies, it was observed that the system developed with Json data format is noticeably performant according to the relational tables. The system was applied to the students and as a result of the application, it was observed that there were significant differences in cost, time saving and analysis error margin compared to classical methods.

Keywords: MySQL, PHP, JSon, JSon Data Type ,Guidance, Guidance Automation, Online survey

1. BÖLÜM: GİRİŞ

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin kökenine bakıldığında, rehberliğin İngilizce'de "guidance" sözcüğünün karşılığı olarak kullanılan "eş anlamı" "kılavuzluk" olan bir sözcük olduğu görülmektedir. Ancak rehberlik hizmeti kılavuzluktan farklıdır. Kılavuzlukta belli bir konuda becerikli ve yetkili bir kişinin, başkaları için belli bir işi yerine getirmesi söz konusudur. Rehberlik ise başkaları için belli bir işi yapmaktan çok, bireyi tanımak ve onu kendisine tanıtmak, büyümesine, gelişmesine, olgunlaşmasına sistematik olarak yardım etmek anlamlarını içermektedir (Karataş & Şahin Baltacı, 2013, s. 428).

Bireye yardım etmenin temelini oluşturan rehberlik hizmetleri tanımlandığında rehberlik, bireyin kendini ve çevre imkanlarını tanıması, tercihlerini doğru yaparak kendini gerçekleştirme için yapılan profesyonel ve sistemli yardım sürecidir. Yardım sürecinden kastedilen bireye akıl vermek, bir davranışı benimsemeye veya yapmaya zorlamak olmayıp bireyin önüne çıkan seçeneklerden en uygununu değerlendirme yaparak seçmesi için gerekli donanıma sahip olma becerilerini kazandırmaktır. Rehberlik hizmetleri insan varlığının devam ettiği her yerde birey merkezli ve sürekliliği olan hizmetlerdir. Rehberlik bireye yardım etme sürecidir. Rehberlik yardımı öğüt verme, nasihat etme, yol gösterme yardımı değil psikolojik bir yardımdır (Hatunoğlu & Hatunoğlu, 2006, s. 334).

İlgar,Z. (2004) "Ergenin kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki gelişim görevlerini başarması çok önemlidir. Ergenlik döneminde olan bireyin kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki sorunları daha fazla yaşaması da PDR hizmetlerine duyduğu ihtiyacı daha da arttırmaktadır." şeklinde açıklamıştır.

Ortaöğretime devam eden öğrencilerin gelişimleri, gereksinimleri ve sorunları dikkate alınarak; öğrencilerin eğitsel, mesleki, duygusal ve sosyal gelişimi ile ilgilenmek gerekir. Okul psikolojik danışmanı gelişim döneminde, bireyi doğrudan etkileyen bireyi

tanıma, psikolojik danışma, bilgi toplama ve yayma, yöneltme ve yerleştirme, izleme, oryantasyon hizmetleri ile dolaylı yoldan etkileyen konsültasyonluk, araştırma ve değerlendirme, çevre ve veli ile ilişkiler gibi hizmetleri yeterli düzeyde vermelidir (Şahin, 2008, s. 5). Kepçeoğlu (1994) "PDR hizmetleri içinde bireyi tanıma hizmetinin, verilen diğer PDR hizmetlerinin ön koşulu olduğu" belirtmektedir. Bu hizmetin amacı, bireyi tanımak ve kendisine tanıtmaktır. "Bilgi toplama ve yayma hizmeti ise, öğrencinin ilgi duyduğu her çeşit eğitsel, mesleki kişisel, sosyal bilgi ile kültürel etkinlikler, yardım hizmetleri, yararlanabilecekleri kurumlarla ilgili bilgileri sunar" (Güven, 2004).

Günümüzde her okulda rehberlik hizmeti sunulmaktadır. Bu hizmet sunulurken rehber öğretmenler çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Karşılaşılan bu sorunlar ise rehberlik hizmetlerinden istenilen düzeyde verim alınamamasına sebep olmaktadır. Rehber öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar pek çok makaleye konu olmuş ve bununla ilgili pek çok çalışma yapılmış, anketler uygulanmıştır. PDR'in amaçlarından biri olan bireyi tanıma ve kendisine tanıtmak için okullarda sıkça uygulanması gereken anketler ve formlar vardır.

Rehberlik hizmetlerinde kullanılan ölçüm araçlarının (test, anket, vb..) sağlıklı ve zamanında uygulanmaması ve sonuçlarının yerinde ve zamanında kullanılmaması Rehber öğretmenlerin yaşadığı sorunlar ve verimi düşüren etkenler arasında yer almaktadır (Hatunoğlu & Hatunoğlu, 2006).

Hayatımızın her alanında bilişim teknolojileri yer almaktadır. İnternet ise hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Akıllı telefonlar, tabletler gibi mobil cihazların artması ile birlikte İnternet kullanımı sürekli artış göstermektedir. Bu teknolojiyi rehberlik hizmetlerinde de kullanabilmek ve rehberlik hizmetlerine belli bir noktaya kadar entegre etmek gerekmektedir.

Savaş ve Hamamcı (2010) Psikolojik danışma hizmetlerinin internet üzerinden yapılmasına yönelik yapılan araştırmada şu sonuçlara ulaşmıştır: Araştırmada rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin İnternet üzerinden yürütülmesi konusunda velilerin öğrenci ve psikolojik danışmanlara göre daha olumlu görüşleri olduğu tespit edilmiştir. Özel okullarda çalışan psikolojik danışmanların, resmi okullarda çalışan psikolojik

danışmanlara göre rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin İnternet üzerinden yürütülmesine daha olumlu baktıkları tespit edilmiştir. Ayrıca 17 yaş üstü grubunda olan öğrencilerin 15 yaş altı grubunda olan öğrencilere göre rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin İnternet üzerinden yürütülmesine daha olumlu baktıkları tespit edilmiştir.

Savaş ve Hamamcı (2010)'nın yaptıkları gözlem ve araştırmalar sonucunda okullarda rehberlik çalışmalarında veri toplama, analiz, saklama gibi uygulamalarda iki yöntem kullanıldığı görülmektedir. İlk ve en yaygın kullanılan yöntem klasik yöntemlerdir. Kullanılan klasik yöntemler zaman kaybı, yüksek maliyet ve hata oranı yüksekliği gibi dezavantajlara sahiptir. Kullanılan ikinci yöntem çok nadir olarak kullanılan web tabanlı form araçları ve anket sistemlerinin kullanıldığı yöntemlerdir. Web tabanlı form araçları ve anket sistemlerinin nadir kullanılmasının sebebi ise bu web tabanlı formların genel olması ve amaca göre uyarlamaya çalışılarak hazırlanmış olmasındandır. Bu uyarlamalardan dolayı istenilen sonuç alınamamaktadır. Esnek olmaması, kullanımının basit düzeyde olmamasından kaynaklı zorluğu gibi sebeplerde dezavantajları arasında görülmekte ve tercih edilmemektedir.

Bu çalışmada rehberlik hizmetlerinde verilerin zamanında alınması, düzenli ve güvenli saklanması, analizlerin hızlı ve etkin yapılması hedeflenmiştir. Hazırlanan online çalışmamız sadece okullardaki rehberlik hizmetlerine yönelik hazırlanmış olsa da farklı tipte ki anket, form, soruların da yayınlanmasına imkân tanımaktadır. Arayüz kullanıcının anlayabileceği düzeyde anlaşılır ve karmaşadan uzak tasarlanmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla kullanımı kolaydır.

Bu tez çalışmasında günümüzde yaygın olarak kullanılan PHP, JSON, MySQL, JavaScript, Bootstrap, CSS, HTML, JQuery gibi web teknolojilerinden faydalanılmıştır. Aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığının okullarda standart olarak kullandığı form ve anketler kullanılmıştır. Bu teknolojilerden faydalanarak öğrenci ve rehber öğretmenin rahatlıkla internet üzerinden kullanabileceği bir online program hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu çalışma farklı kontrol grupları oluşturularak toplam 225 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Sonuçları Bölüm 6'da verilmiştir.

2. BÖLÜM: LİTERATÜR

Bu bölümde literatür çalışmalarına yer verilmiştir. Rehberlik otomasyonunda kullanılan teknolojiler detaylandırılmıştır. Otomasyonun verilerini ise rehberlik araçları oluşturmaktadır. Kullanılan rehberlik araçları çok çeşitli olmak ile birlikte Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün resmi web sitesinde (<https://orgm.meb.gov.tr>) yer alan araçlardır. Hazırlanan otomasyon tüm bu rehberlik araçlarının aktarılmasına uygun olarak programlanmıştır.

2.1. Kullanılan Teknolojiler

Rehberlik otomasyonunun temelini web teknolojileri oluşturmaktadır ve günümüzde popüler olarak kullanılan teknolojiler tercih edilmiştir. Bu çalışmada web teknolojileri; kullanılan programlama dilleri, kullanılan veri tabanı yönetim sistemleri, uygulama da kullanılan kütüphaneler ve uygulamada kullanılan yazılımlar olmak üzere 4 kısımda anlatılmıştır.

2.1.1. Programlama dilleri

Bu çalışmada günümüzde popüler olarak kullanılan ve bu dillerin mümkün olduğunca son sürümlerinden faydalanılmıştır.

2.1.1.1. HTML

HyperText Markup Language (HTML) bir programlama dilidir (Suehring & Valade, 2013, s. 89). Herhangi bir HyperText Markup Language (HTML), web sayfaları oluşturmak için kullanılmaktadır. Web başladığından beri beş HTML sürümü vardı ve dilin gelişimi World Wide Web Consortium (W3C) adlı bir kuruluş tarafından denetlendi (Larsen, 2013, s. 2).

HTML ile hatırlanması gereken en önemli şey, belgenin yapısını belirtmek için etiketleri eklememiz gerekir; örneğin, belgenin hangi kısmı bir başlık, hangi kısımlar paragraf, tabloya ait olanlar vb. Internet Explorer, Firefox ve Google Chrome gibi tarayıcıların tümü, metni bir kelime işlemcisinininkine benzer şekilde sunmaya yardımcı olmak için bu işaretleme kullanır.

Web tarayıcısında Internet Explorer, Firefox veya Safari gibi bir web sayfasına gidildiğinde tarayıcı HTML'yi indirir ve görüntüler. HTML sadece bir belgedir, bir kelime işlemcide hazırlanan belge ile aynıdır. Kelime işlemci belgelerini görüntülemek için Microsoft Word gibi bir program kullanılır, çünkü bunların nasıl okunacağını ve görüntüleneceğini bilir. Aynı şekilde, web söz konusu olduğunda, web tarayıcısı HTML ile oluşturulmuş dokümanları okumayı ve görüntülemeyi bilen programdır. Word işlemci dokümanları tek bir programla oluşturulabilir ve okunabilir. Öte yandan, HTML belgelerinin oluşturulması ve okunması için farklı programlara ihtiyacı vardır; editör adındaki bir programı kullanarak HTML belgeleri oluşturulabilir.

HTML dokümanları sadece doküman olup, herhangi bir bilgisayarda saklanabilir. Örneğin, bir HTML belgesi bilgisayarınızdaki Belgeler klasöründe saklanabilir. Ancak, bu HTML belgesini bilgisayarınızda görüntüleyebilecek tek kişi sizsiniz. Bu sorunu çözmek için, web belgeleri veya sayfalar genellikle insanların belgeyi görüntüleyebilmesi için daha fazla kaynağa sahip bir bilgisayarda depolanır. Web sunucusu, aynı anda birden fazla kişiye web sayfalarının nasıl gönderileceğini (veya sunacağını) bilen özel bir yazılım çalıştıran bir bilgisayardır. HTML belgeleri, belirli bölümler diğerlerinin önüne gelecek şekilde belirli bir sırada kurulur. Web tarayıcısı onları nasıl okuyacağını ve göstereceğini bilecek şekilde yapılandırılmıştır.

Web tarayıcıları, yalnızca HTML'yi değil, birkaç belge türünü görüntüleyebilir, bu nedenle bir web belgesi oluştururken ilk yapılacak şey tarayıcıya ne tür bir belge geldiğini söylemektir. Belge türü, belgenin en üstünde özel bir HTML satırı ile bildirilir.

Web tarayıcıları genellikle HTML, XML, XHTML, SVG ve diğerleri dahil olmak üzere birçok formattaki belgeleri okuyabilir. Bu belgelerin her biri farklı kurallara göre oluşturulur. Belge türü, tarayıcıya belgeyi görüntülerken hangi kurallara uyması gerektiğini söyler.

HTML belgeleri, bazen köşeli parantez içine alınmış, bazen küçük veya büyük işaretlerinden oluşan harflerden ve sözcüklerden oluşur: <>. Örneğin, <html> bir HTML belgesindeki ana öge, ayrıca kök öge olarak da adlandırılır. Genellikle, HTML öğelerinde hem açılış hem de kapanış etiketleri bulunur. Öğeler, ögenin adının önünde eğik çizgi ile kapatılır. Belgede <html> görünmesi, daha sonra belgede bu ögeyi kapatmak için </html> seçeneğinin olacağı anlamına gelir. Açılış <html> ve kapanış </html> arasındaki her şeyin dokümanı oluşturduğu ve bu öğelerin içinde olduğunu söyleyebiliriz. HTML belgeleri belirli bir yapı kullanır. Bu yapı, belgenin bir web tarayıcısı tarafından okunmasını sağlar. Bu çalışmada, popüler HTML5 olarak adlandırılan dilin en son sürümünden faydalanılmaktadır.

Önceki HTML sürümlerinde, belge türünü sürekli belgeye yapıştırmak gerekmekteydi. Bu hem uzun hem de karmaşıktı. HTML5 adı verilen en son HTML sürümünün yayınlanmasıyla birlikte, belge türü büyük ölçüde basitleştirildi. HTML5 için belge türü <! Doctype html> 'dir. Bu, oluşturulan her HTML belgesinin, her şeyden önce ilk satırı olacaktır.

HTML5, HTML'nin (HyperText Markup Language) en son ve en güçlü sürümüdür. Bir web sayfasının temel öğelerini oluşturmak için en yeni ve en güçlü dildir. HTML5, daha önce etiket olarak bilinen öğeleri tanımlayarak web tasarımını basitleştirir. HTML5, tarayıcıların sayfa düzeni kodunu nasıl yorumladığını standartlaştırma girişimidir. Yeni bir şeyi anlamada, nereden geldiğine dair bir fikre sahip olmak çoğu zaman yardımcı olur. Farklı HTML sürümlerinin ve beraberindeki CSS sürümlerinin (stil sayfaları) evrimi, daha çekici, karmaşık ve yaratıcı sayfa tasarımları oluşturma gereği ile temel anlamda işaretlenmiştir. Web sayfası tasarımı kökten değişmiştir, ancak bir sürüm veya diğer bir sürümde HTML, web sayfası tasarımının temelini tutar. HTML sayfaları, metnin, resimlerin, medyanın ve animasyonun paketlenildiği temel kaplardır (Karlins, 2011, s. 6).

2.1.1.2. Web stil dili CSS

Cascading Style Sheeds (CSS), görsel stilin belirlenmesini ve web uygulamalarının sunumunun yapılmasını sağlar. CSS, stili yapıdan ayırmaya izin verir. Stilin yapı ve içerikten ayrılması da sürdürülebilirliği artırır. Bu, sayfa ile çalışırken daha az kod

kullanılması anlamına gelir. Basamaklı Stil Sayfaları, web sayfalarının içeriği nasıl gösterdiğini tanımlayan bir dizi programlanabilir kuraldır. CSS tarafından açıklanan stiller, ekranları değiştiren farklı aygıtlar için görüntülenen varyasyonlar dahil olmak üzere bir belgenin renklerini, yazı tiplerini, düzenini ve diğer sunum özelliklerini içerir. Tek bir CSS dosyası, birçok belgeye uygulanabilecek bir ortak stil tanımlayabilir (Wolf & Henley, 2017, s. 115).

HTML sayfasındaki bir elemana stiller farklı konumlarda tanımlanabilir. Stiller, tanımın konumuna göre basamaklanır. Stil birden çok konum için tanımladıysa, son tanım uygulanır. CSS'i bir belgenin <head>... </head> etiketleri arasına, harici bir stil sayfasında (sunucunuzda veya başka bir sunucuda) veya sayfadaki bir öğenin stil niteliği olarak yerleştirilebilir.

Harici bir stil sayfasını belgeye bağlamak için, belgenin <head>... </head> etiketleri arasına stil sayfasına bir link eklenir. Stil tanımlarını HTML'den ayrı tutmak, içerik çoğaltmayı en aza indirir ve sitenin bakımını kolaylaştırır.

CSS3, en son ve en güçlü CSS sürümüdür (Basamaklı Stil Sayfaları veya Kısa Stil Sayfaları). CSS, web sayfalarının ve içindeki öğelerin nasıl görüldüğünü işler (Karlins, 2011, s. 123).

Bir stil sayfası oluştururken, etiket, sınıf, ID veya bunlara eklenebilecek sözde sınıflar (CSS3 pseudo nesnelere) ve özel fonksiyonlar tarafından her öğe için bir kural oluşturursunuz. Bu değerler, öğenin nitelikleri olarak ayarlanır. Sayfa işlendiğinde Tarayıcı CSS kuralını uygular. Her kuralın iki bölümü vardır: bir seçici ve parantezlerle çevrili bir veya daha fazla bildirimden oluşan bir grup. Her bildirim bir özellik adı ve değer çiftinden oluşur. Bir kuralda genel bildirimler olabilir. Bu kural web sayfasının baş kısmına <style> .. </style> etiketleri arasına veya ayrı bir dosyaya yerleştirilebilir.

2.1.1.3. JavaScript

Betik dili, kullanıcı ile iletişim kurmak ve web sayfalarında dinamik içerik sağlamak için kullanılan, istemci tarafında çalışan bir dildir. Kullanımı HTML etiketleri arasında tanımlanarak yapılmaktadır. 1995 yılında Brendan Eich tarafından geliştirilmiştir ("Betik Dili",2013).

JavaScript, tarayıcının dilidir. Nesne yönelimli bir programlama dilidir. Her ne kadar JavaScript java'ya çok benziyor olsa da (çünkü her ikisi de C ve C++'ye dayanıyordu) hiç alakalı değildir (Wolf & Henley, 2017, s. 111). JavaScript dilini, C dilinin web sayfalarına uyarlanmış basit sürümü olarak düşünülebilirsiniz. JavaScript dili isim benzerliğine rağmen Java ile birbirinden bağımsız ve farklı dillerdir. Java gerçek bir programlama dilidir. JavaScript ise bir script dildir. JavaScript dili, C, Scheme, Java, Perl, Python, Self dillerinden etkilenmiş ve geliştirilmiştir. JScript, JScript .NET, Objective-J, TIScript dillerinin oluşturulması için kullanılmış ve gelişmesine yardımcı olmuştur ("Betik Dili",2013, s.2).

Javascript genellikle bir HTML sayfasını programatik olarak tanıtmak için kullanılır. Bunu DOM ile etkileşime sokarak yapar (belge nesne modeli JavaScript tüm ana tarayıcılar tarafından desteklenir) (Wolf & Henley, 2017, s. 111).

Komut dosyasını <script> ile </script> etiketleri arasına koyarak JavaScript web sayfasına eklenir. Komut dosyası etiketleri baş bölüme veya sayfanın altına yerleştirebilir. JavaScript'i sayfanın üstüne veya <head> etiketleri arasına yerleştirirseniz, kullanıcı birkaç saniye boş bir sayfa görebilir. Ancak, sayfa yüklendikten sonra her şey ilk saniyeden itibaren tamamen işlevsel olacaktır. JavaScript'i sayfanın altına yerleştirirseniz sayfa daha hızlı gözükür, ancak sayfa (ve script) tamamen yüklenene kadar JavaScript çalışmayacaktır. JavaScript ayrıca bir metin dosyasına da kaydedilebilir (bu durumda içinde script etiketlerine ihtiyaç duymaz) ve sayfanın baş kısmında referans verilmiştir. Bu, aynı JavaScript'in birden fazla sayfada yeniden kullanılmasını sağlar. Bağlantılı dosyayı kullanmak, tüm JavaScript güncellemelerini kolaylaştırmak için tek bir konumda bulunduğundan, kullanım açısından daha iyidir.

2.1.1.4. PHP

PHP; sunucu taraflı çalışan, öncelikli amacı web geliştirme olan ve Hypertext Markup Language (HTML) içerisine gömülebilen programlama dilidir. İlk olarak "Personal Home Page" kelimesinden türetilmiş olan bu dilin günümüzdeki açılımı "PHP: Hypertext Preprocessor" olarak yapılmaktadır. 1994 yılında Rasmus Lerdorf tarafından geliştirilmiştir ("History of PHP",2019).

PHP, özellikle web'de kullanılmak üzere tasarlanmış bir betik(script) dilidir. Dinamik web uygulamaları geliştirmek için gereken görevleri programlamamıza yardımcı olacak özelliklere sahiptir (Suehring & Valade, 2013, s. 271).

PHP web sayfalarında kullanıldığında gömülü bir betik dilidir. Bu, PHP kodunun HTML koduna gömülü olduğu anlamına gelir. HTML dosyanıza yerleştirdiğiniz PHP dilini içine almak için HTML etiketleri kullanılır- tıpkı diğer HTML etiketlerinin kullanıldığı gibi. PHP içeren web sayfaları normal HTML sayfalarının oluşturulduğu ve düzenlediği gibi düzenlenir (Suehring & Valade, 2013, s. 273).

Bir dosya talep edildiğinde, web sunucusu PHP'yi çalıştırıyor olur ve HTML'yi tarayıcıya geri gönderir, Web sunucusu belirtilen uzantıya sahip bir dosya için bir istek aldığı anda, HTML ifadelerini olduğu gibi gönderir, ancak PHP ifadeleri, talep eden kişiye gönderilmeden önce PHP yazılımı tarafından işlenir. PHP dili ifadeleri işlendiğinde, yalnızca çıktı veya ekrana yazdırılan herhangi bir şey web sunucusu tarafından web tarayıcısına gönderilir. Ekrana herhangi bir çıktı üretmeyen PHP kodları, tarayıcıya gönderilen çıktıya dahil edilmez, bu nedenle PHP kodu normal olarak kullanıcı tarafından görülmez.

Valade (2010); PHP'nin avantajlarını şu şekilde açıklamıştır.

- Ücretsizdir.
  - Birçok işletim sistemi üzerinde çalışabilmektedir.
  - Çok geniş bir dokümantasyona ve teknik destek topluluğuna sahiptir.
  - Birçok veri tabanını desteklemektedir.
  - Çoğu web barındırma paketlerinde kullanılabilir ve hazır durumda sunulmaktadır.
  - Açık kaynak olması nedeniyle; yazılımcının yeni özellikler eklemesine ve yazılımcıların ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemeler yapmasına izin vermektedir.
- Tüm bu özelliklerin yanında farklı veri tabanı yönetim sistemleri ile uyumlu çalışıyor olması, arayüz gerektirmeyen, ücretsiz ve hızlı çalışan Linux işletim sistemleri üzerinde verimli çalışması, nesne yönelimli programlamayı desteklemesi, kod yazma ve kodun sonuçlarını görmenin kolay olması ve bunu yaparken ekstra yazılımlara ihtiyaç duymaması yaptığımız çalışmada PHP' yi seçmemizde önemli etkidir.

2.1.1.5. Ajax

Ajax; javaScript ile internet sayfalarında sayfaları yeniden yüklemeye gerek kalmadan ve yeni sayfalara yönlendenmeden içeriklerin değişmesini sağlayan tekniğin adıdır.

Bu tekniğin kullanılması için günümüzde birçok hazır kütüphane ve uygulamalar mevcut. Bunlardan en iyisi ve en popüler olan JQuery'dir.

Ajax tekniği sayesinde bir sayfayı yenilemeden o sayfa içerisinde istenilen içerik ya da varolan değerler değiştirebilir (Avcı, M.2010).

JavaScript kodlarını <head>...</head> etiketleri arasına eklemek JQuery kullanmaya başlamak için yeterli.

Eşzamansız JavaScript ve XML (Ajax), web uygulamaları geliştirmek için kullanılan bir teknoloji grubunu ifade eder. Bu teknolojilerin birleştirilmesiyle, web sayfaları daha duyarlı görünmektedir, çünkü küçük veri paketleri sunucu ile değiştirilir ve bir kullanıcı bir giriş değişikliği yaptığında web sayfaları yeniden yüklenmez. Ajax, bir web uygulaması kullanıcısının, sürekli bir web sayfasının yeniden yüklenmesini kesintiye uğratmadan bir web sayfasıyla etkileşime girmesini sağlar. Web sitesi etkileşimi, sayfanın yalnızca yeniden yüklenip yenilenmesiyle birlikte hızla gerçekleşir ("what is ajax",2019).

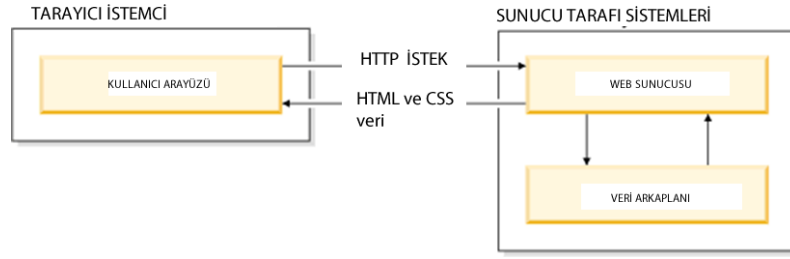
Ajax aşağıdaki teknolojilerden oluşur:

- Bilgi sunmak için XHTML ve CSS.
- Sunulan bilgilerle dinamik olarak etkileşimde bulunmak ve görüntülemek için Belge Nesne Modeli (DOM).
- Verileri web sunucusuyla eşzamansız olarak işlemek için XMLHttpRequest nesnesi.
- Veri değişimi ve manipülasyon için XML, HTML ve XSLT.
- Veri bağlama talepleri ve bilgi ekranı için JavaScript.

Ajax, web uygulamaları geliştirmek için yeni bir yaklaşım oluşturmak için bu teknolojileri birleştirmektedir.

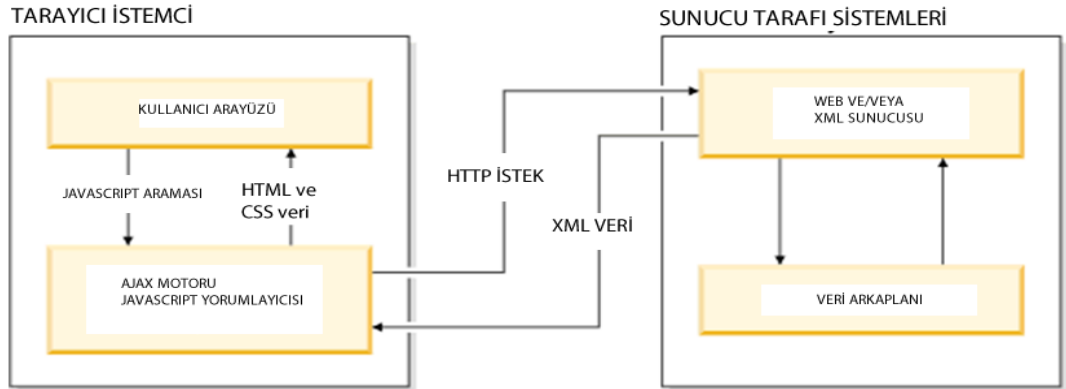
Ajax, sayfa yeniden yüklemesi yapılmadan istemciden sunucuya iletişimi başlatma yöntemini tanımlar. Kısmi sayfa güncellemelerini etkinleştirmenin bir yolunu sağlar. Bir web sayfası kullanıcısı perspektifinden bakıldığında, kullanıcının bir masaüstü uygulamasına benzer şekilde ortamını daha iyi kontrol etmesini sağlayan bir web uygulamasıyla daha iyi etkileşim olması anlamına gelir.

Şekil 2.1'de gösterildiği gibi geleneksel bir web uygulamasında, kullanıcının web arayüzü ile etkileşimi tarafından başlatılan HTTP istekleri bir web sunucusuna yapılır. Web sunucusu isteği işler ve istemciye bir HTML sayfası döndürür. HTTP aktarımı sırasında, kullanıcı web uygulamasıyla etkileşime giremez.

Şekil 2.1. Geleneksel web uygulamaları modeli ("what is ajax",2019).

Şekil 2.2'deki gibi bir Ajax web uygulamasında, kullanıcı web uygulamasıyla etkileşimlerinde kesintiye uğramaz. Ajax motoru veya JavaScript yorumlayıcısı, kullanıcının arayüzü oluşturup kullanıcı adına sunucu ile iletişimi gerçekleştirerek, sunucuya ve sunucudan HTTP aktarımından bağımsız olarak web uygulamasıyla etkileşime girmesini sağlar.

Şekil 2.2. Ajax web uygulamaları modeli ("what is ajax",2019).

Veritabanı üzerinde, sayfalar arası geçiş yapmaya gerek kalmadan işlem yapılmasını sağlaması ve kullanıcının isteklerine hızlı cevap verebilen interaktif çözümler sunması bu çalışmada tercih edilmesinin etkenleri arasındadır.

2.1.2. Veritabanı yönetim sistemleri

2.1.2.1. MySQL

MySQL; Oracle tarafından geliştirilen, açık kaynak kodlu, çoklu iş parçacıklı ve çok kullanıcı, ilişkisel Structured Query Language (SQL) veri tabanı yönetim sistemidir. MySQL bir İsveç firması olan MySQL AB firması tarafından oluşturulmuş olup, David Axmark, Allan Larsson ve Michael "Monty" Widenius tarafından bulunduğunu belirtmiştir (Harrison,G.&Feuerstein, S. 2006).

MySQL sunucusu, veritabanı sisteminin yöneticisidir. Birçok dinamik web sitesi arkaplan veritabanı desteği gerektirir. Veritabanı, web sayfalarının kullanıcıya gösterdiği bilgileri içerebilir veya veritabanının amacı, kullanıcı tarafından sağlanan bilgileri depolamak olabilir. Bazı uygulamalarda, veritabanı hem kullanılabilir bilgi sağlar hem de yeni bilgileri saklar. Web sitelerinde kullanım için en popüler veritabanı olan MySQL, özellikle web siteleri için hızlı ve uygun şekilde geliştirilmiştir. MySQL özellikle PHP ile yazılmış web sitelerinde kullanım için popülerdir. PHP ve MySQL birlikte çalışabilir (Suehring & Valade, 2013, s. 449).

MySQL tüm veritabanı talimatlarını yerine getirir. Örneğin, yeni bir veritabanı oluşturmak istendiğinde, MySQL sunucusuna, “yeni bir veritabanı oluşturun ve yeni veri olarak adlandırın” diyen bir mesaj gönderilir. MySQL sunucusu daha sonra veri dizininde bir alt dizin oluşturur, isimler yeni alt dizin newdata ve gerekli formatta gerekli olan dosyaları newdata alt dizinine koyar. Aynı şekilde, bu veri tabanına veri eklemek için, MySQL sunucusuna bir veri gönderir, veriyi verir ve verinin eklenmesinin istenildiği yer söylenir.

Talimatları MySQL sunucusuna iletmeden önce, çalışıyor olmalı ve istekleri bekliyor olmalıdır. MySQL sunucusu, genellikle bilgisayar başladığında başlayıp sürekli çalışmaya devam edecek şekilde kurulur. Bir web sitesi için normal kurulum budur.

Ancak, bilgisayar açıldığında başlayacak şekilde ayarlanması gerekmez. Gerekirse, bir veritabanına erişmek istenildiğinde manuel olarak başlatılabilir. Çalışırken, MySQL sunucusu kendisine yönlendirilen mesajları sürekli dinler. MySQL sunucusu birçok veritabanını aynı anda yönetebilir.

Veritabanındaki veriler bir veya daha fazla tabloda saklanır. Veritabanına herhangi bir veri ekleyebilmek için önce veritabanını ve tabloları oluşturmak gerekir. Veritabanlarındaki tablolar ilişkili olabilir. Genellikle bir tablodaki bir satır başka bir tablodaki birkaç satırla ilgilidir.

MySQL ile iletişim kurmak veritabanı ile olan tüm etkileşimlerimiz mesajların MySQL sunucusuna iletilmesiyle gerçekleştirilir. MySQL sunucusunun, gönderdiğiniz talimatları anlayabilmesi gerekir. MySQL'in anlayabileceği bir talepte bulunmak için bir SQL ifadesi oluşturup MySQL sunucusuna gönderilir.

Valade (2010); MySQL veritabanının avantajlarını aşağıdaki şekilde belirtmiştir.

- GNU General Public License (GPL) altında kullanımı ücretsizdir,
- Kullanımı kolaydır.
- Birçok işletim sistemi üzerinde çalışabilmektedir.
- Çok geniş bir teknik destek topluluğuna sahiptir.
- Güvenlidir.
- Büyük veritabanlarını desteklemektedir.
- GPL açık kaynak lisansı sayesinde, yazılımcılar tarafından özelleştirilebilmektedir.

Bu çalışmada JSON'u aktif olarak kullanmamız MySQL sayesinde olmuştur. MySQL veri tabanı güncel sürümüyle gelen JSON veri tipi desteği ve bu veri tipi üzerinde kullanmak üzere geliştirilmiş fonksiyonlar sayesinde, JSON formatındaki verileri kayıt satırlarında tanımlanmış bir alan içerisinde saklayabiliyor ve bu verilere istediğimiz zaman herhangi bir [anahtar:değer] ikilisi olarak erişebiliyoruz. Yani MySQL içerisinde her veri için tablo ve kayıt satırları oluşturmak yerine her kaydın kendine ait minik veritabanı tablolarını oluşturabiliyoruz. Bu sayede verilere erişim ve yorum hızımız artıyor.

2.1.2.2. JSon

JSon (Javascript Object Notation), JavaScript Nesne Notasyonu anlamına gelir. Javascript uygulamaları için oluşturulmuş bir veri formatıdır. JSon veri depolamak ve taşımak için hafif bir formattır. JSon, genellikle bir sunucudan web sayfasına veri gönderildiğinde kullanılır. JSon anlaşılması kolaydır ("what is json?", 2019).

Kızmaz (2014) JSon formatının kullanıldığı uygulamaları şu şekilde saymaktadır:

- Java uygulamaları
- .Net uygulamaları
- PHP uygulamaları
- Web servis uygulamaları
- Mobil uygulamaların veri transferleri

Json türündeki veriler iki parçadan oluşur: (anahtar) key ve (değer) value. Nesnelerdeki anahtar ve değerler karakter dizisi türünde tanımlanır. (Kızmaz,V. 2014).

Veri yönetimi açısından belirli ortak özelliklere sahip verileri çok fazla tablolara bölerek ve ilişkisel tablo yöntemiyle birçok tablo üzerinde sorgu gerçekleştirerek kullanmak yerine, her bir kayıta ait ortak özellikteki verileri farklı bir notasyon tekniği ile kaydetmek, veriye ulaşmak noktasında oldukça hız farkı yaratmaktadır. Notasyon tekniği ile kayıt yapmak için XML ve JSon birer alternatif olarak görülebilir. XML, etiketlerle işaretleme tekniğini kullandığı için bazen karışık ve anlaşılması zor bir hal alabilmektedir. Üstelik XML ile işaretlenen verilerde etiket açma, etikete ait özellik tanımlama ve etiketin kapatma gibi uzun yöntemler kullanılmaktadır. Bu yüzden kullanımı ve kodlanması pratik olması sebebiyle, bazı verilerin kaydedilmesi için bu çalışmada JSon kullanmaya karar verilmiştir.

2.1.3. Uygulama geliştirme kütüphaneleri

2.1.3.1. Bootstrap

Bootstrap, webde yanıt veren mobil projeler geliştirmek için en popüler HTML, CSS ve JS çerçevesidir. Bootstrap bir kütüphanedir. HTML, CSS ve JavaScript kullanır. Tipografi, formlar, düğmeler, gezinti ve diğer arabirim bileşenleri için tasarım şablonları içerir (Wolf & Henley, 2017, s. 119).

Bootstrap, etkileşimli web sayfaları oluşturulmasına olanak sağlar. Etkileşimli tasarım, web sayfalarının düzenlerini farklı cihazlara uyarlar. Etkileşimli tasarım olmadan, farklı cihazlar için farklı tasarımlar geliştirmek zorunda kalınabilir. Bootstrap bu sorunu çözer.

1170 piksel genişliğinde, 12 sütun düzenine dayanır. HTML etiketlerindeki farklı aygıtlar (ve kaynaklar) için öznitelikler belirlenebilir (Wolf & Henley, 2017, s. 120). Div etiketlerini kullanarak kolayca ek sütunlar eklenebilir. İçerik gövde ögesine yerleştirilir.

2.1.3.2. JQuery

Ağ dinamik bir ortamdır ve bu dinamik ortamın kullanıcıları web sitelerinin hem tasarımı hem de işlevselliği konusunda yüksek beklentiler içerisinde. İlgi çekici ve etkileşimli web siteleri oluşturmak için geliştiriciler sık gerçekleştirilen görevleri otomatik hale getirmek ve karmaşık görevleri kolaylaştırmak için jQuery gibi JavaScript kütüphanelerine yönelmektedirler. JQuery kütüphanesinin popüler bir tercih olmasının sebeplerinden biri, çok geniş çaplı görevlerin gerçekleştirilmesine yardımcı olabilmesidir. Kütüphanenin tasarımında tutarlılık ve simetri vardır; kavramlarının çoğu, HTML ve CSS yapısından ödünç alınmıştır (Chaffer & Swedberg, 2007, s. 5) .

JQuery kütüphanesi, genel web komut dosyası için genel amaçlı bir soyutlama katmanı sağlar ve bu nedenle hemen hemen her komut dosyası durumunda kullanışlıdır. Eklentiler olarak genişletilebilir doğası, yeni yetenekler eklemek için sürekli geliştirilmektedir.

Birçok geliştirici javascript'i çalışmak için zor buluyor. Javascript ile çalışmanın rutin görevlerini kolaylaştırmak için yıllar içinde çeşitli kütüphaneler geliştirilmiştir. JQuery (<http://www.jquery.com>) Javascript'i destekleyen ve Javascript ile çalışmayı çok daha tutarlı hale getiren tüm tarayıcılarda çalışır. jquery, Bootstrap'ta yaygın olarak kullanılır. Bootstrap; JQuery, HTML ve CSS ile çalışmayı daha da kolay hale getiriyor (Wolf & Henley, 2017, s. 112) .

Chaffer ve Sweedberg (2007). JQuery'nin Temel özelliklerinin, aşağıdaki gereksinimleri karşıladığını ifade etmiştir.

- Bir sayfanın erişim parçaları.
- Bir sayfanın görünümünü değiştirme.
- Bir sayfanın içeriğini değiştirme.
- Bir kullanıcının bir sayfa ile etkileşimine cevap verme.
- Bir sayfaya animasyon ekleme.
- Bir sayfayı yenilemeden bilgiyi sunucudan alma.
- Genel JavaScript görevlerini basitleştirme.

2.1.4. Uygulama geliştirme ortamları

2.1.4.1. Dreamweaver CS5.5

Dreamweaver CS5, HTML5 ve CSS3 dahil olmak üzere web sayfası içeriği oluşturmak için en yaygın kullanılan, güçlü ve esnek araçtır (Karlins, 2011, s. 6).

Dreamweaver, web içeriği ve tasarımı oluşturmak için etkin bir araçtır. Bunu biraz ayırırsak: İlk olarak, Dreamweaver bir dizi web içeriği üretir. Dreamweaver HTML üretir. HTML, web sayfalarının temelidir, ancak Dreamweaver Web tasarımının diğer iki kritik unsurunu da oluşturur: CSS (Stil Sayfaları) ve JavaScript. Dreamweaver'ın etkileşimli oluşturma kapasitesi (ziyaretçi eylemleriyle etkileşime giren nesnelere) biraz sınırlıdır (Karlins, 2011, s. 9) .

Dreamweaver uygulamasının kod üretmesinin ilk yolu, içeriği Belge penceresinin Tasarım görünümünde düzenleyip formatlandığı zamandır. İkincisi, Dreamweaver, CSS Stilleri paneli ve Davranışlar paneli (sırasıyla) gibi panelleri kullanarak CSS ve JavaScript oluşturur. Son olarak, HTML ve CSS kod görünümünde yazılabilir ve Dreamweaver kod ipuçlarında yardımcı olacaktır. Dreamweaver'ın Belge penceresi, üç görünüme sahiptir. Bununla birlikte, en sezgisel olanı Tasarım görünümüdür; InDesign, Photoshop ve Illustrator gibi diğer Adobe Creative Suite uygulamalarındakilere yaklaşan bir ortam. Tasarım görünümü, metni, görüntüleri, tasarım içeriklerini, ortamı ve diğer öğeleri biçimlendirmek için kullanılır. Faydalı ve içeriğe duyarlı Properties Manager paneli de dahil olmak üzere sezgisel düzenleme ve biçimlendirme araçlarını kullanıldığında, Dreamweaver, Tasarım görünümünde oluşturulan içerik ve biçimlendirme niteliklerini eşleştirmek için HTML, CSS ve JavaScript oluşturur.

Dreamweaver'ın kod üretmesinin ikinci yolu panellerden geçer. Farklı türden kodlar üreten birkaç panel vardır. Son olarak, Dreamweaver'ın Kod Görünümü, kodun yazılmasını kolaylaştıran kod ipucu ve tamamlama araçları sağlar. Dreamweaver'da HTML5 sayfa tasarımını en üst düzeye çıkarmak için gereken tüm kodu oluşturmak için Tasarım görünümü ve Paneller oldukça önemlidir.

MEB tarafınan ücretsiz sunuluyor olması avantajıyla pratik bir web geliştirme ortamı olması da çalışmamda bu yazılımı editör olarak seçmeye yönlendirdi.

2.1.4.2. WampServer

Wampserver bir Windows web geliştirme ortamıdır. Apache2, PHP ve MySQL veritabanı ile web uygulamaları oluşturmanıza olanak sağlar. Yanında, PhpMyAdmin kolayca veritabanlarınızı yönetmenize olanak sağlar. WampServer'ın işlevleri çok eksiksiz ve kullanımı kolaydır ("wampserver",2019).

WAMP, Windows, Apache, MySQL ve PHP'nin kısaltmasıdır. WAMP ve LAMP arasındaki tek fark, WAMP'ın Windows için, LAMP ise Linux tabanlı işletim sistemleri için kullanılmasıdır ("what is wamp",2019).

WampServer programı Apache web sunucusu, PHP yorumcusu, MySQL veritabanı sunucusu ve PhpMyAdmin veritabanı yönetim uygulamasını tek yerden kurmanızı ve yönetmenizi sağlayan bir paket programdır ("wamp server nedir?",2017).

Temel olarak, WAMP, web sitenizde çalışmak için çevrimiçi olarak barındırılmasına gerek kalmadan güvenli bir alan olarak kullanılır. WAMP ayrıca bir kontrol paneline sahiptir. Yazılım paketini yükledikten sonra, wamp'ın tüm hizmetleri (işletim sistemi hariç) bilgisayarımıza yüklenecektir.

PHP sunucu tarafında çalışan bir programlama dilidir. Bir kullanıcı PHP kodunu içeren bir web sayfasını istediğinde, kod o web sunucusunda yüklü olan PHP modülü tarafından işlenir. PHP ön işlemcisi daha sonra kullanıcının tarayıcı ekranında görüntülenecek HTML çıktısı üretir. Wamp Server web geliştiricileri ve tasarımcıları için geliştirme ortamı sunar. Wamp Server kurulum paketinde bulunan diğer programlar sayesinde Windows işletim sistemli kişisel bilgisayarınızı yerel bir sunucu haline getirir. Statik HTML sayfalarını yada PHP ile hazırlanmış dinamik web sayfalarını bir web sunucusunda çalışıyormuş gibi localhost adresi üzerinden test edilmesini sağlar ("wamp server nedir?", 2017).

WampServer programının içeriğinde PHP yorumcusu, Apache web sunucusu, MySQL veritabanı sunucusu ve PhpMyAdmin veritabanı yönetim uygulamaları vardır. Bu çalışmada bu uygulamaların yer alması ve wamp'ın arayüzünün kullanışlılığı wampserver'ı tercih etmemizdeki önemli etkenlerden biridir.

WampServer'ın simgesine sol tıklayarak, şunları yapabilirsiniz ("WampServer", 2019):

- Apache ve MySQL servislerini yönetmek.
- Çevrimiçi / çevrimdışı geçiş yapmak (herkese veya yalnızca yerel ana makineye erişim sağlamak).
- Apache, MySQL ve PHP sürümlerini kurma ve değiştirme.
- Sunucu ayarlarını yönetme.
- Günlüklere erişmek.
- Ayar dosyalarına erişmek.

- Alias oluşturmak.

2.2 Kullanılan Rehberlik Araçları

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün eğitim veren okul öncesi, ilkokul, orta okul ve lise düzeyindeki kurumların hepsinde Rehberlik hizmetleri verilmektedir. Bu çalışmalar Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından takip edilmektedir. Verilen rehberlik hizmetlerinin bir basamağını ise tezimizin konusunu oluşturan rehberlik formları oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı tüm kurumlarda uygulanacak olan formları belirlemiş ve bunları da bir harita eşliğinde resmi web sitesinde yayınlamaktadır. Bu formlar bireyi tanıma formları ve sistem formları olmak üzere 2 gruba ayrılmıştır. Bu çalışmanın konusu bireyi tanıma formlarıdır.

Özel eğitim ve rehberlik hizmetlerinin belirlediği ve yayımladığı formların hepsi aynı eğitim öğretim yılı içinde uygulanmamaktadır. Uygulanma durumları bölgeye, zamana, ihtiyaçlara vb. göre değişiklik göstermektedir. Fakat bazı formlar var ki (Rehberlik İhtiyaç Belirleme Anketi gibi) bunlar tüm kurumlarda, her eğitim öğretim yılında ve belli zaman aralıklarında öğrencilerin yaş grubuna uygun olarak düzenli ve belirli zamanlarda uygulanmaktadır. Bu çalışmada örnek uygulama için en çok uygulanan formlar öncelikli tercihimiz olmuştur. Bu çalışma ise tüm formların uygulanmasına ve yayımlanmasına uygun olarak tasarlanmış ve geliştirilmeye açıktır.

Bu çalışmada kullanılan ve kullanılabilecek tüm formlar M.E.B.'e bağlı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün sayfasında yer almaktadır. Formlara https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_05/21140833_form_haritasi_kodlu.pdf adresinden ulaşmak mümkündür.

3. BÖLÜM: REHBERLİĞİN ÖNEMİ VE LİTERATÜRDEKİ YERİ

3.1. Rehberlik

Bireyin yaşamını psikolojik bir varlık olarak sürdürmesi, ihtiyaçlarını karşılaması ve kendini gerçekleştirebilmesi için gerekli olan sistemli yardımların sağlanması, rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetleri olmaktadır. Rehberlik, bireylerin kişiliklerini anlamalarına, kabul etmelerine, daha gerçekçi bir görüş ile benlik kavramlarını geliştirmelerine yardım sağlayan hizmetler bütünüdür (Özoğlu, Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma, 2007, s. 3).

Rehberlik; bir insanın başka bir insana veya gruba, en iyi biçimde yaşamalarına, kendilerini gerçekleştirmelerine en elverişli yolu bulabilmelerinde yapılan yardımdır (Sarı,S.V. 2019).

Rehberlik bireye yardım etme sürecidir. Rehberlik yardımı psikolojik bir yardımdır, yol gösterme, öğüt verme, bilgi yardımı değildir. Bu süreçte hem yardım alan hem de yardımcı eden önemlidir ve bunlar arasındaki ilişkinin istekliliği ve gönüllülüğü esas alınmalıdır (Kepçeoğlu, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 1992, s. 9-10).

Rehberlik bilimsel ve profesyonel bir yardımdır. Rehberlik hizmetinin dayandığı bilimsel ilkeler ve yöntemler vardır. Rehberlik hizmeti bu alan (Hatunoğlu & Hatunoğlu, 2006)da yetişmiş uzman kişilerce profesyonel düzeyde sunulmalıdır (Hatunoğlu & Hatunoğlu, 2006, s. 334).

Rehberlik hizmetleri sunulurken, öğrencilerin gelişim özelliklerini, ihtiyaçlarını, hedeflerini ve problemlerini iyi tanımak gereklidir. (Sarı,S.V. 2019)

3.2. Ortaöğretimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) Hizmetleri

Ortaöğretim, genel ortaöğretim, meslekî ve teknik ortaöğretim olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. (Şahin, 2008, s. 3).

Türkiye’de okullarda PDR hizmetleri 2524 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2001) çerçevesinde yürütülmektedir. Bu yönetmeliğin amacı, il/ilçe düzeyinde PDR hizmetlerinin ve bu hizmetlerin verildiği rehberlik ve araştırma merkezleri ile eğitim-öğretim kurumlarındaki PDR servislerinin kuruluş ve işleyişine ilişkin esasları düzenlemektir. PDR Hizmetleri Yönetmeliğinde PDR hizmetlerinin okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yürütüldüğü belirtilmektedir. Ayrıca okul müdürü, okul rehber öğretmeni (psikolojik danışman), sınıf rehber öğretmeni ve diğer öğretmenlerin görev tanımları yapılmış ve PDR hizmetinde işbirliği içerisinde olmaları gerektiği belirtilmiştir (Tebliğler Dergisi, 2001).

Rehberlik hizmetleri ekip işi olduğundan verimli ve sağlıklı yürümesi için okuldaki yönetici, öğretmen, çalışanların ve rehber öğretmenin işbirliği içinde hareket etmesi, ortak çalışması son derece önemlidir (Hatunoğlu & Hatunoğlu, 2006, s. 335).

3.2.1. Psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetlerinin amacı

Rehberlik ve Psikoloji Danışma Hizmetleri Yönetmeliğine göre (2001) PDR’nin amacı; Türk Eğitim Sisteminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri temelde öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine, eğitim sürecinden yetenek ve özelliklerine göre en üst düzeyde yararlanmalarına ve gizli güçlerini en uygun şekilde kullanmalarına ve geliştirmelerine yöneliktir. Öğrencilere yönelik olarak düzenlenen her türlü rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bu amaçlar doğrultusunda bütünleştirerek verilir (Madde 6).

Yukarıda yapılan genel açıklamalar doğrultusunda (Taylı, et al., 2013, s. 13-14) ülkemizde okullarımızda sunulan rehberlik hizmetlerinin amaçlarını şu şekilde ifade etmektedir:

Öğrencilerin;

- Türk Milli Eğitiminin amaçlarına uygun olarak zihinsel, bedensel, sosyal yönden gelişmelerine,
- Topluma uyum sağlama sürecinde ortaya çıkan problemleri çözebilme yeterliliği kazanabilmelerine,

- Yeni durum ve ortamlara uyum sağlayabilmelerine,
- Etkili iletişim becerileri kazanabilmelerine,
- Bedensel ve zihinsel yeteneklerini tanıyıp etkili bir şekilde geliştirebilmelerine,
- İlgi, yetenek ve ihtiyaçlarına uygun dersleri ve ders dışı etkinlikleri tanıma ve seçmelerine,
- İlgi, yetenek ve değerlerine uygun bir işi veya mesleği tanıyıp, seçebilmelerine
- Boş zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirmelerine
- Verimli çalışma alışkanlığı kazanabilmelerine,
- Kendileri ve çevreleri hakkında edindikleri bilgileri özümseyip, gerçekçi bir “ben kavramı” geliştirmelerine
- Var olan seçenekleri etkili bir şekilde değerlendirerek doğru kararlar verebilen bireyler olabilmelerine
- Kendini tanımalarına, gizli güçlerini geliştirmelerine
- Çevrede kendisine açık olan fırsatları öğrenmelerine ve
- Kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmaktır.

3.2.2. Okul PDR hizmetlerinin sınıflandırılması

Okul PDR hizmetleri Doğrudan ve Dolaylı olmak üzere iki kısımda ele alınmaktadır. Tablo 3.1'de gösterildiği gibi toplam onbir hizmet alanı üzerinde durulmaktadır.

Tablo 3.1. Okul PDR hizmetleri

Doğrudan Hizmetler	Dolaylı Hizmetler
Öğrenciyi tanıma	Okul PDR Programı Hazırlama
Bilgi Toplama ve Bilgilendirme	Konsültasyon(Müşavirlik)
Yöneltme ve Yerleştirme	Araştırma ve Değerlendirme
İzleme Hizmetleri	Çevre ve İlişkiler
Oryantasyon	Velilere Yönelik Hizmetler
Psikolojik Danışma	

3.2.2.1.Öğrenciyi tanıma hizmetleri

Etkili ve verimli psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti verebilmenin ön koşulu bireyi çeşitli yönleri ile tanıyabilmektir. Bireyin güçlü yanları, sınırlılıkları, gelişim düzeyi gibi konularda tanınması onun potansiyellerini geliştirebilmesi ve mevcut kapasitesini en üst düzeyde kullanabilmesi için gereklidir. Bireyi tanıma hizmetlerinin temel amacı, öğrencinin kendini tanımasına yardımcı olmaktır. Bireyi tanıma hizmetleri ile elde edilen bilgiler psikolojik danışma başta olmak üzere, bilgi toplama ve bilgilendirme, yöneltme ve yerleştirme ve izleme hizmetlerinde kullanılmaktadır. Bu anlamıyla bireyi tanıma diğer hizmetlerin önkoşulu niteliğindedir (Taylı, et al., 2013, s. 71).

Öğrenci hakkında toplanan bilgiler okul yöneticileri, öğretmenler ve velilere de yararlar sağlar. Yöneticiler bu bilgilerden yararlanarak okulda daha gerçekçi planlama ve düzenleme yapabilirler. Öğretmenler, bu bilgilere dayanarak öğrencilerin özelliklerini ve güçlüklerini daha iyi tanıyabilir ve ona göre akademik yardımda bulunabilirler. (Özgüven, Bireyi Tanıma Teknikleri, 1998, s. 56-58)

Bireyi tanımak için çeşitli teknikler geliştirilmiştir. Bunlar öncelikli olarak testler ve test dışı teknikler olarak ikiye ayrılmaktadır. Bireyin iyi bir biçimde tanınabilmesi, kullanılan tekniğin doğru ve yerinde kullanılmasına ve mümkün olduğunca çok kaynak ve teknikten alınan verilere dayalı olmasına bağlıdır (Taylı, et al., 2013, s. 71)

3.2.2.2. Bilgi toplama ve bilgilendirme hizmetleri

Bu hizmet alanı, öğrencilerin ihtiyaç duyabilecekleri her türlü bilgiyi toplayarak bunları öğrencilerle paylaşma şeklinde yürütülen çalışmalarını kapsar. Bu bilgilerin bir kısmı okul içi program, uygulama ve etkinliklerle ilgili iken, bir kısmı da öğrencilerin işine yarayabilecek okul dışı bilgilerdir (Kepçeoğlu, Psikolojik Danışma ve Rehberlik(Daha da geliştirilmiş 8. baskı), 1994, s. 112)

Bilgilerin toplanmasından çok öğrencilere iletilmesi ve onların bilgilenmelerinin sağlanması daha önemlidir. Gerek bilgilerin toplanmasında gerekse bilgilendirme hizmetlerinde okul personelinin iş birliği içerisinde çalışması gerekmektedir. (Kaya, et al., 2014, s. 65)

3.3. Bireyi Tanıma

Kendilerine özgü birer varlık olan bireyler gerek doğuştan getirmiş oldukları gerekse sonradan kazanmış oldukları pek çok özellikleri yönünden birbirinden farklıdırlar. Bireylerin kendilerine özgü olan bu özellikleri bireysel farklılıklar olarak adlandırılmaktadır (Kaya, et al., 2014, s. 199).

Rehberlik hizmetleri merkeze bireyi alarak yardımlarını birey odaklı gerçekleştirir. Okul ortamında bireyden kastedilen öğrencidir. Her birey değerlidir ve geliştirilebilecek kapasiteye sahiptir (Hatunoğlu & Hatunoğlu, 2006, s. 334).

Bireyler arasındaki farklılıkların temelinde, bireylerin birbirinden farklı özelliklere sahip olarak dünyaya gelmeleri ve birbirinden farklı çevrelerde yetişmeleri yatar. Her bireyin çok sayıda özelliği bünyesinde topladığı düşünülürse bireyler arası farkların çok karmaşık olduğu ortaya çıkar. Bireyler çeşitli yönlerden birbirinden farklı olabildikleri gibi herhangi bir bireyin sahip olduğu çeşitli özellikler de birbirlerinden az ya da çok farklı derecede olabilmektedir (Kuzgun, 2000, s. 36).

3.3.1. Bireyi tanımanın işlevi ve önemi

Bireyin tanınması için, bireylerin ilgi ve yetenekleri, başarıları ve başarısızlıkları, kişisel ve sosyal uyum düzeyleri, sorunları, zayıf ve güçlü yanları, ilgi, tavır ve değer yargıları,

yetiştirdiği çevrenin geliştirici ve engelleyici etkileri gibi ve daha pek çok özelliklerinin bilinmesi gerekir. Birey hakkında toplanan bilgiler sadece okul ortamında eğitim, öğretim ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde değil, kamu ve özel sektörde yer alan hizmetlerde ve sanayinin her kesiminde çalışan yetişkin bireyler içinde gereklidir. Bireyle yakından ilgi diğer kişi ve kurumlarda personel seçme ve işe yerleştirme hizmetlerinde de bireyle ilgili bilgi toplama ve kullanma yöntemleri yaygın şekilde kullanılmaktadır. (Özgüven, Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 1999, s. 79)

Eğitim – Öğretim sürecindeki öğrencilerin öğretmenleri tarafından tanınması gereği vardır. Hangi dersin öğretmeni olursa olsun, etkili bir öğrenme ortamı yaratmak, geçerli öğrenme yaşantıları oluşturmak için öğretmenin öğrencilerini tanınması gerekir (Kaya, et al., 2014, s. 203).

3.3.2. Bireyi tanıma temel ilke ve anlayışlar

(Kaya, et al., 2014, s. 203-204) Bireyi tanıma çalışmalarında, hizmetlerin verilmesi ve düzenlenmesi sürecinde tüm ilgilerin dikkatli olması ve benimsemesi gereken anlayışları maddeler halinde şu şekilde vermiştir:

- Bireyi tanımanın asıl amacı, onun kendisini tanımasına yardımcı olmaktır.
- Bireyi tanıma çalışmaları tüm öğrencilere yönelik olmalı ve tüm öğrencileri kapsamalıdır. Ancak bireyi tanıma sürecinde çeşitli teknik ve araçları tüm öğrencilere aynı zamanda, aynı derecede uygulamak zorunlu ve gerekli değildir.
- Bireyi tanıma hizmetlerinin etkili ve başarılı olması için, okuldaki öğrenci ile ilgili olan herkesin (Öğretmenler, yöneticiler, uzmanların) iş birliği içerisinde takım halinde çalışması gereklidir.
- Bireyi tanıma hizmetleri sürekli olmalıdır.
- Bireyi tanıma hizmetleri kullanılarak bireyler hakkında toplanan bilgiler güvenilir ve geçerli olmalıdır. Birey hakkında mevcut bilgilere ek bilgiler sağlamayacaksa o tekniği uygulamanın gereği yoktur.

- Bireyi tanıma tekniklerinin (bireyi tanıma hizmetlerinde kullanılan psikolojik ölçme araçlarından) değişik zamanlarda uygulanıp elde edilen bilgileri ayrı ayrı yorumlamak yerine bu teknikleri daha kısa zaman dilimi içinde uygulayıp sonuçlarını birlikte değerlendirmek daha yararlıdır.
- Bireyi tanıma hizmetleri çerçevesinde okullarda öğrencilere hakkında toplanan bilgilerden öğrencilerle birlikte velilerin ve yöneticilerin de yararlanması sağlanmalıdır. Bu paylaşımda dikkat edilmesi gereken husus bilgilerin gizli ve özel olmaması şartıdır.
- Bireyi tanıma hizmetlerinde bireyi bütün yönleri ile tam olarak tanımak mümkün değildir. Ancak bireyi olabildiğince farklı yönleriyle, bir bütün halinde tanınması bir ilke olarak benimsenmelidir.
- Bireyi tanıma teknikleri arasında her durumda herkese uygulanan ve herkes tarafından kabul edilen bir teknik yoktur. Bütün teknikler belli amaçlarla belli koşullarda uygulanabilen önemli tekniklerdir.
- Bireyi tanıma teknikleri birer amaçtır. Teknik uygulamak amaç haline getirilmemelidir.
- Bir ölçme aracı tek başına bireyi tanımak için yeterli değildir (güvenilirlik katsayısı veya geçerliliği yüksek olsa dahi).
- Bireyi tanıma hizmetleri sadece sorunu olduğu düşünülen öğrencilere değil tüm öğrencilere yönelik olmalıdır.
- Uygulanan bireyi tanıma teknikleri aracılığıyla birey hakkında elde edilen bilgiler bireyin bütün olarak gelişmesi veya bir sorunun çözümü amacıyla kullanılmayacaksa o bilgiyi almanın gereği ve önemi yoktur.
- Bireyi tanıma teknikleri aracılığıyla elde edilen bilgiler sınıflandırılmalı, özetlenmeli, dosyalanmalı ve en kısa zamanda planlı bir şekilde kullanılmalıdır. Birey sürekli değişen dinamik bir varlıktır. Uzun süre saklanan bilgiler eskimektedir. Dolayısıyla bilgileri kullanarak bireyin gelişmesine ve sorunun çözümüne katkı sağlamak olanaksızdır.

3.3.3. Bireyi tanıma tekniklerinin sınıflandırılması

Bireyi tanımak, bireylerin farklı özellikleri hakkında bilgi toplamayı gerektirir. Bireyin özelliklerine ilişkin bilgiler her biri farklı yaklaşım, yöntem ve ölçme araçları ile tek tek elde edilmektedir. (Özgüven, Bireyi Tanıma Teknikleri, 1998, s. 60)

Bireyi tanımada kullanılan araç ve yöntemler farklılıklar göstermektedir. Ayrıca günümüzde kullanılan araç ve teknikleri sürekli yenileri eklenmektedir. Çeşitli teknikler kullanırken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, ‘amaca uygun’ olması ve tekniği iyi bilen kişiler tarafından kullanılmasıdır. (Yeşilyaprak, 2000, s. 293)

Bireyi tanıma tekniklerini çeşitli kaynakları incelendiğinde, genel olarak; iki grupta sınıflandırılmaktadır. Bunlar Testler ve Test dışı tekniklerdir (Kaya, et al., 2014, s. 210). Buna göre kişilik, başarı, yetenek, ilgi ve tutum test ve envanterlerini "Testler" grubunda, Anket, gözlem, görüşme, sosyometrik teknikler vb. ise "Test dışı teknikler" grubunda sınıflandırılmaktadır (Özgüven, Bireyi Tanıma Teknikleri, 1998, s. 61) .

3.3.3.1. Testler

Rehberlik çalışmalarında testler önemli bir yer oluşturmaktadır. Testlerin hazırlanması, kullanılması, değerlendirilmesi ve yorumlanması uzmanlık gerektirmektedir. Testler hazırlanırken çeşitli sınıflandırmalar yapılmaktadır. Testlerin hazırlanması ve değerlendirme sürecinde ise etik kurallara gösterilen hassasiyet önem taşımaktadır. Testler kullanılmasında etik kurallar mutlaka göz önüne alınmalıdır. (Kepçeoğlu, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 2001, s. 148-149) ve (Özgüven, Psikolojik Testler, 1994, s. 398-402) Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde testlerin kullanımını ile ilgili olarak uzmanların uyması gereken bazı etik kurallara çalışmalarında detaylıca yer vermektedirler.

Psikolojik danışma ve rehberlikte kullanılan psikolojik testlerin sonuçlarının yorumlanması, testlerin seçilmesi ve uygulanmasından daha önemlidir. Çünkü sonuçları bireyler ya da öğrencilerle paylaşılmayan, yani yorumlanmayan ve böylece bireyin kendini daha iyi anlamasına yardım getirmeyen bir testin seçilmesine ve uygulanmasına gerek yoktur. Test uygulanma, psikolojik danışma ve rehberlikte

kendini daha tanınmasına yardım için başvuru sadece bir araç olarak düşünölmüştür (Kepçeoğlu, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 2001, s. 148-149).

Her psikolojik testin uygulanması ve yorumlanması farklı düzeylerde bilgi, beceri ve mesleki hazırlık istemektir. Bir psikolojik danışma ve rehberlik uzmanı psikolojik uzmanı psikolojik testler ve bunların işlenmesiyle ilgili düzeyde bir formasyona sahip olması beklenen bir olgudur (Kaya, et al., 2014, s. 214).

(Özoğlu, Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma, 1997, s. 181-184) Ve (Kepçeoğlu, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 2001, s. 145-146) Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetinde kullanılan testlerin yorumlanmasında uygulanması gerekli belli başlı etik ilkeleri çalışmalarında belirtmişlerdir.

3.3.3.2. Anket/ soru listesi

Anketi diğer tekniklerden üstün kılan en önemli avantajı kısa sürede çok fazla kişiye ulaşarak, oldukça fazla sayıda veri toplanabilmesidir (Taylı ve diğer, 2013, s.224).

Anket, belirli bir konuda, birçok kimsenin kişisel olarak görüşlerini, tutum ve duygularını saptama amacı ile düzenlenmiş bir soru formudur (Özğüven, Bireyi Tanıma Teknikleri, 1998, s. 128).

Öğrenciyi tanımada, onun ilgili ve ihtiyaçları, duyu ve düşünceleri, görüşleri konularında bilgi toplamak için de kullanılır. Anketler, öğrenci hakkında öğrenebilmek istenilen bazı genel bilgileri elde etmek üzere düzenlenir. Bunlara öğrenci tanıma fişi denir (Taylı ve diğer, 2013, s.224).

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde anket, öğrenciyeye tanımada sıklıkla başvuru bir tekniktir. Öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri, okul içi ve okul dışı etkinlikleri, geleceğe ilişkin planları, çeşitli konulara ilişkin görüş, algı ve beklentileri, kişisel nitelikleri ve ailesi ile ilgili bilgileri toplamak amacıyla anketten yararlanabilirler (Kaya ve diğer, 2014,s.228).

Anket, belirli bir konuda farklı bireylerin, kişisel olarak görüşlerini, tutum ve duygularını saptama amacı ile hazırlanmış bir soru grubu olarak da düşünölebilir. Ankette, bireyin ailesi, kişisel nitelikleri, çeşitli konulara ilişkin duyu ve düşünceleri

hakkında bilgi elde etmek amacıyla hazırlanmış yazılı sorular yer alabilir. Ankette yer alan sorular her zaman doğru seçeneği olan sorular değildir. Bunu bir sınav gibi düşünmemek gerekir (Taylı ve diğ, 2013, s.224).

Okullarda anket geliştirirken, 1) Anketin ne amaçla kullanılacağı, 2) hangi düzeyde, hangi sınıflarda ve ne zaman anketin uygulanacağı, 3) Anketi kimlerin uygulayacağı, 4) Ankette toplanan bilgilerin kimlerin özetleyip analiz edeceği açıkça belirlenmelidir. (Shertzer & Store, 1971, s. 290).

Anket, alanında uzman bilgi ve becerisi, birikimi olan kişilerce konu ve amaçları doğrultusunda hazırlanırsa etkililiği artar. Bu nedenle kullanılacak aracın geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması gerekir (Taylı ve diğ, 2013, s.225).

(Taylı ve diğ, 2013, s. 224-225) Anket formunda yer alacak soruları şu şekilde belirtmiştir:

Açık uçlu sorular, cevaplandırılmasında herhangi bir sınır içermeyen, seçenekleri olmayan kişisel duygu, düşünce veya görüşlere yer veren soru tipini içeren anket türüdür.

Kapalı Uçlu Sorular, soruların muhtemel cevaplarını seçeneklerle sınırlandırıldığı soruların yer aldığı anket türüdür.

Diğer seçenekli soruları, kapalı uçlu soruların esnetilmiş hali olarak görmek mümkün. Aslında kapalı uçlu sorulardan oluşan soru formuna sorunun türünden dolayı, bütün olasılıklar yazılmadığından, diğer seçeneğinin kullanıldığı soru türüdür.

Derecelendirmeli sorular, kapalı uçlu sorulara çok benzeyen, daha çok tutum, duygu ve düşüncelerin belirlenmesinde kullanımı tercih edilen anket tipidir.

(Kaya ve diğ, 2014,s.231-232) Anketin uygulamasını şu şekilde ele almaktadır: Anketin uygulaması , koşullara ve amaca , uygulanacak bireylerin niteliğine ve sayısına, uygulama için gerekli süreye ve paralel olanakların durumuna göre “toplucu gruba uygulama”, “bireysel görüşme yolu ile uygulama”, “posta ile yollama”, “telefon ile görüşme” yollarından biri ile uygulanmaktadır. Bu yolla bir sınıf, okul ya da üniversiteye devam eden öğrencilere, iş yerinde çalışan işçilere, kamu personeli vb. kişilere anket uygulanabilir. Anketler gruba uygulanırken, bireyler birbirlerinin verdiği

cevaplardan etkilenmeyecek bir oturma düzeninde uygulanmalıdır. Anket bireysel görüşme yolu ile uygulanabilir. Bu yol topluca bireylere ulaşılamadığı durumlarda ve daha çok okuma yazma sorunu olanlar için kullanılmaktadır. Bu durumda araştırma yapanlar bilgi toplamak için çok sayıda anketör kullanmaktadır. Bireysel görüşme yolu ile anket uygulama şekli ekonomik olmayan ve oldukça zaman alıcı bir yoldur. Anket uygulaması posta yolu ile de yapılabilmektedir. Bu yöntemle burada örneklem kapsamındaki kişilere posta yolu ile anket gönderilmekte ve bireyden anketi doldurmaları istenmektedir. Anket gönderilirken posta pulu ve zarf da gönderilmektedir. Anket uygulaması, bilgisayar aracılığıyla internet üzerinden de yapılmaktadır. Son dönemlerde bu yöntem sıklıkla kullanılmaktadır. Bu yolla çok kişiye ulaşılmakta ancak bilgisayarı bulunanlar anketi yanıtladıkları için anket sonuçları genellenmektedir. Ankette yer alan soruların değerlendirilmesi, aslında sürecin boyutlarında biri olarak görülmelidir. Daha önceden, hangi yöntemle değerlendirilmesi gerekiyorsa o yöntemin belirlenmiş olması gerekir. Verilerin toplanması, işlenmesi, bir istatistik programına aktarılıp sonuçların yorumlanıp değerlendirilmesi gerekir. Değerlendirme sürecinde geçmeyen bir anketten elde edilen bilgiler, ham veri özelliği taşır. Bilimsel anlamda da işlenmediği sürece fazlaca bir değeri yoktur (Taylı ve diğ, 2013, s.226). Anketler uygulandıktan sonra önemli bir sorun da anketlerin değerlendirilmesi işlemidir. Anketleri değerlendirmenin en iyi yolu bilgisayar aracılığıyla olmaktadır. Anketlerin bilgisayarda değerlendirilebilmeleri için önce soruların kodlaması yapılır. Bu kodlar veri toplama kağıtlarına işlenir veya doğrudan bilgisayara geçilerek değerlendirme işlemi yapılarak bilgisayar üzerinde yapılan değerlendirme özellikle sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan SPSS (Sosyal Bilimler için İstatistik Programı) istatistik programından yararlanılabilir. Gerekli analizler ve işlemler yapılabilir. Anketlerin bilgisayarda değerlendirilebilmesi için anket sorularının kodlamaya uygun olması gerekmektedir (Kaya ve diğ, 2014, s.231).

3.4. Okullardaki rehberlik hizmetlerinin problemleri

Rehberlik hizmetlerinin sağlıklı yürütülebilmesi pek çok unsurun bir araya gelmesine bağlıdır (Hatunoğlu & Hatunoğlu, 2006, s. 337).

(Hatunoğlu & Hatunoğlu, 2006, s. 336-337) Yaptıkları araştırmada rehberlik hizmetlerinin halihazırdaki işlevini incelemişlerdir. Araştırmada elde edilen bulgulardan bazıları şu şekildedir:

- Okullardaki öğrenci sayısına göre rehber öğretmen sayısının az olması
- Okullardaki rehberlik hizmetlerinde malzeme ve sağlanan imkanların yetersizliği vardır.
- Rehber öğretmenlerin alanları dışındaki işlerle idareciler tarafından meşgul edilmesi
- Haftada 1 ders saatinin yeterli gelmemesi.
- Rehberlik hizmetleri içinde uygulanan test, anket vb. ölçüm araçlarının sağlıklı ve zamanında uygulanmaması ve sonuçlarının yerinde ve zamanında kullanılmaması.

(Karataş & şahin Baltacı, 2013, s. 432-453) Yaptıkları çalışmada, okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenlerinin, okul PDR hizmetlerine yönelik görüşlerini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamıştır. PDR hizmetlerinin değerlendirilmesi temasına ilişkin: araştırmada rehber öğretmen sayısını yetersiz, rehber öğretmenin farklı işlerle uğraşması, rehber öğretmen sayısının az olmasından dolayı her öğrenciye eşit derecede ulaşmanın zorluğundan bahsedilmiştir.

Taşkaya ve Kurt (2010), İlköğretim okullarında psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda ilköğretim okullarında yürütölen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin ve rehber öğretmen sayısının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Bakioğlu ve Gayık Asyalı (2005) ise çalışmalarında, rehber öğretmenlerin en önemli sorunlarının öğrenci sayılarının fazla olması ve rehber öğretmen sayısının yetersiz kalması olduğunu belirlemişlerdir.

Ölkemizde ise rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde İnternet ve bilgisayar teknolojilerinin kullanımı çok sınırlıdır (Hamamcı & Savaş, 2010, s. 148).

Yukarıda ki bilimsel çalışmalarda yapılan araştırmalarda göz önünde bulundurulduğunda rehber öğretmen yetersizliği, rehber öğretmenin farklı işlerle uğraşması, öğrenciye ulaşmamak gibi problemler en önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Bu alışma yukarıda bahsedilen problemlere çözüm bulabilmek amaı

taşımaktadır. Çalışma kullanılabilir aşamaya geldiğinde ise rehber öğretmenler için çok büyük bir zaman kaybı ortadan kalkacaktır. Bahsedilen farklı iş ve evrak yüküne çözüm olacaktır.

3.5. Okullardaki Rehberlik Hizmetlerinin Problemlerine Karşı Çözüm Önerileri

Psikolojik danışmanların karşılaştığı sorunların giderilmesine ve sunulan hizmetlerin kalitesinin artırılmasına yönelik sunulan öneriler şu şekildedir:

İnternet ve bilgisayar gibi teknolojik yeniliklerin okullarda yürütülen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde de kullanılmalıdır (Hamamcı & Savaş, 2010, s. 149).

Rehber öğretmenler okul PDR servisini tanıtmak amacıyla bilişim teknolojisini etkili bir şekilde kullanabilir (Karataş & Şahin Baltacı, 2013, s. 454).

(Hamamcı & Savaş, 2010, s. 149) Yaptıkları araştırmada araştırmaya katılan bireylerin internet üzerinden rehberlik ve psikolojik danışmanlık almaya ilişkin görüşlerinin genel olarak olumlu olduğunu tespit etmişlerdir. Psikolojik danışmanlar İnternet'in rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde yararlanılmasını kendilerine ek bir yük getireceklerini düşündükleri ya da nasıl yapacaklarına ilişkin yeterince bilgilerinin olmaması nedeniyle daha olumsuz bir görüşe sahip olabilirler. Öneri olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından organize edilen seminerler vasıtasıyla psikolojik danışmanlar bu konuda daha fazla bilgilendirilmelidir. Ayrıca bu araştırmada öğrencilerin yaşları yükseldikçe İnternet üzerinden rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine daha olumlu baktıkları bulunmuştur (Hamamcı & Savaş, 2010, s. 150-155).

Toplumsal kalkınma, ekonomik büyüme, gibi birçok alanda çok önemli bir rolü bulunan bilişim teknolojilerinden eğitim alanında da son yıllarda en yüksek verim alınmaya çalışılmaktadır. Fakat okullarda rehberlik alanında istenilen performans sağlanamamıştır. M.E.B. son yıllarda rehberlik alanında çalışmalara başlasa da henüz sistemini işlevsel hale getirememiştir. Tüm ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında eğitim öğretim yılının belli dönemlerinde düzenli olarak uygulanan ve içeriği bakanlıkça belirlenmiş anket ve testlerin hala klasik yöntemlerle uygulanmaya çalışılmasının pek çok bakımdan dezavantajı bulunmaktadır. Bu dezavantajlar zaman kaybı, evrak yükü, öğrenci ye yeterince zaman ayıramama, güvenilir olmayan sonuçlar

şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Oysa ki bilişim teknolojilerinden faydalanarak bu sorunların en aza indirilmesi mümkündür. Bu çalışmada hedeflenen de Rehberlik alanı ile bilişim teknolojilerini birleştirerek zaman kaybını azaltmak, daha tutarlı sonuçlar elde etmek, gereksiz evrak yükünden kurtularak aynı zamanda maliyeti azaltmaktır.

Yapılan araştırmalara da bakıldığında çözüm önerisi olarak bilişim teknolojilerinden maksimum düzeyde faydalanmak vardır.

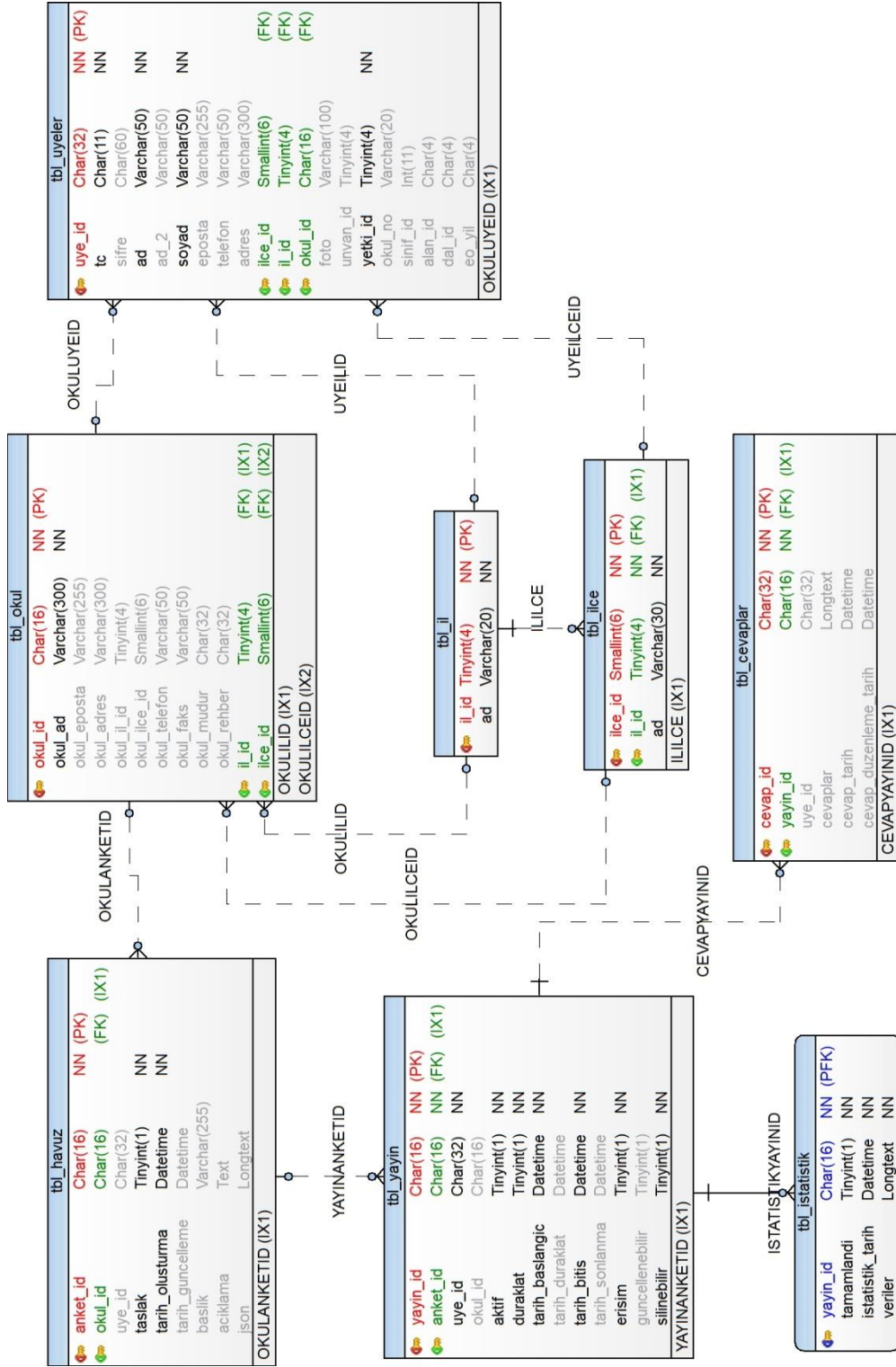
4. BÖLÜM: REHBERLİK UYGULAMASI TASARIMI

Uygulama hazırlanırken PHP Web programlama dili ile birlikte MySQL veri tabanı yönetim sistemi kullanılmıştır. PHP'de nesne yönelimli programlama imkânı bulunması otomasyonun ana işlevlerini bu yaklaşımla oluşturulmasında etkili olmuştur. Temel fonksiyonlar nesne yönelimli olarak tasarlanmıştır. Ayrıca veri tabanı işlemlerinde PHP'nin bünyesinde yer alan nesne yönelimli hazırlanmış veri tabanı kontrol sınıfı (PDO) tercih edilmiştir. Uygulamanın fonksiyon tanımlamaları yapılırken birbirine yakın birden çok görevin aynı fonksiyon içerisinde farklı parametre değerleri ile yapılabilecek şekilde tasarlanmasına çalışılmıştır. Bu sayede daha az kod satırı oluşturulmuştur.

Bu bölümde uygulamanın tasarımı anlatılırken uygulamadaki işlevlerin açıklanması için diyagramlardan faydalanılmıştır.

4.1. Veritabanı Tasarımı

Veri tabanı tasarımı yapılırken 8 tane tablo oluşturulmuştur. Bu tabloların ilişkisel görünümü Şekil 4.1'de gösterilmiştir. Havuz tablosuna bağlı yayın tablosu mevcuttur. Yayın tablosu istatistikler ve cevaplar tablosu ile ilişkilidir. Aynı zamanda havuz tablosu okul tablosu ile ilişkilendirilmiştir. Havuzdaki her bir yayın bir okul bilgisine sahip olmak zorundadır. her bir üye bir okul bilgisine sahip olmak zorundadır.

Şekil 4.1. Veritabanı tasarımı ve tablo ilişkileri

4.1.1. Veritabanı tabloları

Bu kısımda veri tabanında oluşturulan tablolar ve bu tablolarda kaydedilecek alan isimleri yer almaktadır.

4.1.1.1. Havuz tablosu

Sisteme kaydedilen bütün anket tasarımlarının tutulduğu veri tabanı tablosudur. Tabloda `anket\_id`, `okul\_id`, `uye\_id`, `taslak`, `tarih\_olusturma`, `tarih\_guncelleme`, `baslik`, `aciklama`, `json` alanları bulunmaktadır. "tbl_havuz" Tablosu Şekil 4.2'de gösterildiği gibidir.

tbl_havuz		
 anket_id	Char(16)	NN (PK)
 okul_id	Char(16)	NN (FK) (IX1)
uye_id	Char(32)	
taslak	Tinyint(1)	NN
tarih_olusturma	Datetime	NN
tarih_guncelleme	Datetime	
baslik	Varchar(255)	
aciklama	Text	
json	Longtext	
OKULANKETID (IX1)		

Şekil 4.2. tbl_havuz tablosu tasarım görünümü

4.1.1.2. Yayın tablosu

Yayınlanan anketlerin yayın bilgilerinin tutulduğu tablodur. Tabloda `yayin\_id`, `anket\_id`, `uye\_id`, `okul\_id`, `aktif`, `duraklat`, `tarih\_baslangic`, `tarih\_duraklat`, `tarih\_bitis`, `tarih\_sonlanma`, `erisim`, `guncellenebilir`, `silinebilir` alanları bulunmaktadır. "tbl_yayin" Tablosu Şekil 4.3'de gösterildiği gibidir.

tbl_yayin		
 yayin_id	Char(16)	NN (PK)
 anket_id	Char(16)	NN (FK) (IX1)
uye_id	Char(32)	NN
okul_id	Char(16)	
aktif	Tinyint(1)	NN
duraklat	Tinyint(1)	NN
tarih_baslangic	Datetime	NN
tarih_duraklat	Datetime	
tarih_bitis	Datetime	NN
tarih_sonlanma	Datetime	
erisim	Tinyint(1)	NN
guncellenebilir	Tinyint(1)	
silinebilir	Tinyint(1)	NN
YAYINANKETID (IX1)		

Şekil 4.3. tbl_yayin tablosu tasarım görünümü

4.1.1.3. İstatistik tablosu

Anket istatistiklerini tutan tablodur. Tabloda `yayin\_id`, `tamamlandi`, `istatistik\_tarih`, `veriler` alanları bulunmaktadır. "tbl_istatistik" Tablosu Şekil 4.4'de gösterildiği gibidir.

tbl_istatistik		
 yayin_id	Char(16)	NN (PFK)
tamamlandi	Tinyint(1)	NN
istatistik_tarih	Datetime	NN
veriler	Longtext	NN

Şekil 4.4. tbl_istatistik tablosu tasarım görünümü

4.1.1.4. Okul tablosu

Okul bilgilerinin tutulduğu tablodur. Tabloda `okul\_id`, `okul\_ad`, `okul\_eposta`, `okul\_adres`, `okul\_il\_id`, `okul\_ilce\_id`, `okul\_telefon`, `okul\_faks`, `okul\_mudur`, `okul\_rehber` alanları bulunmaktadır. "tbl_okul" Tablosu Şekil 4.5'de gösterildiği gibidir.

tbl_okul		
 okul_id	Char(16)	NN (PK)
okul_ad	Varchar(300)	NN
okul_eposta	Varchar(255)	
okul_adres	Varchar(300)	
okul_il_id	Tinyint(4)	
okul_ilce_id	Smallint(6)	
okul_telefon	Varchar(50)	
okul_faks	Varchar(50)	
okul_mudur	Char(32)	
okul_rehber	Char(32)	
OKULILID (IX1)		
OKULILCEID (IX2)		

Şekil 4.5. tbl_okul tablosu tasarım görünümü

4.1.1.5. İl tablosu

Türkiye'deki illerin listesini tutan tablodur. Tabloda `il\_id`, `ad` alanları bulunmaktadır. "tbl_il" Tablosu Şekil 4.6'da gösterildiği gibidir.

tbl_il			
	il_id	Tinyint(4)	NN (PK)
	ad	Varchar(20)	NN

Şekil 4.6. tbl_il tablosu tasarım görünümü

4.1.1.6. İlçe tablosu

Türkiye'deki illerin listesini tutan tablodur. Tabloda `ilce\_id`, `il\_id`, `ad` alanları bulunmaktadır. "tbl_ilçe" Tablosu Şekil 4.7'de gösterildiği gibidir.

tbl_ilce			
	ilce_id	Smallint(6)	NN (PK)
	il_id	Tinyint(4)	NN (FK) (IX1)
	ad	Varchar(30)	NN
ILILCE (IX1)			

Şekil 4.7. tbl_ilce tablosu tasarım görünümü

4.1.1.7. Cevaplar tablosu

Anket katılımcılarının cevaplarının saklandığı tablodur. Tabloda `cevap\_id`, `yayin\_id`, `uye\_id`, `cevaplar`, `cevap\_tarih`, `cevap\_duzenleme\_tarih` alanları bulunmaktadır. "tbl_cevaplar" Tablosu Şekil 4.8'de gösterildiği gibidir.

tbl_cevaplar			
	cevap_id	Char(32)	NN (PK)
	yayin_id	Char(16)	NN (FK) (IX1)
	uye_id	Char(32)	
	cevaplar	Longtext	
	cevap_tarih	Datetime	
	cevap_duzenleme_tarih	Datetime	
CEVAPYAYINID (IX1)			

Şekil 4.8. tbl_istatistik cevaplar tasarım görünümü

4.1.1.8. Üyeler tablosu

Yönetici, öğretmenler ve öğrencilerin kayıtlı olduğu tablodur. Tabloda `uye\_id`, `tc`, `sifre`, `ad`, `ad\_2`, `soyad`, `eposta`, `telefon`, `adres`, `ilce\_id`, `il\_id`, `okul\_id`, `foto`, `unvan\_id`, `yetki\_id`, `okul\_no`, `sinif\_id`, `alan\_id`, `dal\_id`, `eo\_yil` alanları bulunmaktadır. "tbl_uyeler" Tablosu Şekil 4.9'da gösterildiği gibidir.

tbl_uyeler		
uye_id	Char(32)	NN (PK)
tc	Char(11)	NN
sifre	Char(60)	
ad	Varchar(50)	NN
ad_2	Varchar(50)	
soyad	Varchar(50)	NN
eposta	Varchar(255)	
telefon	Varchar(50)	
adres	Varchar(300)	
ilce_id	Smallint(6)	(FK)
il_id	Tinyint(4)	(FK)
okul_id	Char(16)	(FK)
foto	Varchar(100)	
unvan_id	Tinyint(4)	
yetki_id	Tinyint(4)	NN
okul_no	Varchar(20)	
sinif_id	Int(11)	
alan_id	Char(4)	
dal_id	Char(4)	
eo_yil	Char(4)	
OKULUYEID (IX1)		

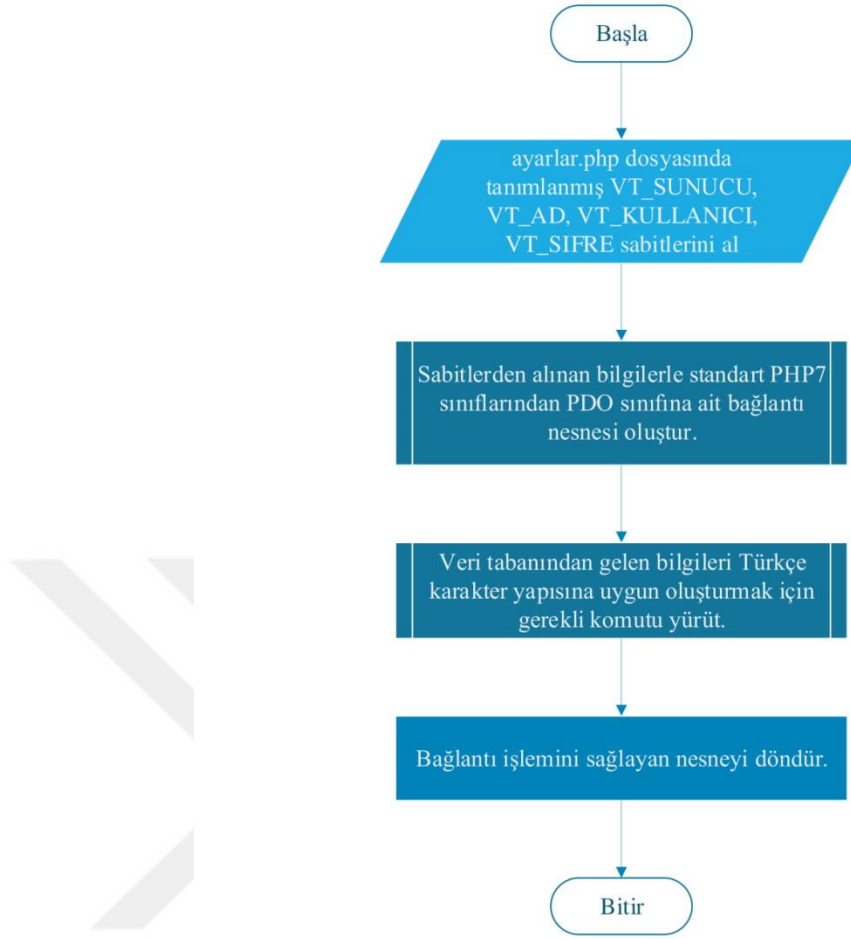
Şekil 4.9. tbl_uyeler tablosu tasarım görünümü

4.2. Diyagramlar

Uygulamanın ön planında ve arka planında yürütülen işlem basamakları ve kullanıcının uygulamada yapabileceği işlemler akış diyagramlarından faydalanılarak gösterilmektedir.

4.2.1 Veri tabanı bağlantısı sağlayan fonksiyon diyagramı

Fonksiyon "vtBaglan()" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.10'daki diyagramda gösterildiği gibidir.

Şekil 4.10. Veritabanı bağlantısı sağlayan fonksiyon diyagramı

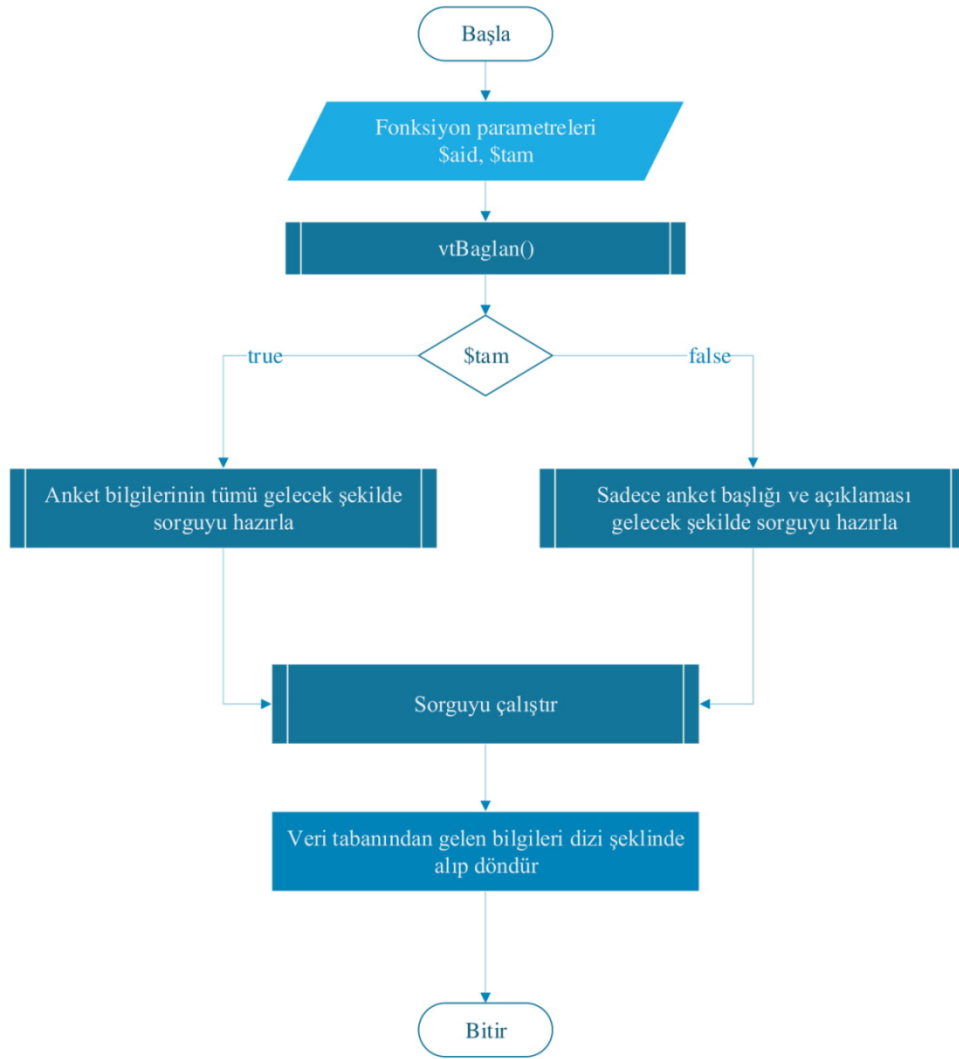
4.2.2. Ankete ait bilgileri getiren fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " anketBilgileri(\$aid , \$tam=true)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.11.'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$aid: Bilgileri alınmak istenen anketin kimliği.

\$tam: Anketin tamamını mı yoksa sadece başlık ve açıklamanın mı çağırılacağını belirlemek için kullanılır. "True" ise anket bilgilerinin tamamını, "False" ise sadece başlık ve açıklamayı döndürür.

Şekil 4.11. Ankete ait bilgileri getiren fonksiyon diyagramı

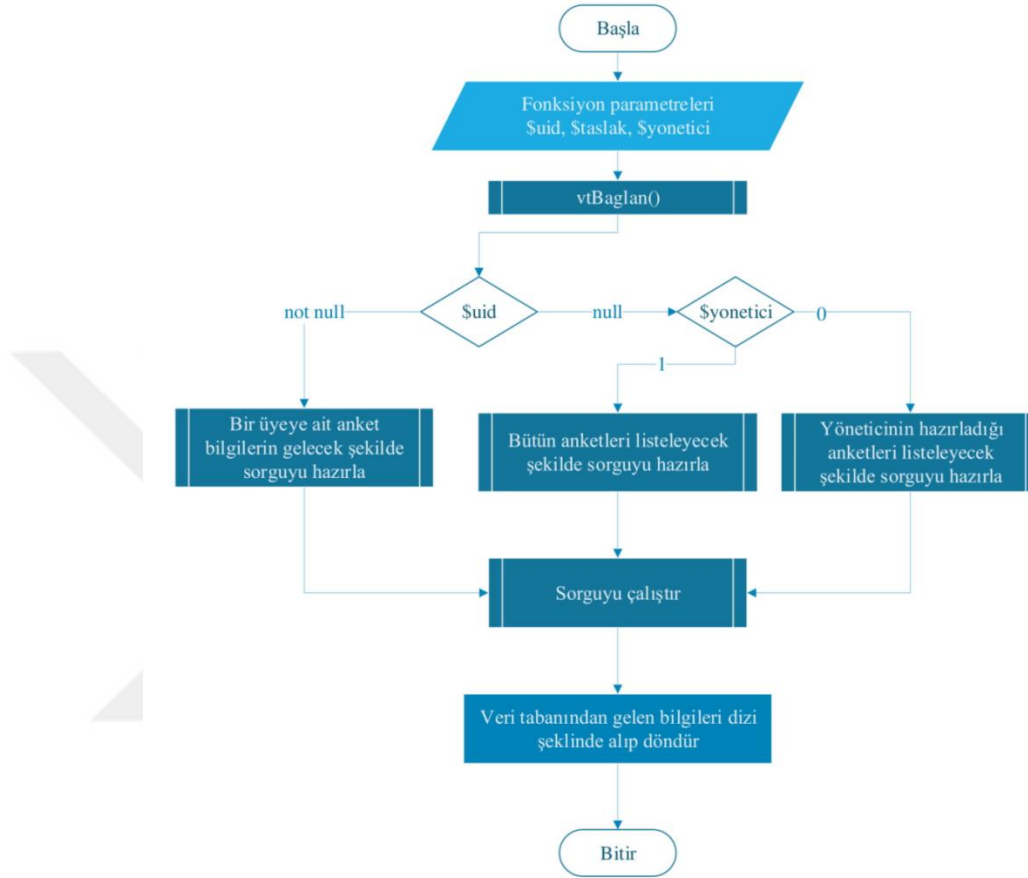
4.2.3. Anket listeleme fonksiyonu diyagramı

Fonksiyon "anketListele (\$uid = null, \$staslak=0, \$yonetici = 0)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.12'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$uid (opsiyonel -Varsayılan: null): Üye kimliği, eğer tanımlanmışsa okula ait anketleri getir, tanımlanmamışsa havuzdaki tüm anketleri getir.

\$staslak (Opsiyonel-Varsayılan: 0): Eğer tanımlanmışsa taslak anketleri getir, tanımlanmamışsa tamamlanmış anketleri getirir.

\$yonetici (Opsiyonel - Varsayılan: 0) : Eğer tablolar yönetici hesabında listelenecekse 1 değilse 0 girilir.

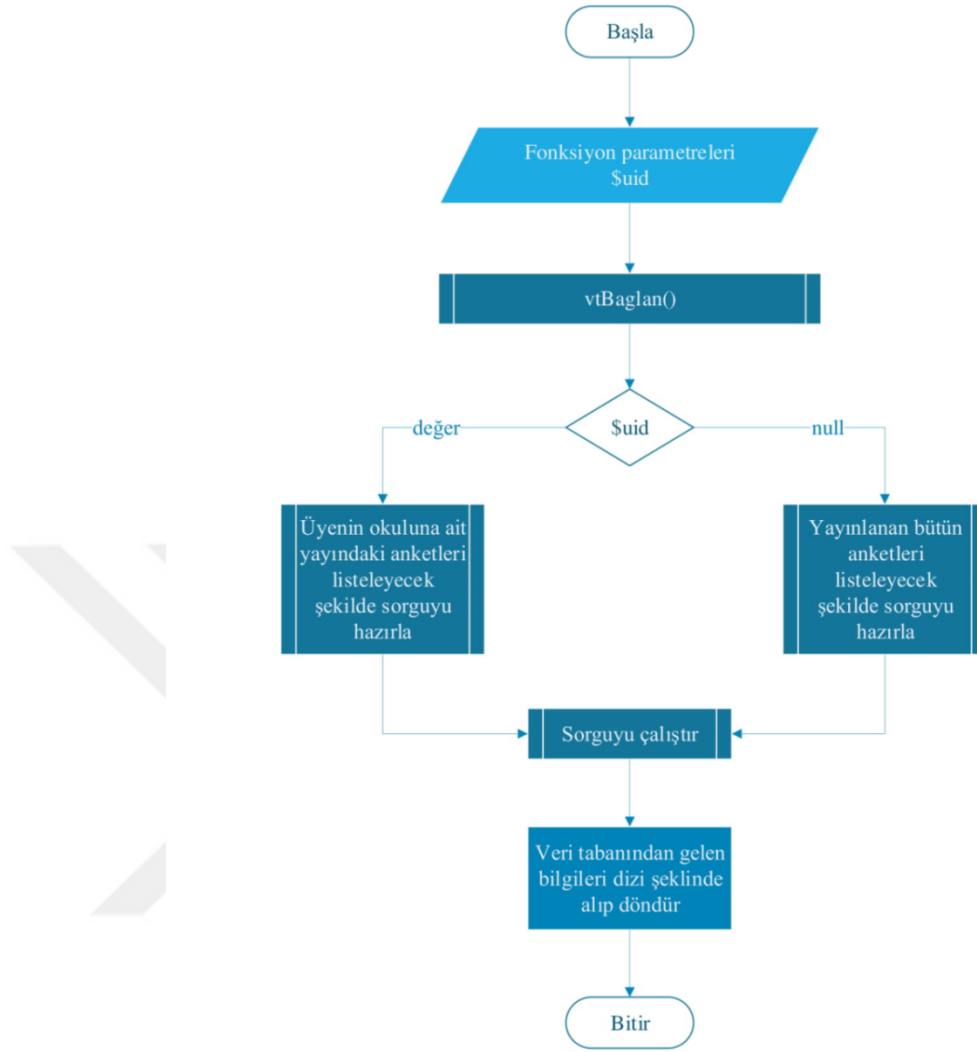

Şekil 4.12. Anket listeleme fonksiyonu diyagramı

4.2.4. Yayınlanmış anketleri listeleyen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " yayındakiAnketleriListele(\$uid = null)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi şekil 4.13.'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$uid (Opsiyonel - Varsayılan: null): Eğer tanımlanmışsa anketi yayınlayan üyenin kimliğinin bağlı olduğu okuldaki anketleri listeler, eğer tanımlanmamışsa tüm aktif anketleri listeler.

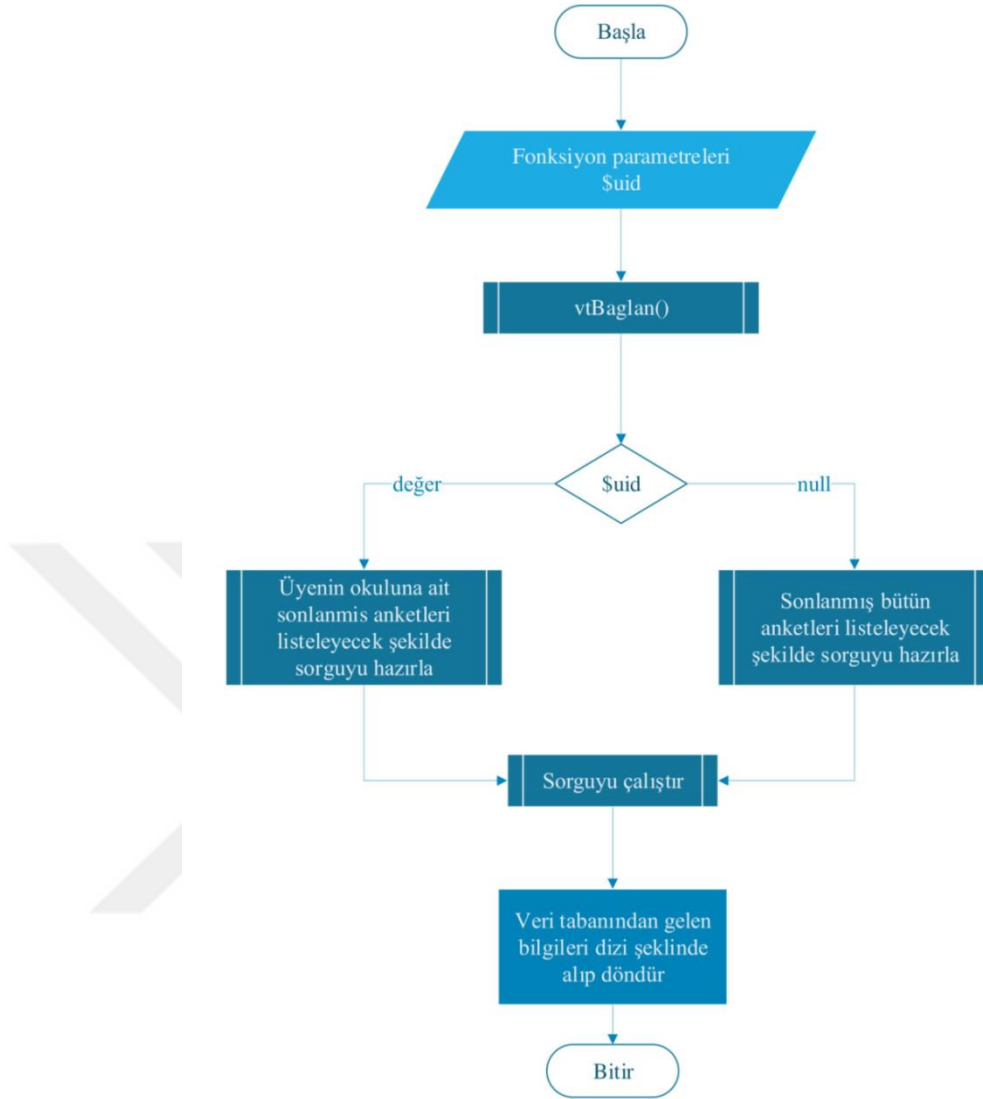

Şekil 4.13. Yayınlanmış anketleri listeleyen fonksiyon diyagramı

4.2.5. Yayını sonlanmış anketleri listeleyen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon "sonlanmışAnketleriListele(\$uid = null)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.14'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$uid: anketi yayınlayan üyenin kimliği. \$uid (Opsiyonel - Varsayılan: null) Eğer tanımlanmışsa anketi yayınlayan üyenin kimliğinin bağlı olduğu okuldaki anketleri listeler, eğer tanımlanmamışsa tüm aktif anketleri listeler

Şekil 4.14. Yayımlanmış anketleri listeleme fonksiyon diyagramı

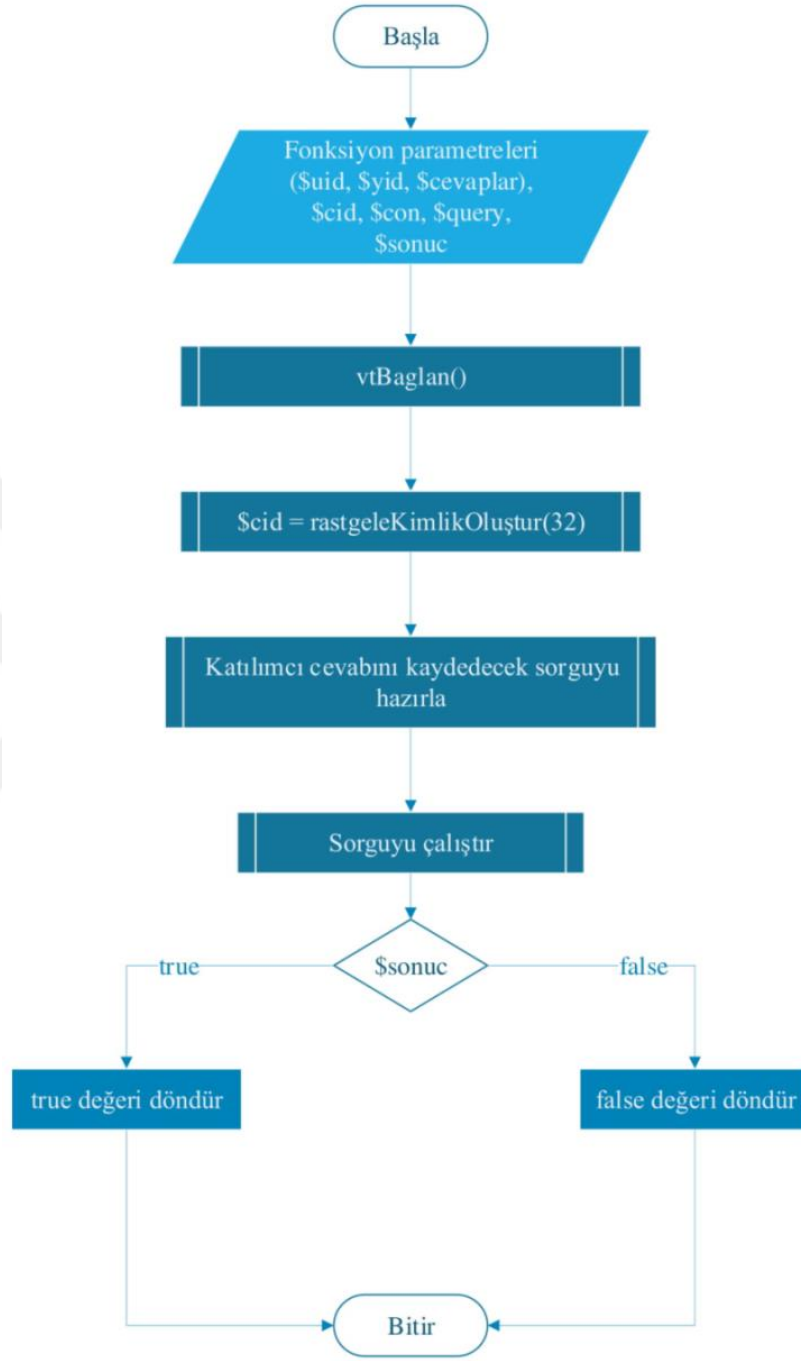
4.2.6. Ankete verilen cevapları kaydeden fonksiyon diyagramı

Fonksiyon "anketCevapKaydet (\$uid=null, \$yid, \$cevaplar)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.15'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$uid (Varsayılan: null): Üye kimliği. Herkesin katılabileceği anketler için sistemde kayıtlı olmayan kullanıcıların kimliği olmaz.

\$yid: Yayımlanan anketin kimliği.

\$cevaplar: JSon formatında oluşturulmuş cevap metni.

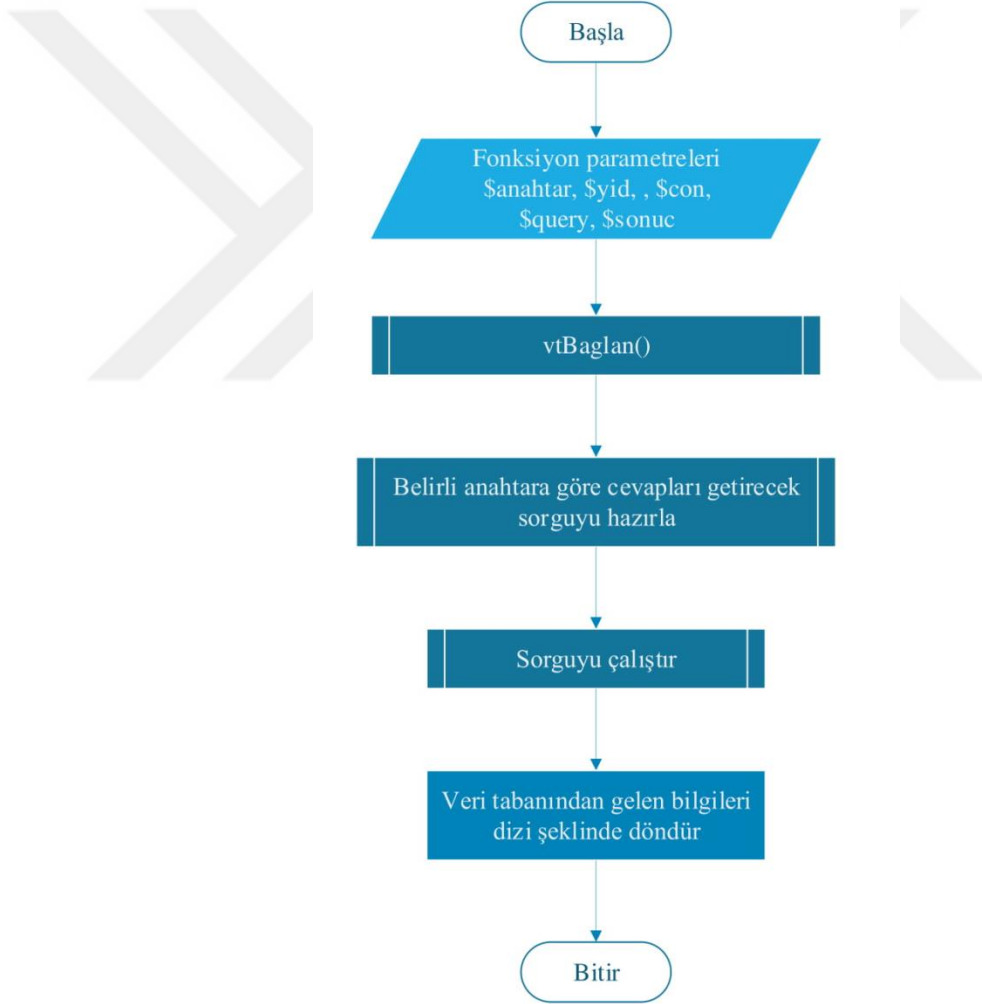
Şekil 4.15. Ankete verilen cevapları kaydeden fonksiyon diyagramı

4.2.7. Ankete verilen cevapları kayıt anahtarına göre getiren fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " anketCevapGetir(\$anahtar, \$yid)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.16'daki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$anahtar: JSon formatına göre kaydedilen sorunun (nesnenin), kayıt edilirken kullanılan anahtar adı (Ör: n1->1. nesne, n5->5. nesne)

\$yid: Yayınlanan anketin kimliği.

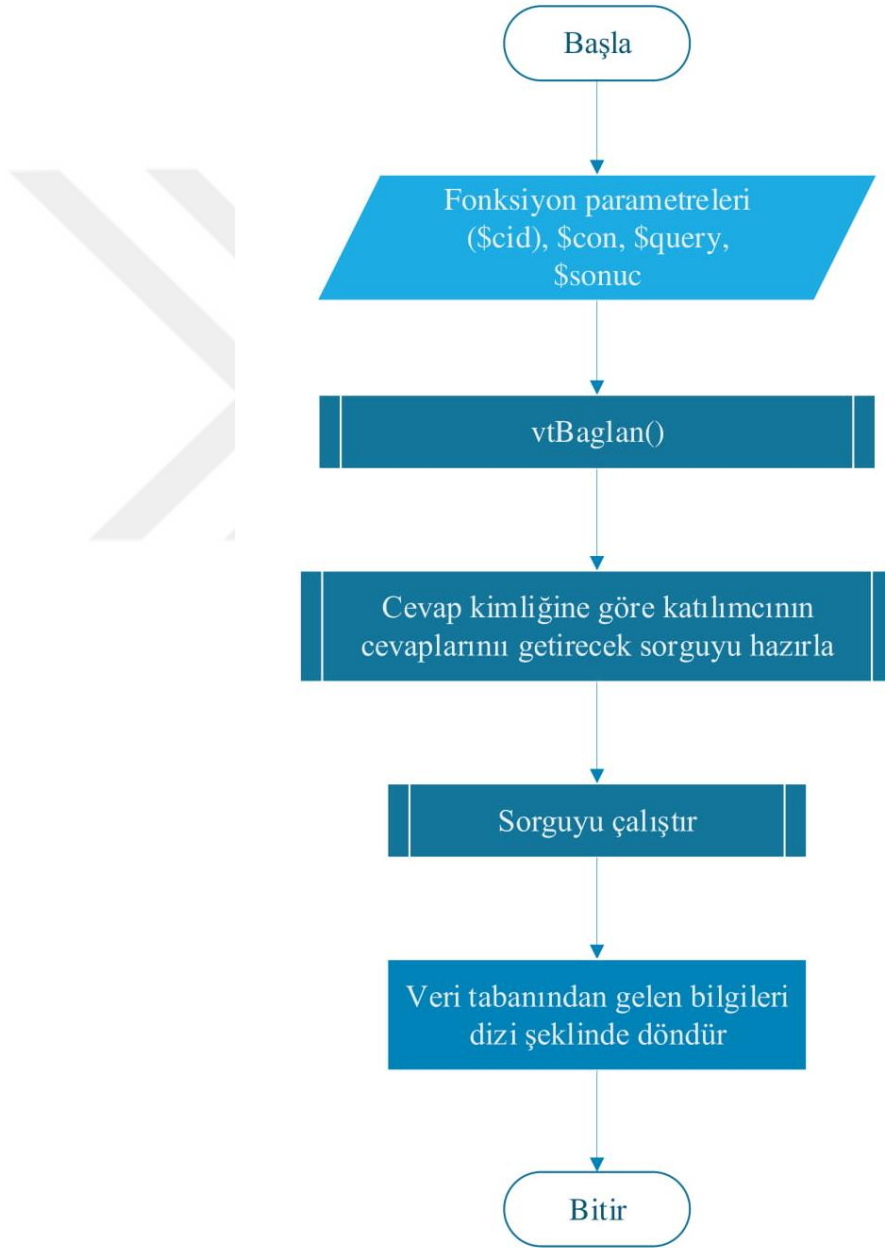

Şekil 4.16. Ankete verilen cevapları kayıt anahtarına göre getiren fonksiyon diyagramı

4.2.8. Ankete katılımcısının cevaplarını getiren fonksiyon diyagramı

Fonksiyon "anketKatilimciCevapGetir(\$cid)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.17'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$cid: Katılımcının veritabanındaki cevap kimliği

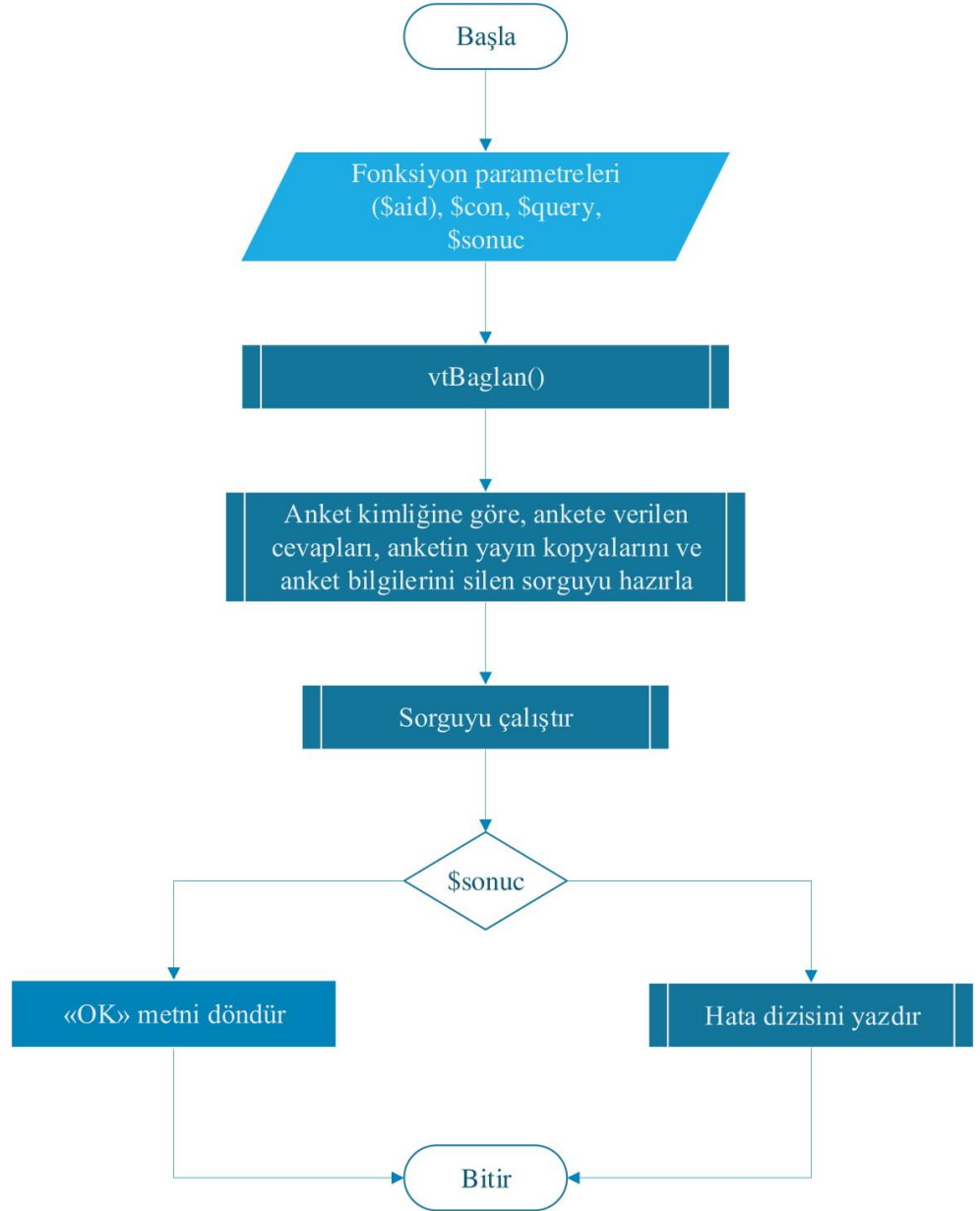

Şekil 4.17. Ankete katılımcısının cevaplarını getiren fonksiyon diyagramı

4.2.9. Ankete ve anketle ilişkili kayıtları silen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon "anketSil(\$aid)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.18'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$aid: Anket kimliği

Şekil 4.18. Ankete ve anketle ilişkili kayıtları silen fonksiyon diyagramı

4.2.10. Anket yayınlama fonksiyonu diyagramı

Fonksiyon "anketYayinla(\$aid, \$uid, \$ytarih, \$btarih, \$sec=null)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.19'daki diyagramda gösterildiği gibidir.

Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

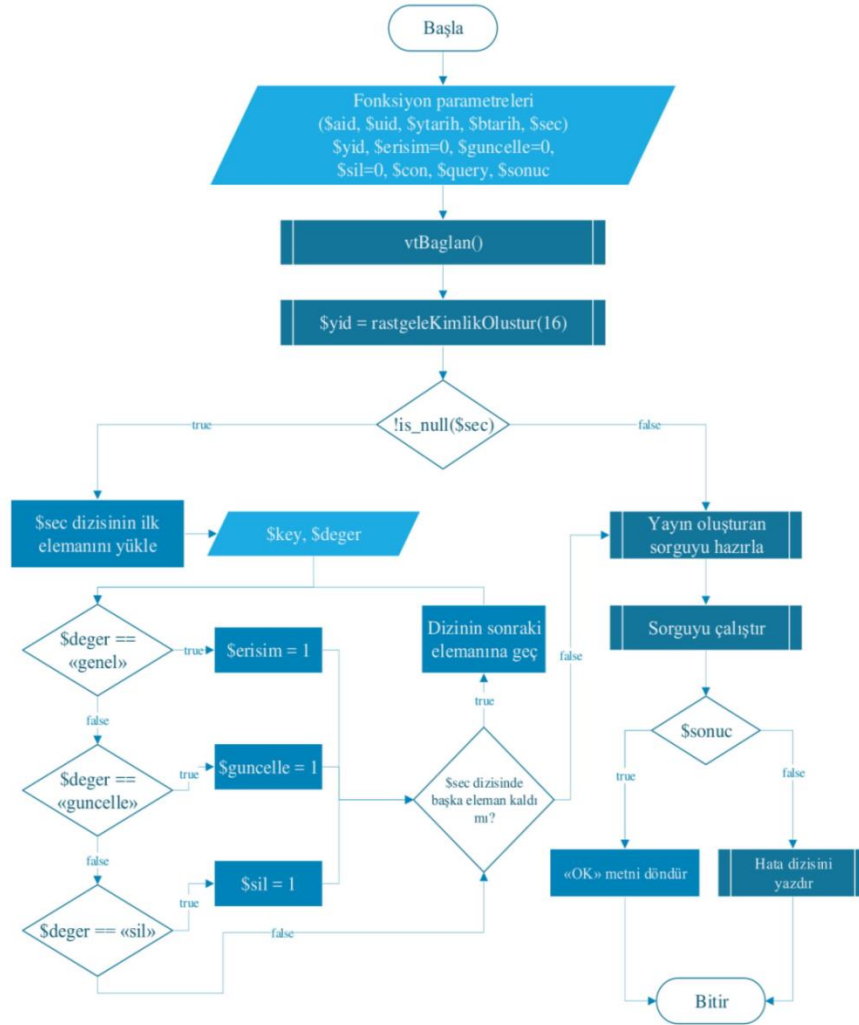
\$uid: Kullanıcı ID

\$aid: Anket ID

\$ytarih: Yayın Tarihi

\$btarih: Bitiş Tarihi

\$sec: Seçenekler - Herkese Açık, Güncellenebilir, Silinebilir

Şekil 4.19. Anket yayınlama fonksiyonu diyagram

4.2.11. Ankete nesne ekleyen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon "anketeNesneEkle(\$aid,\$tip,\$konum,\$hedef,\$secenekler=0)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.20'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

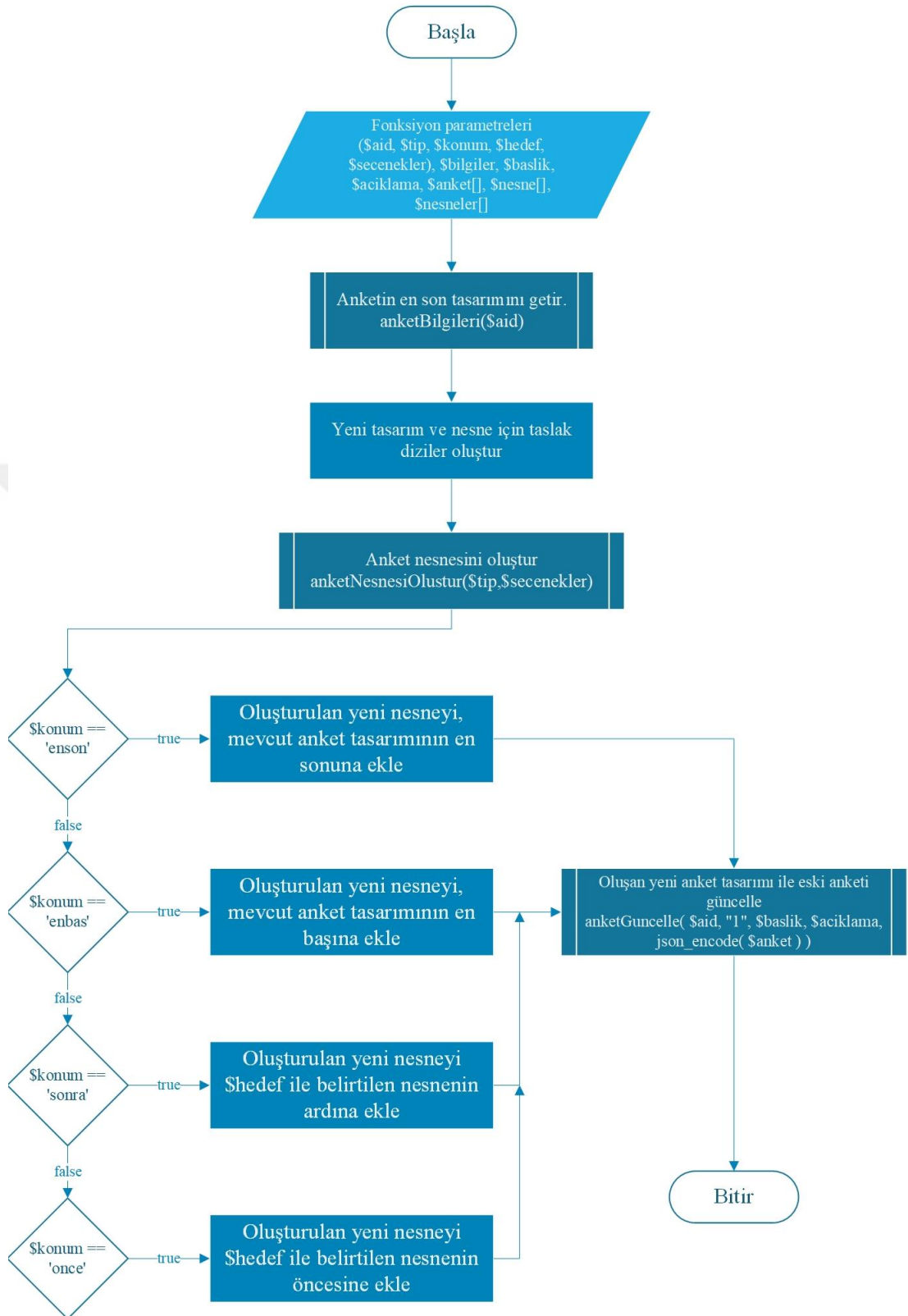
\$aid: Anket kimliği

\$tip: Anket nesnesi tipi.

\$konum: Ankete eklenecek nesnenin hangi konuma ekleneceğini belirtir (Ör: en sona, başa vb..).

\$hedef: Nesnenin yerleştirileceği hedefi belirtir.

\$secenekler: Eğer çok seçenekli bir soruysa seçenek sayısını belirtir.

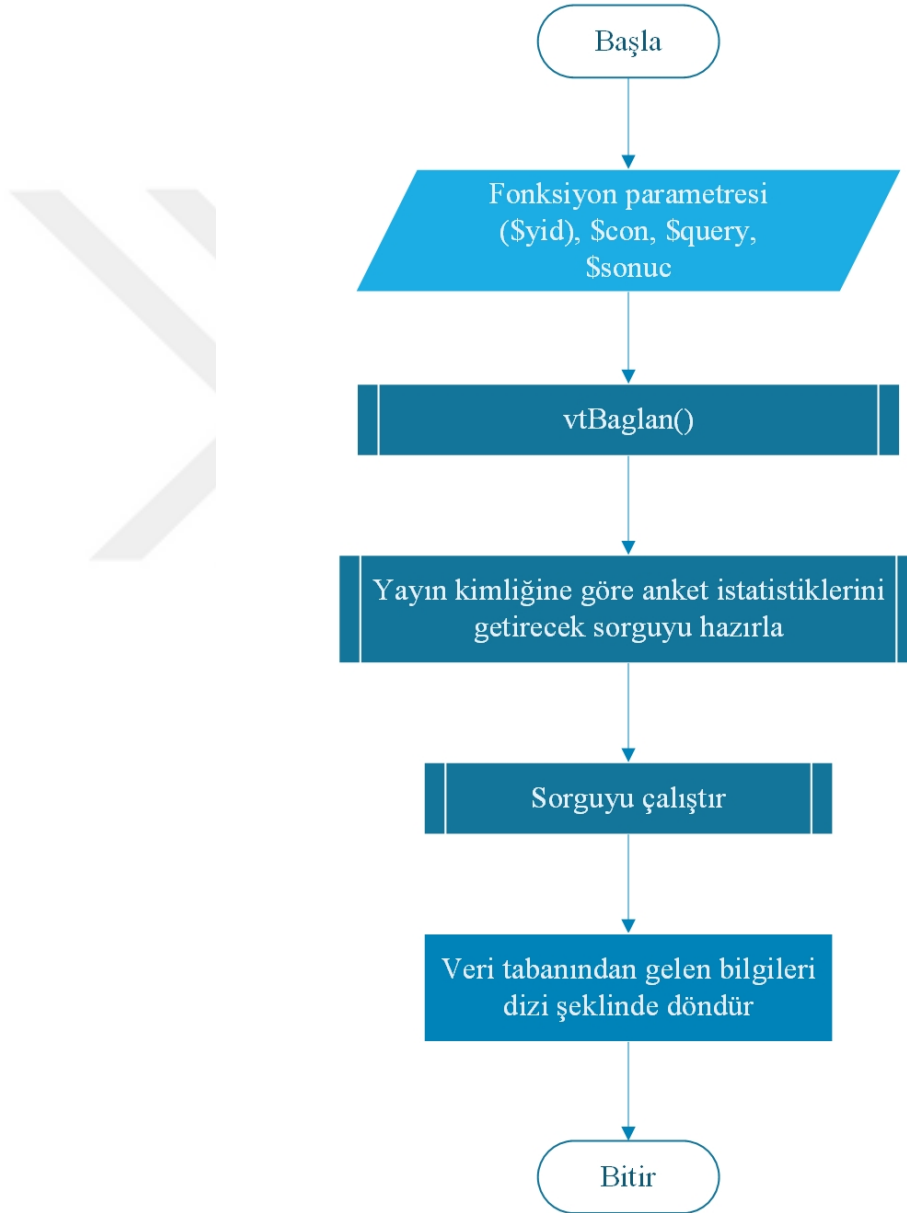

Şekil 4.20. Ankete nesne ekleyen fonksiyon diyagramı

4.2.12. Anketin istatistik bilgilerini getiren fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " anketIstatistikBilgileri(\$yid)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.21'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$yid: Yayın kimliği

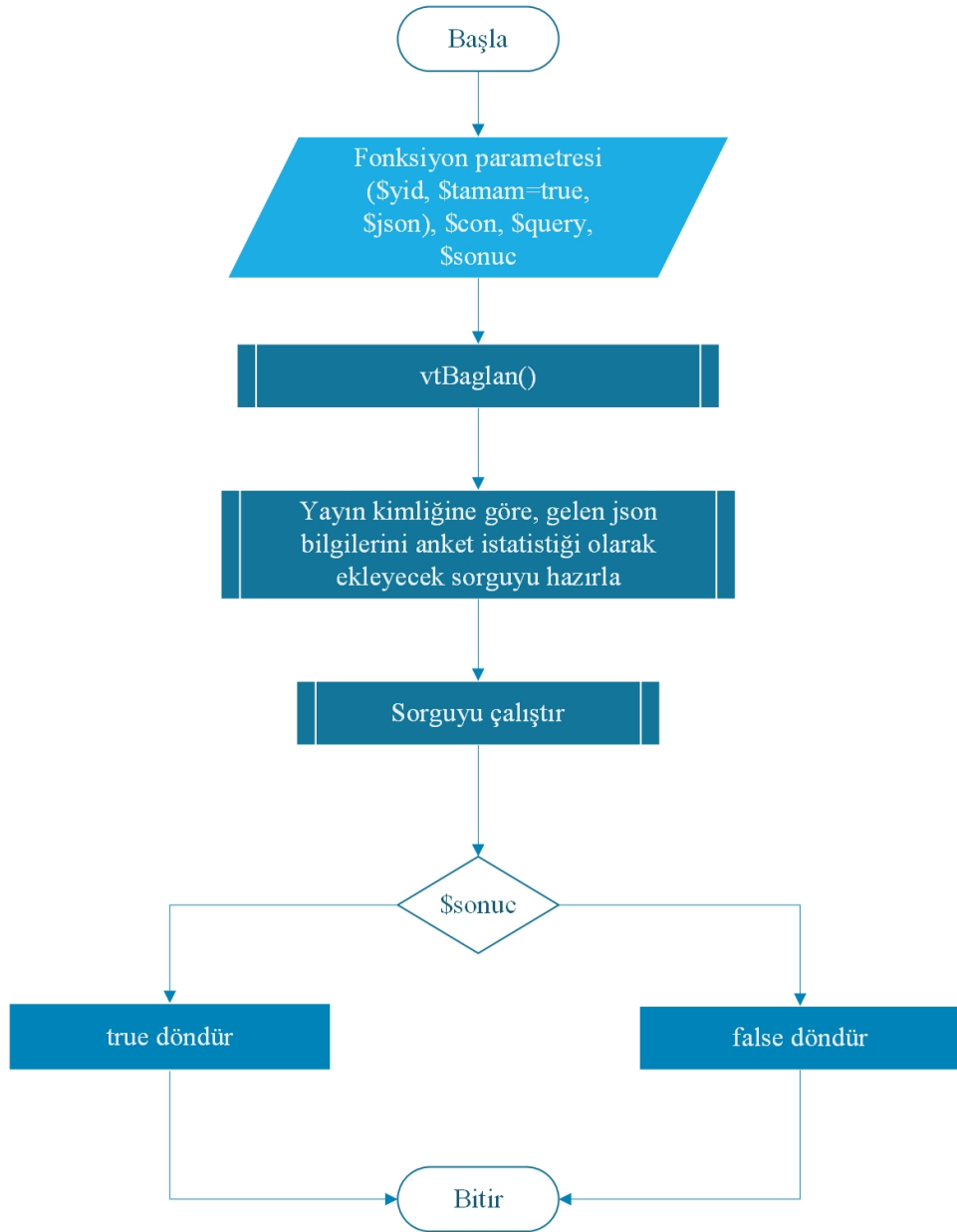
Şekil 4.21. Anketin istatistik bilgilerini getiren fonksiyon diyagramı

4.2.13. Anket istatistik bilgilerini JSon formatında veri tabanına ekleyen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " anketIstatistikEkle(\$yid,\$tamam=true,\$json)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.22'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$yid: Yayın kimliği.

\$json: JSon yapısında Anket yapısı

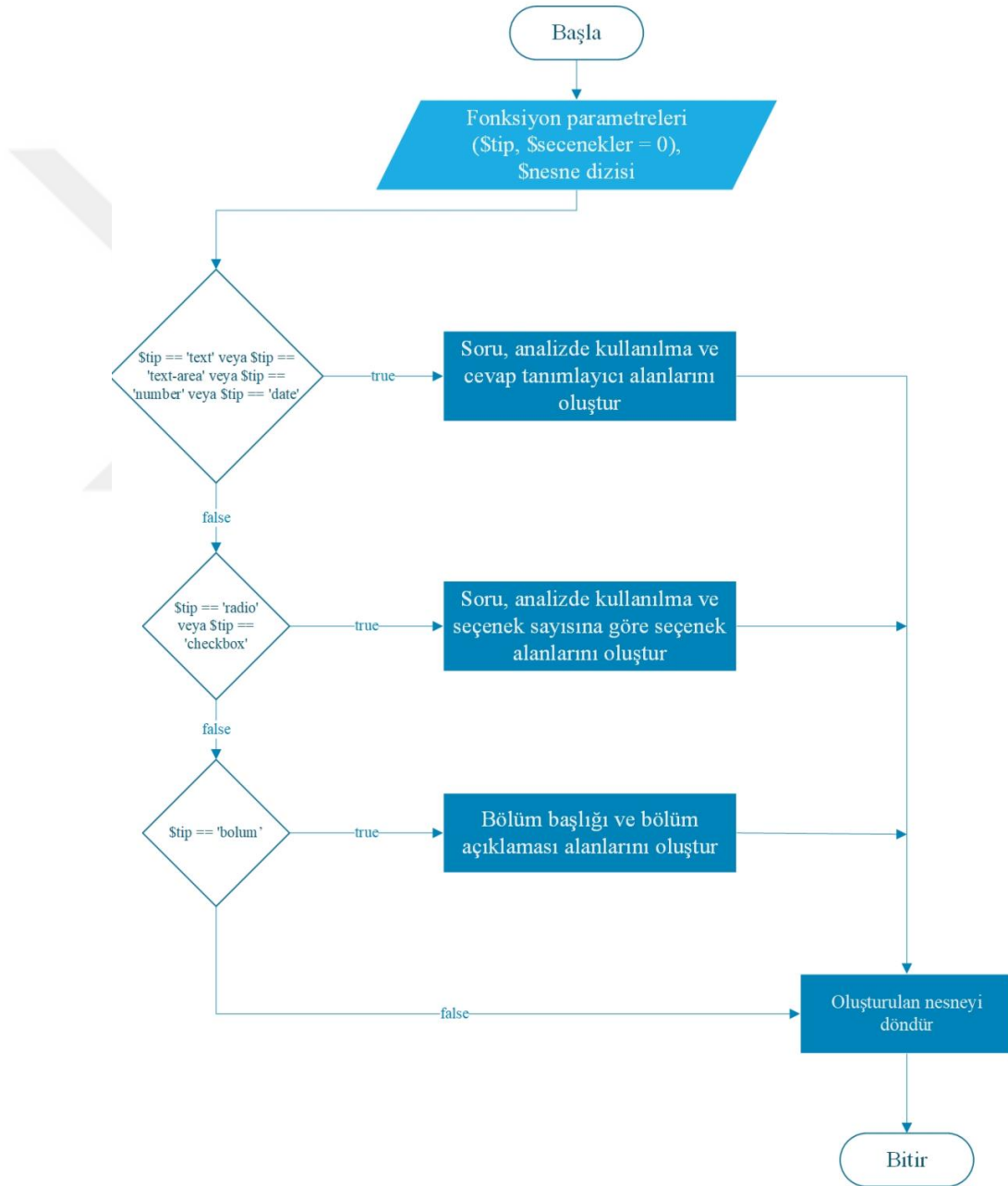
Şekil 4.22. Anket istatistik bilgilerini json formatında veri tabanına ekleyen fonksiyon diyagramı

4.2.14. Anket nesnesi ve seçeneklerini oluşturan fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " anketNesnesiOlustur(\$tip, \$secenekler = 0)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.23'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$tip : Anket nesnesi tipi.

\$secenekler: Eğer çok seçenekli bir soruysa seçenek sayısını belirtir.

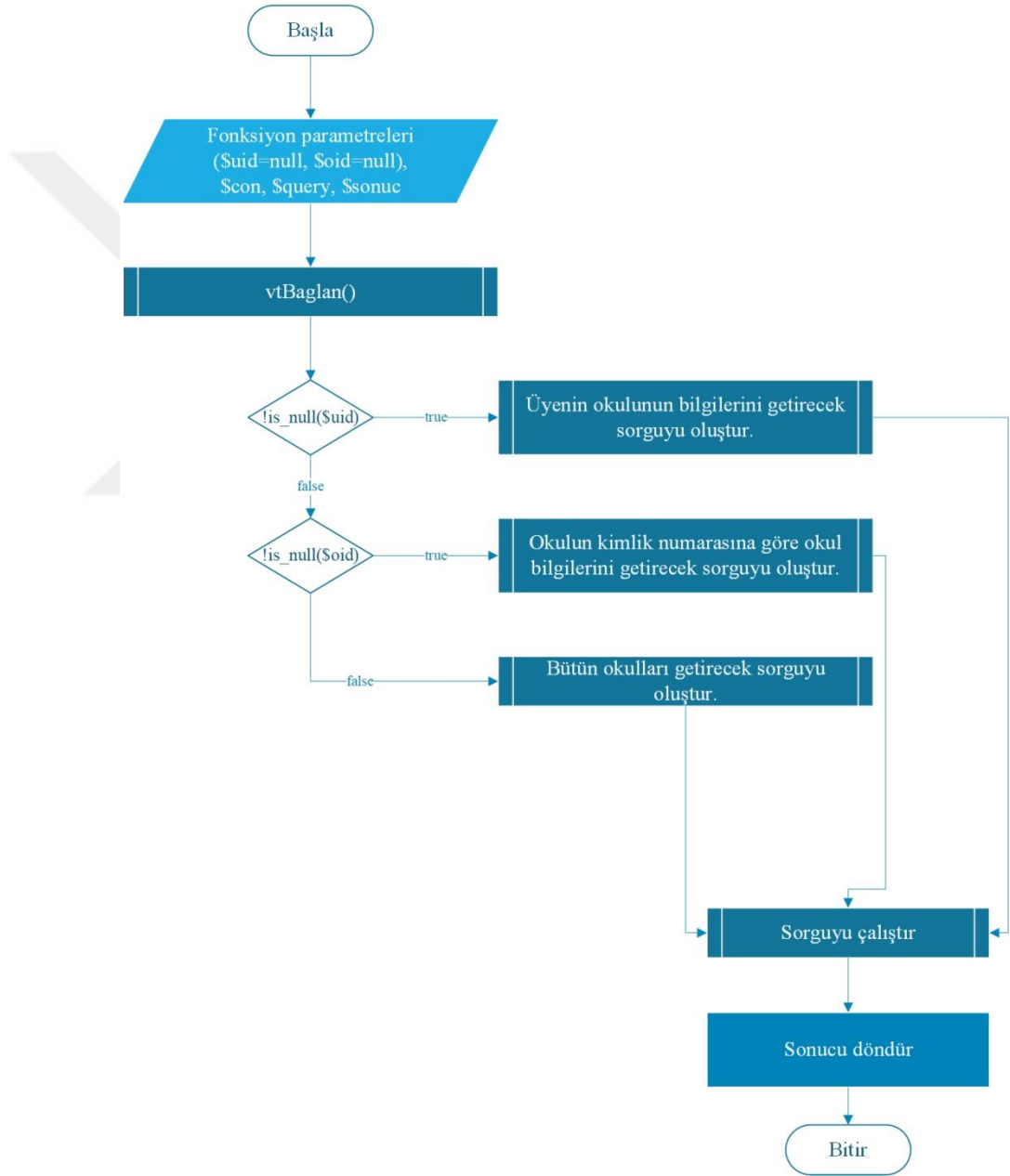
Şekil 4.23. Anket nesnesi ve seçeneklerini oluşturan fonksiyon diyagramı

4.2.15. Okul bilgisini getiren fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " okulBilgiGetir(\$uid=null, \$oid=null)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.24'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$uid: Kullanıcı ID

\$oid: Okul ID

Şekil 4.24. Okul bilgisini getiren fonksiyon diyagramı

4.2.16. Yeni okul ekleyen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " okulEkle(\$ad,\$adres,\$eposta,\$telefon,\$faks,\$il,\$ilce,\$mudur,\$rehber)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.25'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$ad: Okulun adı.

\$adres: Okulun adresi.

\$eposta: Okulun epostası.

\$telefon: Okulun telefon numarası.

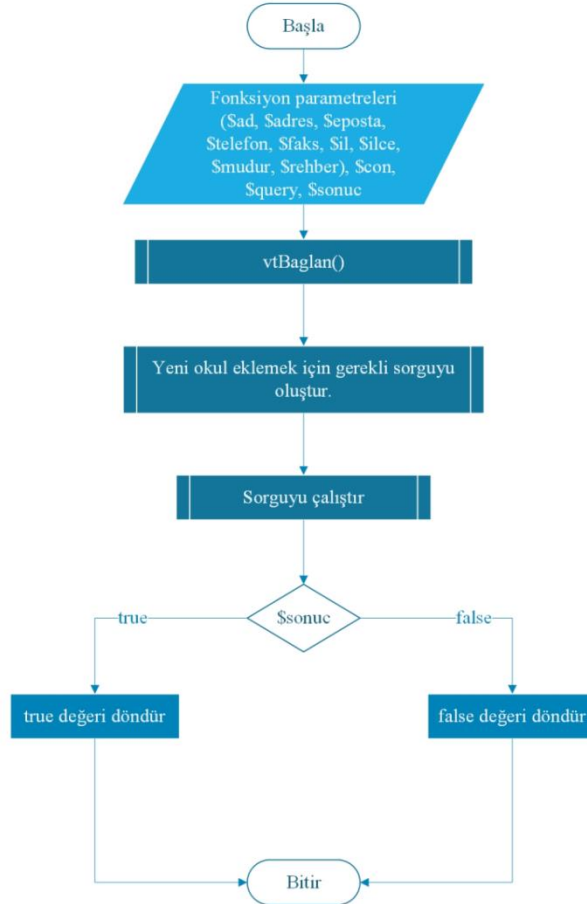
\$faks: Okulun faks numarası.

\$il: Okulun bulunduğu il.

\$ilce: Okulun bulunduğu ilçe.

\$mudur: Okulun müdürünün adı.

\$rehber: Okulun rehber öğretmenin adı.

Şekil 4.25. Yeni Okul ekleyen fonksiyon diyagramı

4.2.17. Okul bilgilerini gncelleyen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon "okulGuncelle(\$ad,\$adres,\$eposta,\$telefon,\$faks,\$il,\$ilce,\$mudur,\$rehber,\$oid)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.26'daki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$ad: Okulun adı.

\$adres: Okulun adresi.

\$eposta: Okulun epostası.

\$telefon: Okulun telefon numarası.

\$faks: Okulun faks numarası.

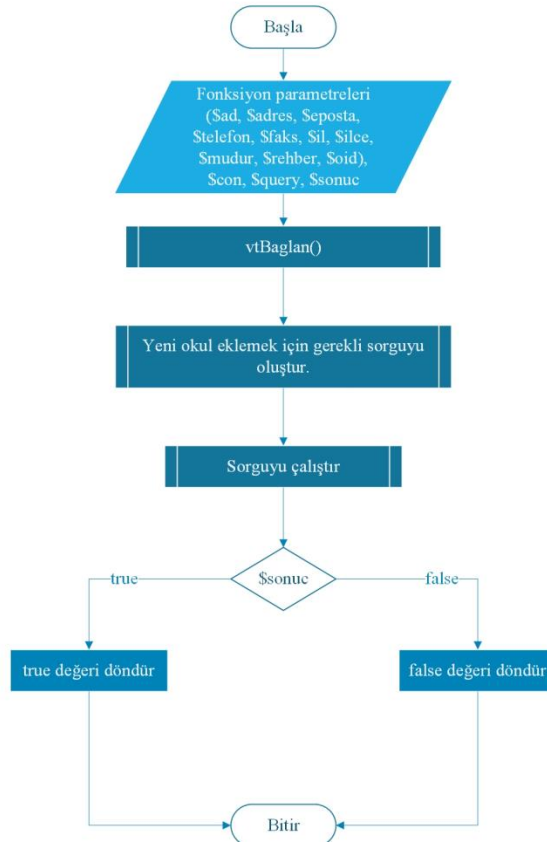
\$il: Okulun bulunduğu il.

\$ilce: Okulun bulunduğu ilçe.

\$mudur: Okulun müdürünün adı.

\$rehber: Okulun rehber öğretmenin adı.

\$oid: Okul ID.

Şekil 4.26. Okul bilgilerini gncelleyen fonksiyon diyagramı

4.2.18. Seçenek tiplerine uygun olacak şekilde form elemanlarını oluşturan fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " secenekUret(\$tip,\$ad,\$deger=null,\$secili=null,\$ozel_parametreler=null)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.27'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

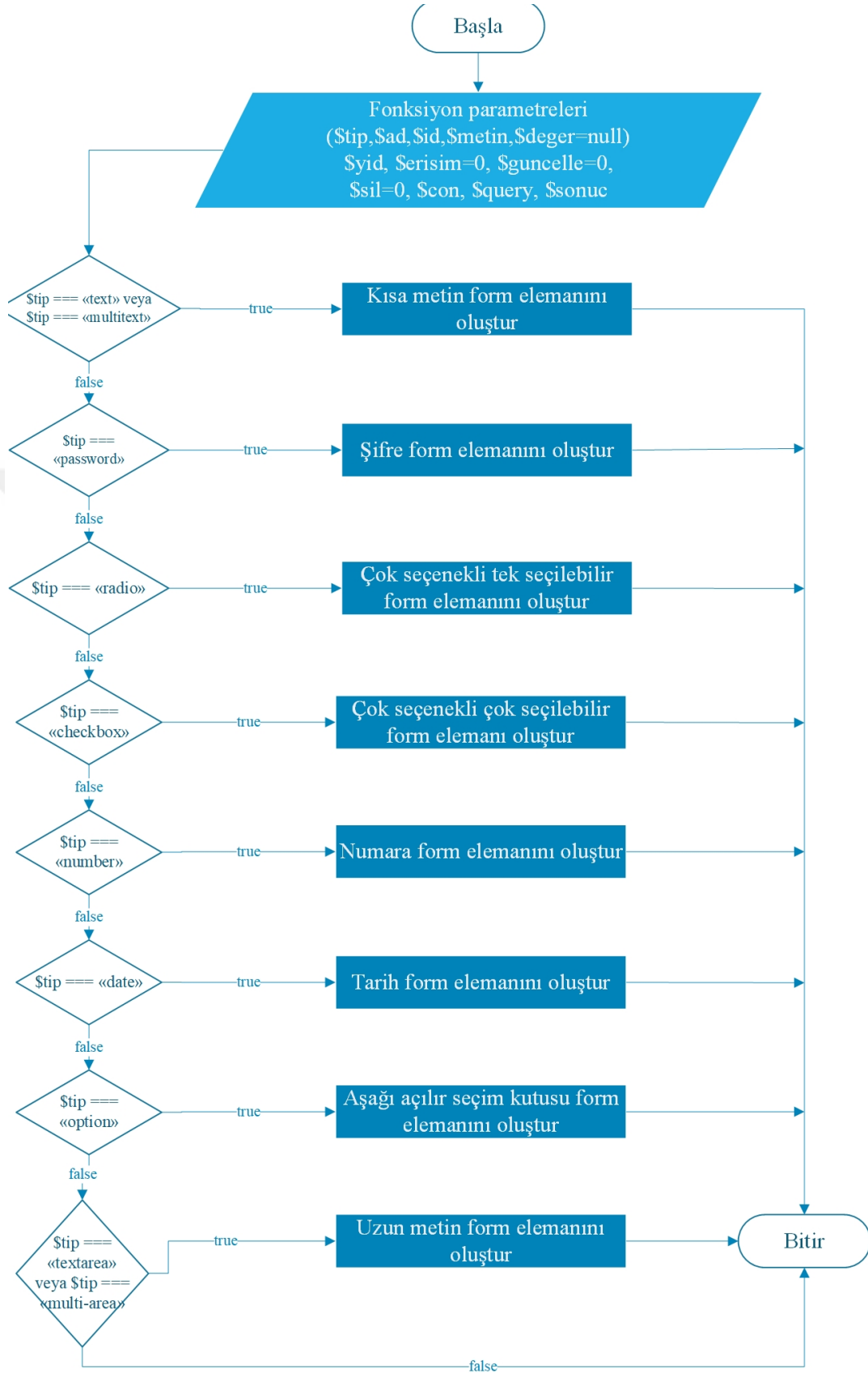
\$tip: Seçenek tipi

\$ad: Seçenek adı

\$değer (Opsiyonel): Eğer belirtilmişse form elemanına varsayılan bir değer atar

\$secili (Opsiyonel): Eğer belirtilmişse form elemanını seçili olarak tanımlar

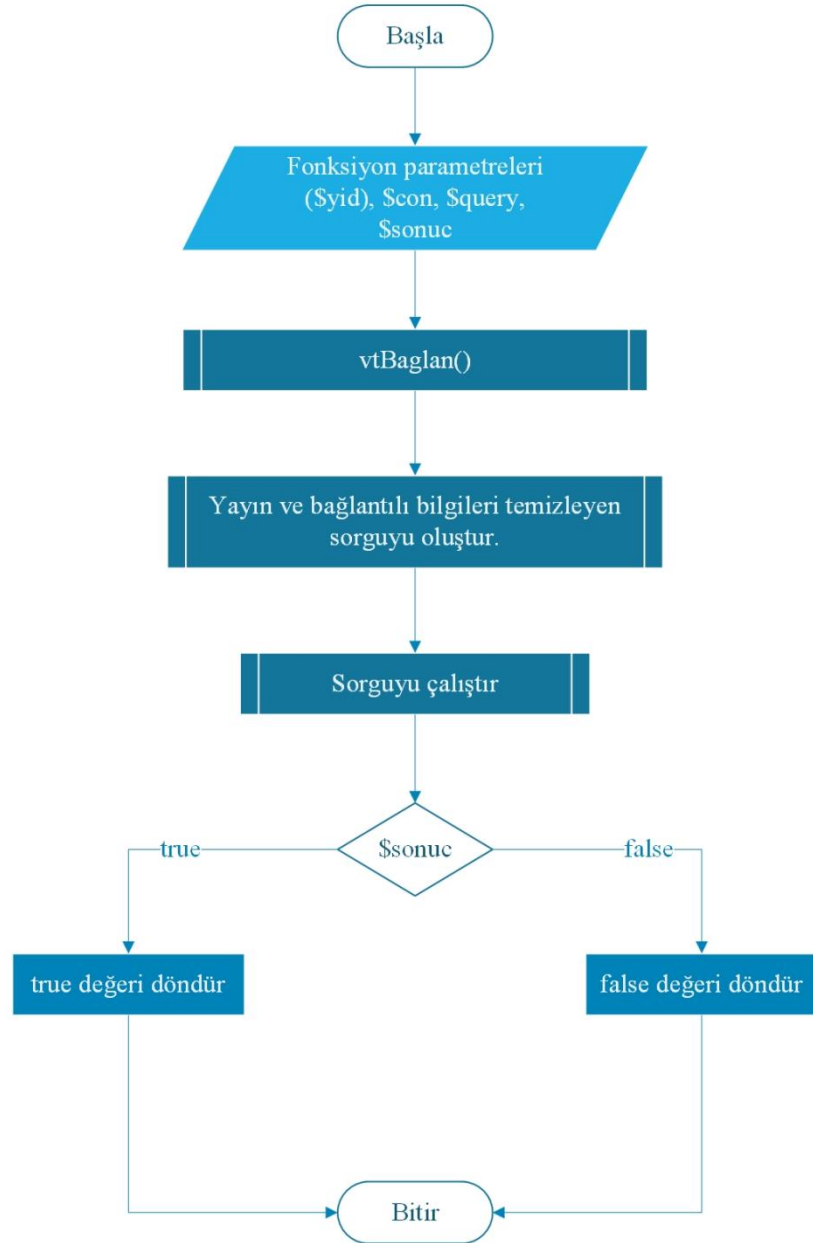
\$ozel_parametreler (Opsiyonel): Eğer belirtilmişse form elemanına özel parametreler ekler

Şekil 4.27. Seçenek tiplerine uygun olacak şekilde form elemanlarını oluşturan fonksiyon diyagramı

4.2.19. Anket yayını ve o ankete bağlı bütün cevap ve istatistikleri silen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon "yayınSil(\$yid)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.28'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:
\$yid: Yayın ID.

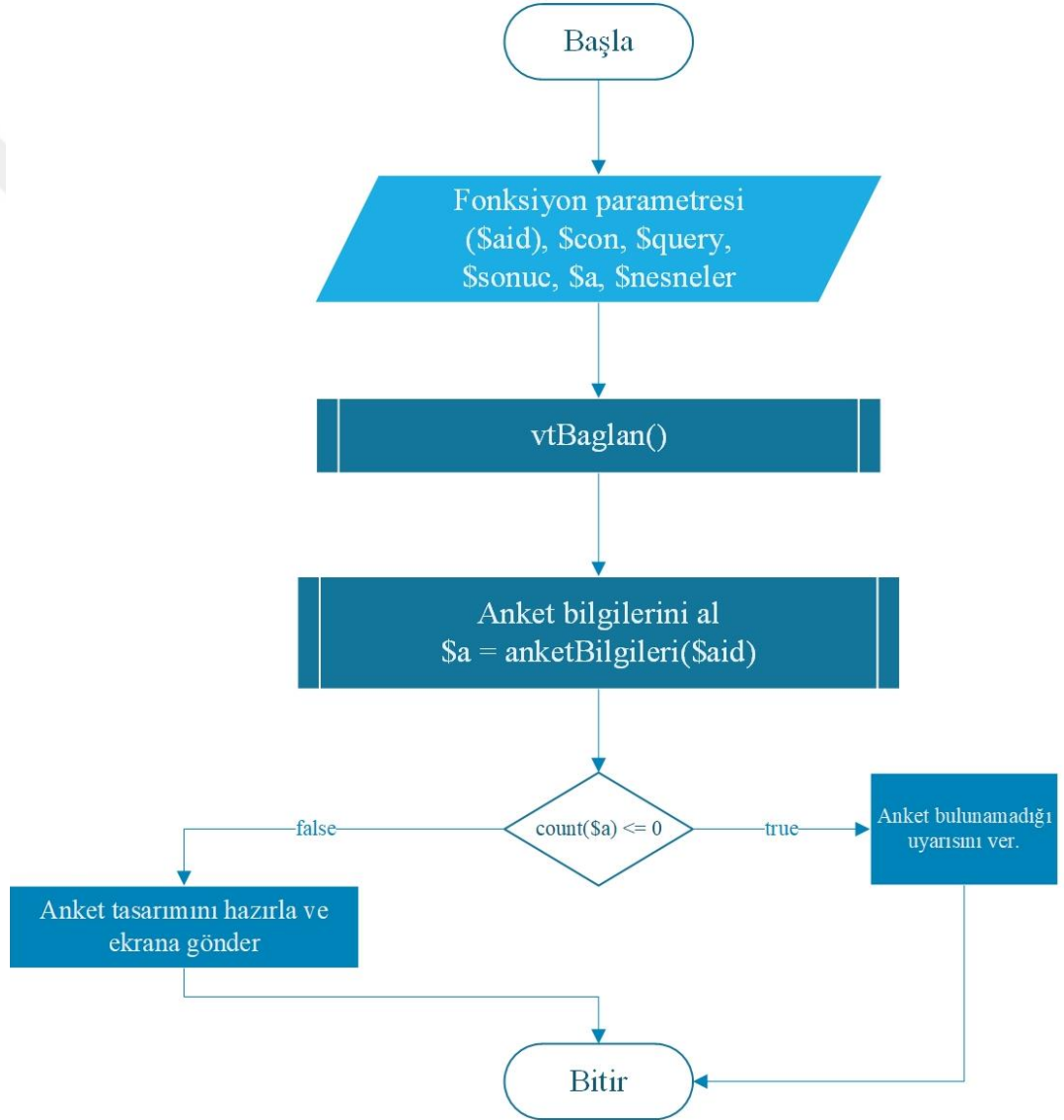

Şekil 4.28. Anket yayını ve o ankete bağlı bütün cevap ve istatistikleri silen fonksiyon diyagramı

4.2.20. Anketin ön izlemesini gösteren fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " anketOnizle(\$aid)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.29'daki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$aid: Anket ID.

Şekil 4.29. Anketin ön izlemesini gösteren fonksiyon diyagramı

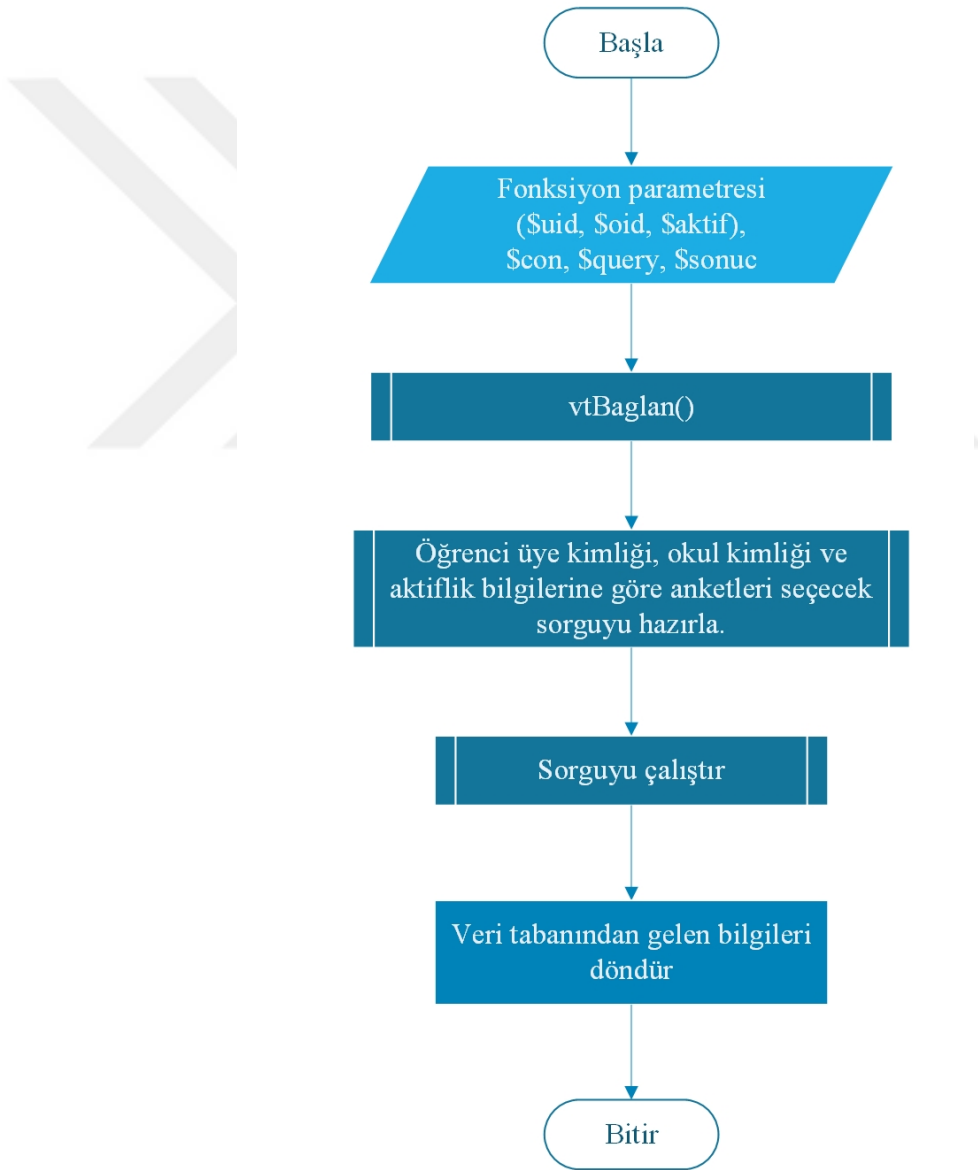
4.2.21. Öğrenciyi ilgilendiren anketlerin listesini getiren fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " ogrenciAnketListele(\$uid,\$oid,\$aktif)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.30'daki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$oid: Okul ID.

\$uid: Kullanıcı ID.

\$aktif: Anketin aktifliğini belirtir.

Şekil 4.30. Öğrenciyi ilgilendiren anketlerin listesini getiren fonksiyon diyagramı

4.2.22. Yeni üye ekleyen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon "uyeEkle(\$tc,\$sifre=null,\$ad,\$ad_2=null,\$soyad,\$eposta=null,\$telefon=null,\$adres=null,\$ilce=null,\$il=null,\$oid,\$foto=null,\$unvan_id=null,\$yetki_id,\$okul_no=null,\$sinif_id=null,\$alan_id=null,\$dal_id=null,\$eo_yil=null)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.31'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$tc: Üyenin T.C. numarası.

\$sifre: Üyenin şifresi.

\$ad: Üyenin adı.

\$ad_2: Üyenin varsa ikinci adı.

\$soyad: Üyenin soyadı.

\$eposta: Üyenin eposta adresi.

\$telefon: Üyenin telefon numarası.

\$adres: Üyenin adresi.

\$ilce: Üyenin bulunduğu ilçe.

\$il: Üyenin bulunduğu il.

\$oid: Üyenin okul ID si.

\$foto: Üyenin fotoğrafı.

\$unvan_id: Üyenin ünvan ID'si.

\$yetki_id: Üyenin yetki ID'si.

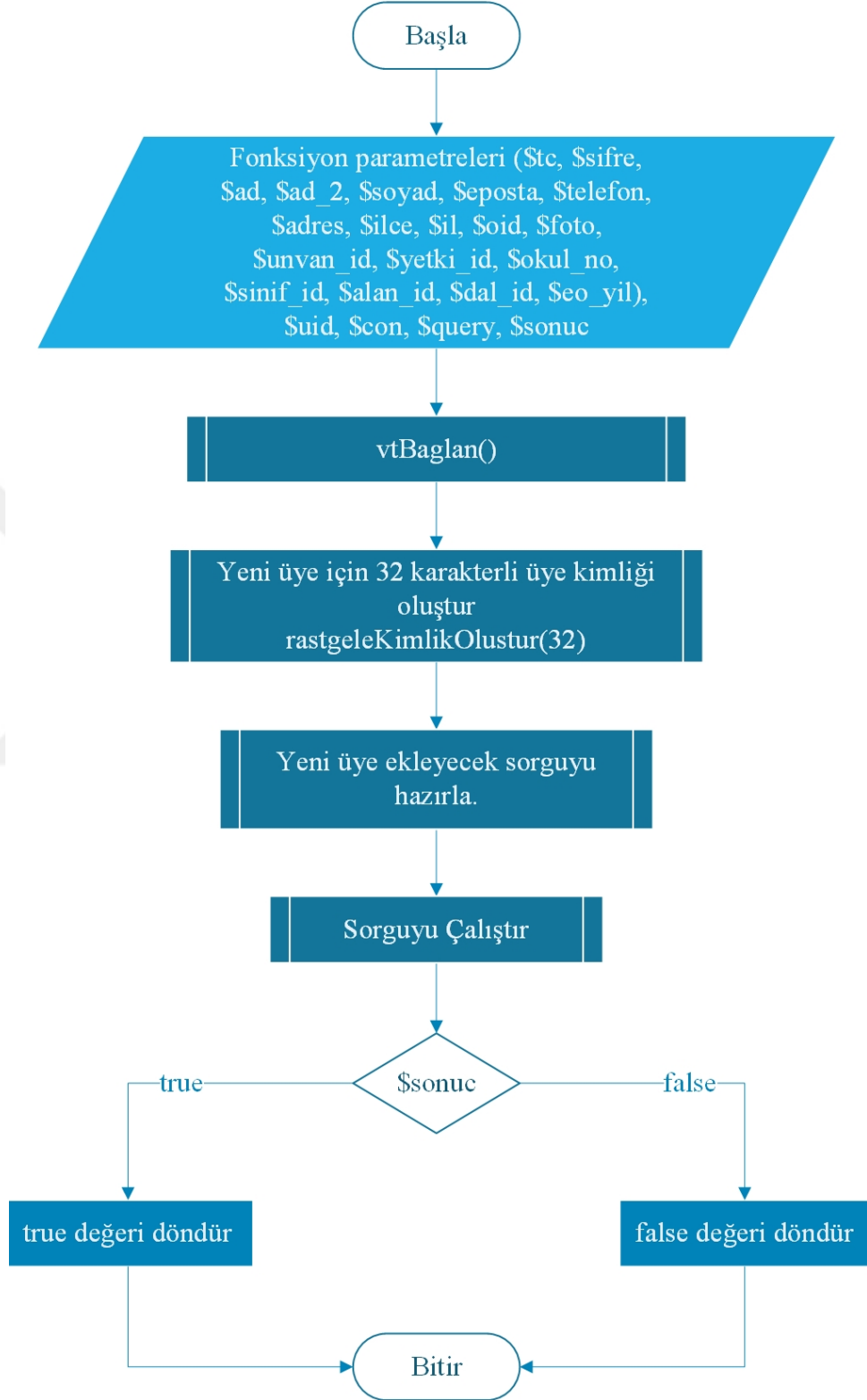
\$okul_no: Üyenin okul numarası.

\$sinif_id: Üyenin sınıf ID'si.

\$alan_id: Üyenin alan ID'si.

\$dal_id: Üyenin dal ID'si.

\$seo_yil: Eğitim öğretim yılı.

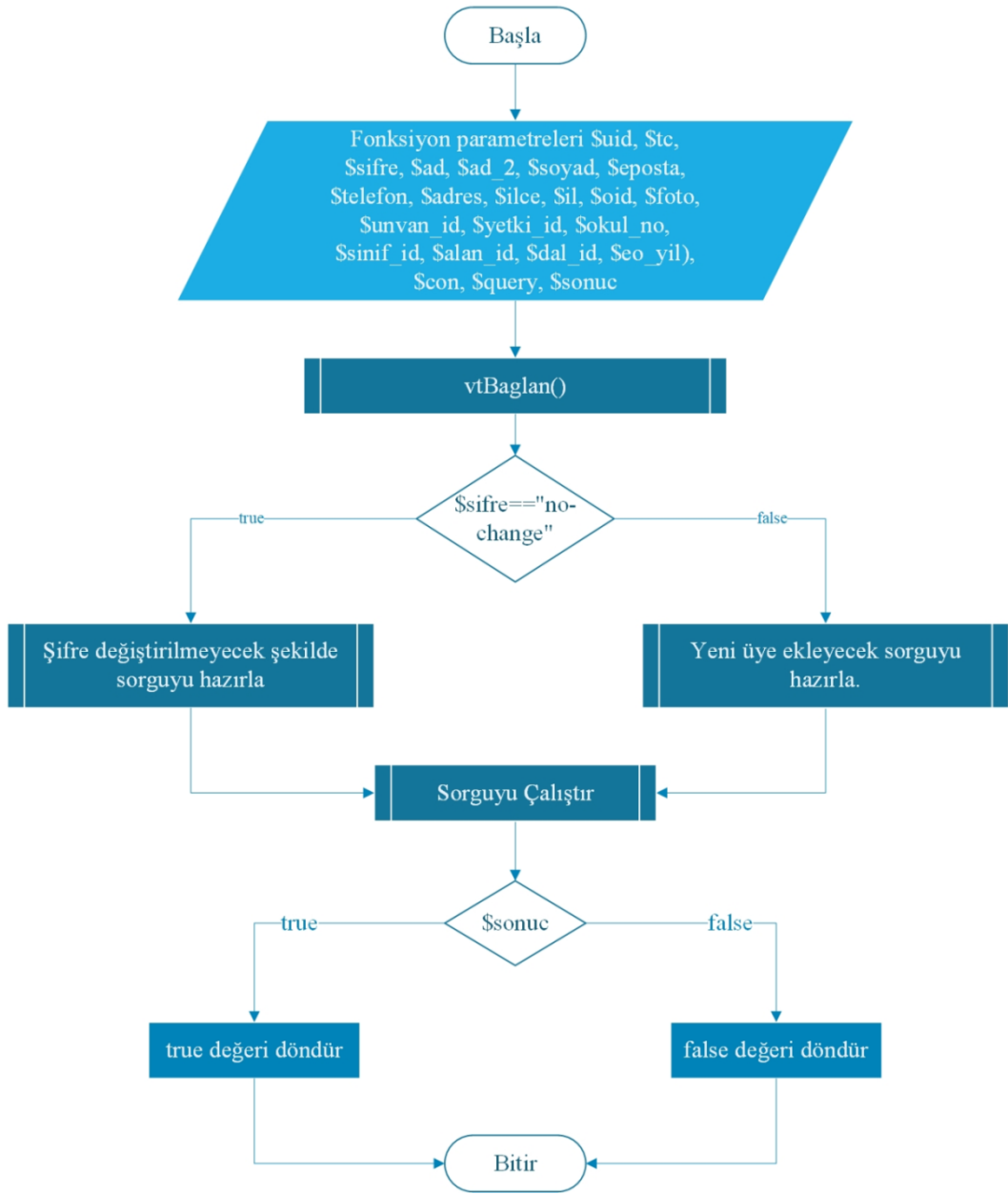

Şekil 4.31. Yeni üye ekleyen fonksiyon diyagramı

4.2.23. Var olan üyenin bilgilerini güncelleyen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon "uyeGuncelle(\$tc,\$sifre=null,\$ad,\$ad_2=null,\$soyad,\$eposta=null,\$telefon=null,\$adres=null,\$ilce=null,\$il=null,\$oid,\$foto=null,\$unvan_id=null,\$yetki_id,\$okul_no=null,\$sinif_id=null,\$alan_id=null,\$dal_id=null,\$eo_yil=null)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.32'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler yeni üye ekleme fonksiyon diyagramındakiyle aynıdır.

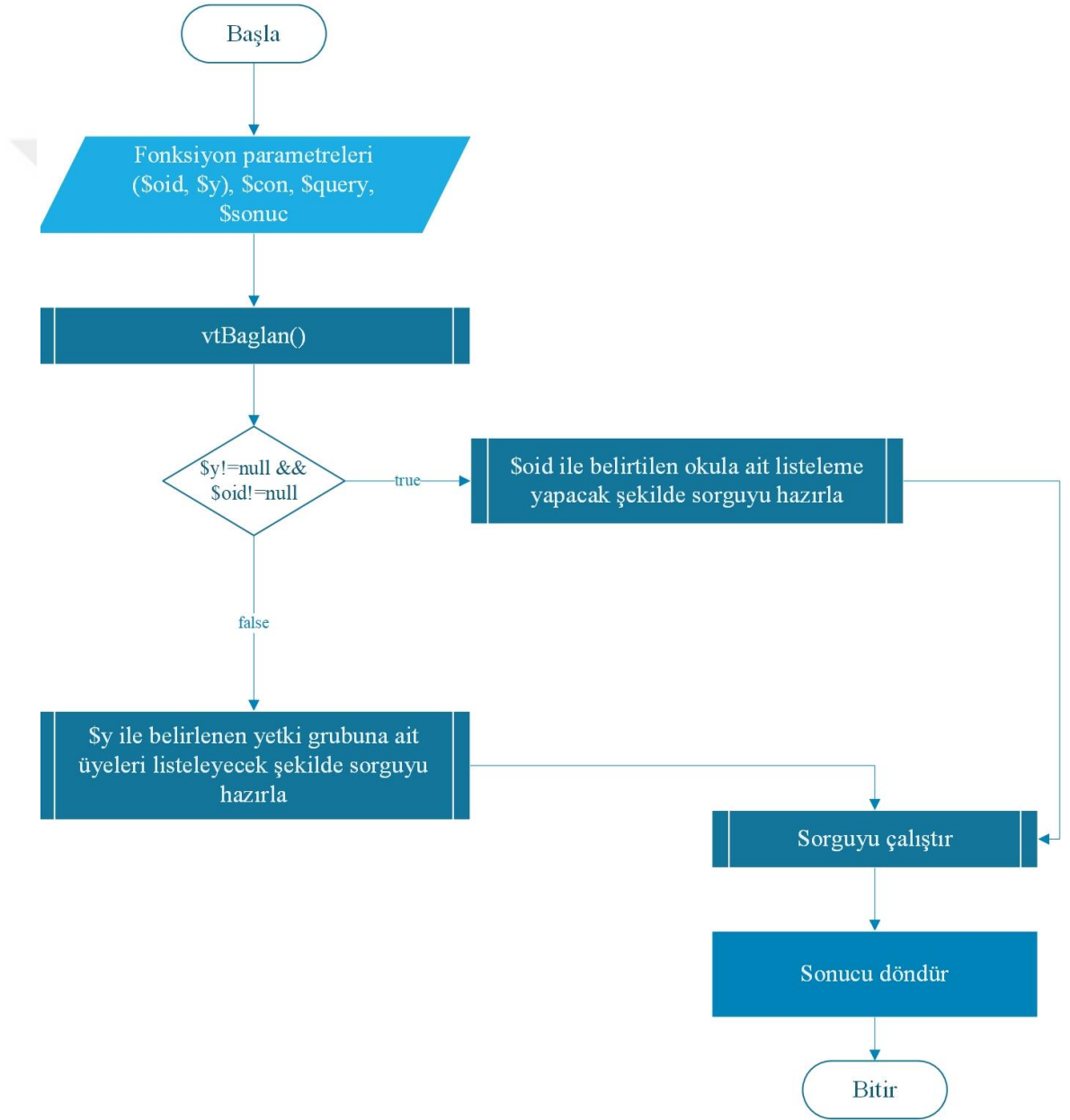
Şekil 4.32. Var olan üyenin bilgilerini güncelleyen fonksiyon diyagramı

4.2.24. Üyeleri listeleyen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " uyeListele(\$oid=null,\$y=null)"olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi şekil 4.33'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$y: Yetki; null=tümü, 0=yönetici, 1=idareci, 2=rehber öğretmen, 3=öğrenci.

\$oid: Okul kimliği.

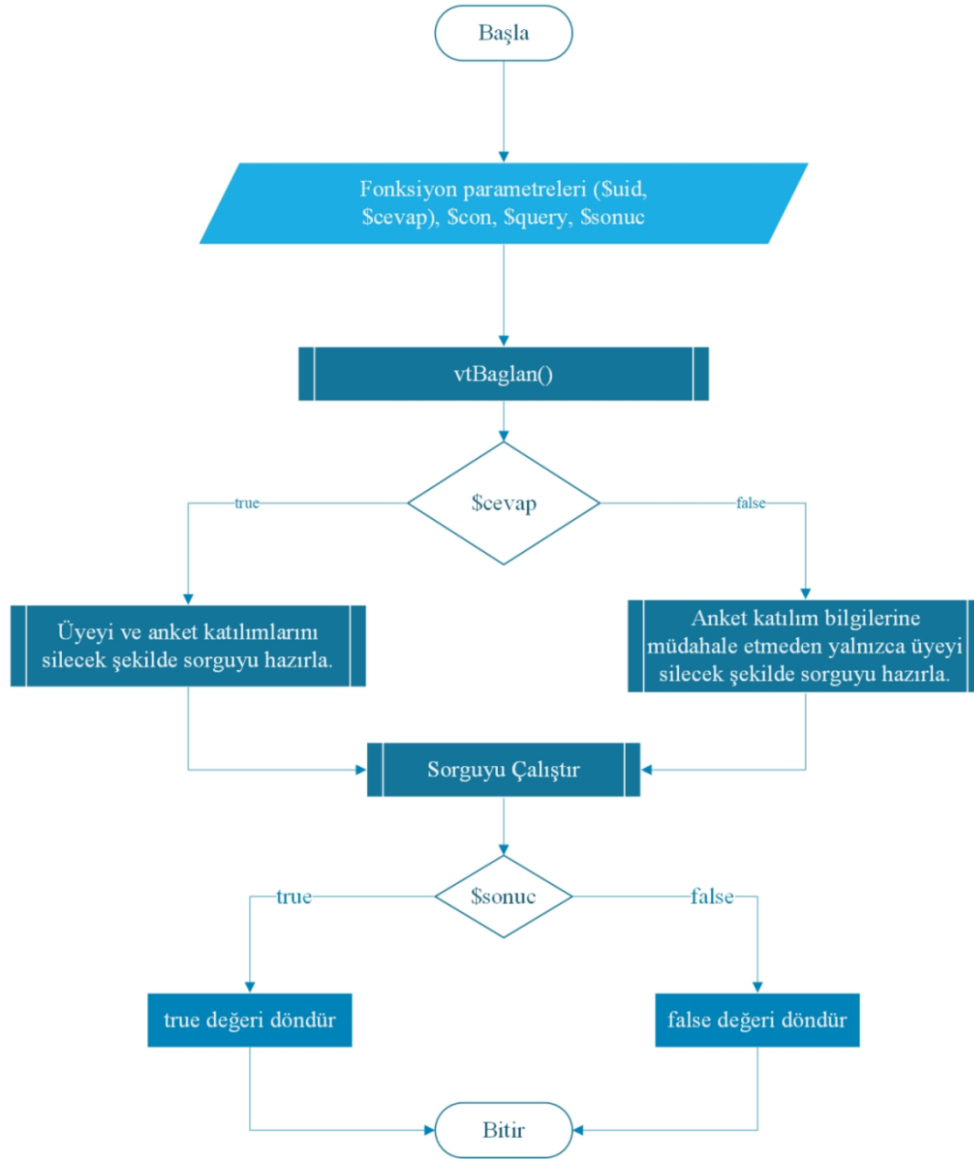
Şekil 4.33. Üyeleri listeleyen fonksiyon diyagramı

4.2.25. Üyenin bilgilerini ve isteğe göre üyenin anket katılımlarını birlikte silen fonksiyon diyagramı

Fonksiyon " uyeSil(\$uid,\$cevap=true)" olarak tanımlanmıştır. Fonksiyonun işleyişi Şekil 4.34'deki diyagramda gösterildiği gibidir. Fonksiyonda kullanılan parametreler şunlardır:

\$uid: Kullanıcı ID.

\$cevap: Eğer true ise hem cevapları hem üye bilgilerini sistemden siler, eğer false ise sadece üye bilgilerini siler, anket cevaplarını silmez. kullanıcı bilgilerini boşaltır.

Şekil 4.34. Üyenin bilgilerini ve isteğe göre üyenin anket katılımlarını birlikte silen fonksiyon diyagramı

5.BÖLÜM: REHBERLİK UYGULAMASI ARAYÜZÜ

Online rehberlik değerlendirme programı hazırlanırken uygulamanın görüntülenebileceği tüm ekran boyutları ile uyumlu çalışması göz önüne alınarak tasarımı yapılmıştır. Öğrencilerin ve eğitimcilerin otomasyonu etkin bir şekilde kullanabilmesi için mobil cihazlara uyumlu tasarım ilkeleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda masa üstü ve mobil cihazlar ile uyumlu çalışan günümüzün en popüler tasarım kütüphanelerinden Bootstrap kütüphanesinin 4.1 sürümünden faydalanılmıştır.

5.1. Giriş Paneli

Giriş ekranında öğrenci, öğretmen ve yönetici için üç ayrı kullanıcı girişi yapılabilmektedir. Öğrenci kendi T.C numarası ile giriş yapmakta, Öğretmen ve yönetici ise T.C. numarası ve şifre ile giriş yapmaktadır.

5.1.1. Mobil cihaz görünümü

Mobil Cihazlara uyumlu olduğunu göstermek amacı ile giriş ekranının görüntüsü Şekil 5.1'deki gibi mobil görünüm ile yansıtılmıştır. Arayüzlerinin kullanımı aynı olduğundan dolayı çalışmanın ilerleyen kısımlarında mobil cihaz görüntüsünden ayrıca bahsedilmeyecektir.

Ankete Katıl

Kimlik bilgilerinizi girerek katılabileceğiniz anket listesine ulaşabilir, katıldığınız anketleri görebilir, anket cevaplarınızı güncelleyebilirsiniz.

[Öğretmen/Yönetici Giriş Ekranı](#)

Okul Başvuru - Gizlilik İlkeleri - İletişim
©2019 - ElifYARIMBAŞ

Şekil 5.1. Giriş ekranı mobil görüntüm

5.1.2. Web tarayıcısı görünümü

Kişisel bilgisayarlardan giriş yapıldığında Şekil 5.2'deki gibi ekrana gelen görüntüdür. Uygulamanın arayüzünün anlatıldığı diğer kısımlarda ki tüm ekran görüntüleri web tarayıcısı görünümündedir.

Ankete Katıl

Kimlik bilgilerinizi girerek katılabileceğiniz anket listesine ulaşabilir, katıldığınız anketleri görebilir, anket cevaplarınızı güncelleyebilirsiniz.

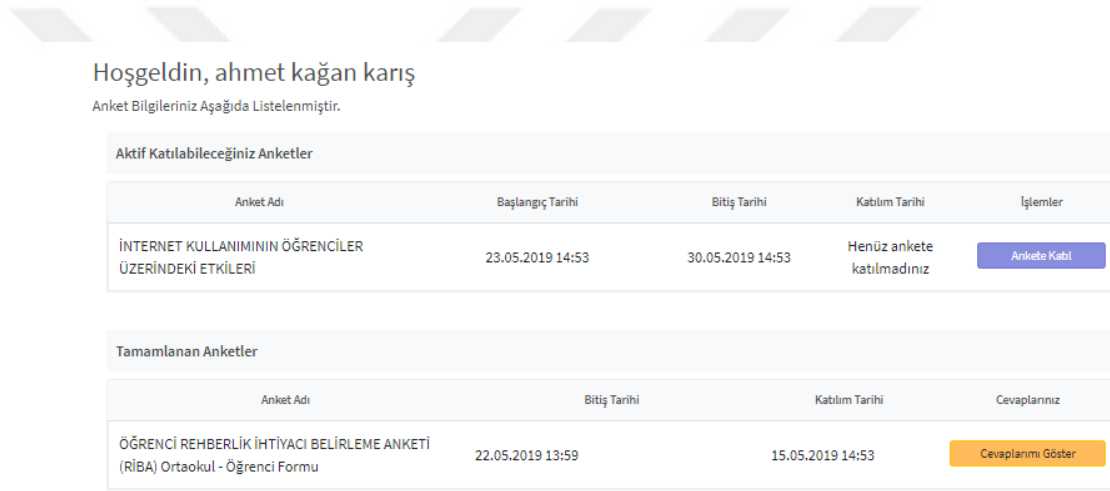

[Öğretmen/Yönetici Giriş Ekranı](#)

Şekil 5.2. Giriş ekranı tarayıcı görünümü

5.2. Öğrenci Paneli

Öğrencinin T.C numarasını girmesi ile Şekil 5.3. ekran gelmektedir. Burada yayınlanmış ve öğrencinin katılmadığı anketler için "Aktif Katılabileceğiniz Anketler" kısmında "ankete katıl" butonu var. Öğrenciler ankete katılmak için "ankete katıl" butonunu seçiyor. Daha önce katıldığı bir anket ise "Tamamlanan anketler" kısmında yer alıyor. Anketin tamamlanma süresi henüz dolmamış ise anketi doldurmuş olan öğrenci "cevaplarımı göster" butonuna tıkladığında daha önce doldurmuş olduğu anketi görebilmektedir. Anketin süresi dolmuş yani yayından kaldırılmış ise bu kısımda anket görünmemektedir.

Hoşgeldin, ahmet kağan karış

Anket Bilgileriniz Aşağıda Listelenmiştir.

Aktif Katılabileceğiniz Anketler				
Anket Adı	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Katılım Tarihi	İşlemler
İNTERNET KULLANIMININ ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	23.05.2019 14:53	30.05.2019 14:53	Henüz ankete katılmadınız	Ankete Katıl

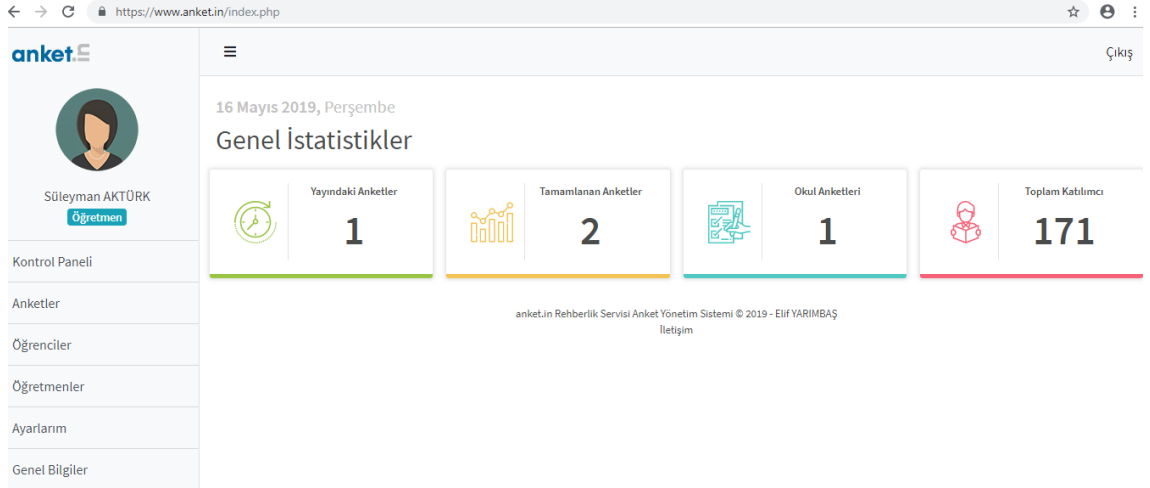

Tamamlanan Anketler			
Anket Adı	Bitiş Tarihi	Katılım Tarihi	Cevaplarınız
ÖĞRENCİ REHBERLİK İHTİYACI BELİRLEME ANKETİ (RİBA) Ortaokul - Öğrenci Formu	22.05.2019 13:59	15.05.2019 14:53	Cevaplarımı Göster

Şekil 5.3. Öğrenci paneli arayüzü

5.3. Öğretmen Paneli

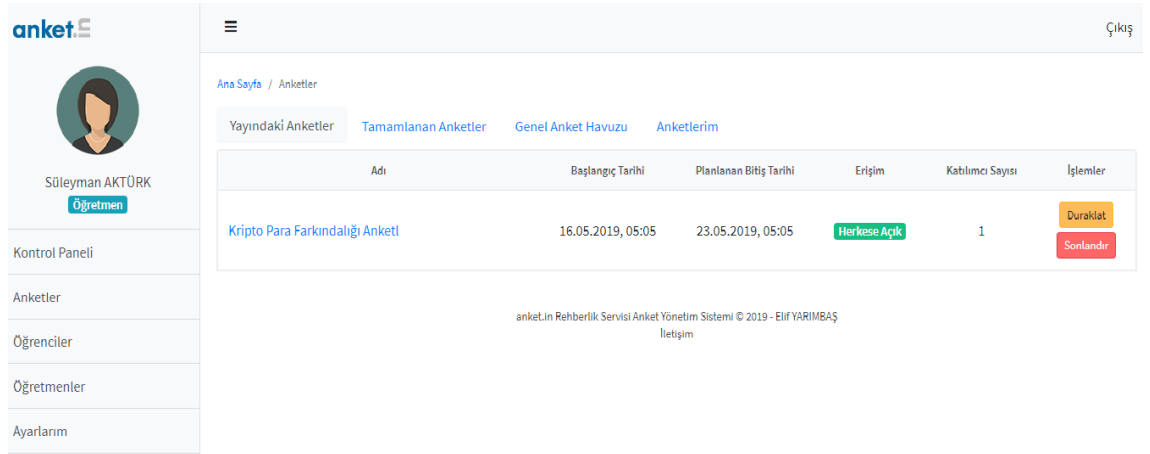
Öğretmen T.C numarası ve şifresi ile giriş yaptığında Şekil 5.4'deki Öğretmen arayüzü karşımıza çıkmaktadır. Bu arayüzde yayındaki anketler, tamamlanan anketler, okul anketleri, toplam katılımcı sayısı ekranda görünmektedir. Öğretmenin bu sayfada yapabileceği işlemler ise sol tarafa yerleştirilen butonlarda yer almaktadır. Bu butonlar dan alt başlıklarda bahsedilecektir.

Şekil 5.4. Öğretmen paneli arayüzü

5.3.1. Anketler sayfası

Öğretmen olan kullanıcı anketler butonunu seçtiğinde Şekil 5.5'deki "Yayındaki Anketler" karşısına çıkmaktadır. Yayındaki anketlerde öğretmen anketi Duraklatma ve sonlandırma yetkilerine sahiptir.

Şekil 5.5. Anketler sayfası arayüzü

5.3.1.1. Tamamlanan anketler sayfası

Kullanıcı öğretmen tamamlanan anketleri seçtiğinde Şekil 5.6'daki ekran görüntüsü gelmektedir. Tamamlanan anketlerde ise "anket istatistikleri", "anketi yeniden yayınla" ve "anket kayıtlarını silme" seçenekleri var.

Adı	Başlangıç Tarihi	Sonlanma Tarihi	Erişim	Katılımcı Sayısı	İşlemler
INTERNET KULLANIMININ ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	15.05.2019, 10:39	15.05.2019, 12:27	Kullanıcı Kısıtlamalı	136	
ÖĞRENCİ RİHBERLİK İHTİYACI BİR İRİ FMF ANKETİ (RİBA) (Lise - Öğrenci Formu)	15.05.2019, 12:12	15.05.2019, 12:26	Kullanıcı Kısıtlamalı	34	

Şekil 5.6. Tamamlanan anketler sayfası arayüzü

Anket ismi seçildiğinde ise katılımcı listesinin yer aldığı Şekil 5.7'deki ekran görüntüsü gelmektedir. Bu kısımda anket katılımcılarının katılım tarih ve saati görüntülenmektedir. Butonlar yardımı ile katılımcıların cevaplarını görüntülenebilmekte ve katılımcının kaydı silinebilmektedir.

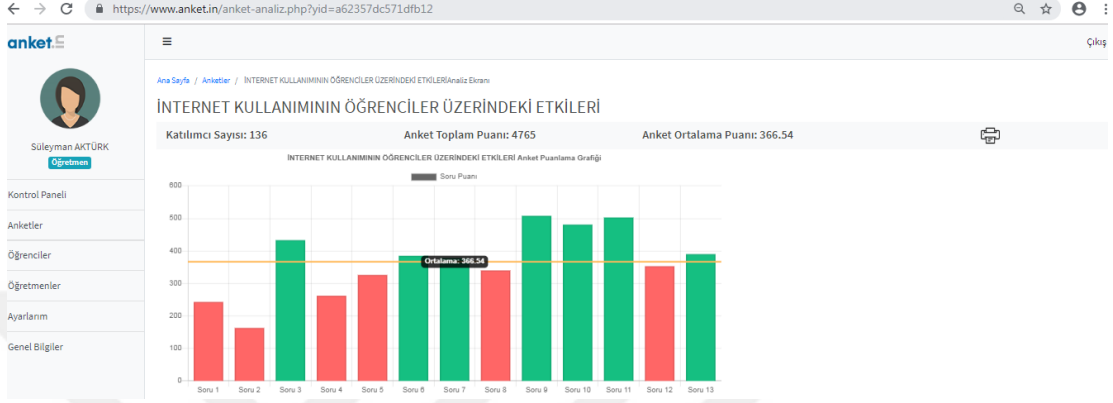
Adı Soyadı	Katılım Tarihi ve Saati	İşlemler	Adı Soyadı	Katılım Tarihi ve Saati	İşlemler
Alp Eren ÖZDEMİR	15.05.2019 12:11:53	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil	Ümut Barış SAYILI	15.05.2019 11:56:29	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Fatih Muhammet EYUŞTA	15.05.2019 11:56:21	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil	Ertuğrul KILIÇKESER	15.05.2019 11:55:50	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Ömer BAŞTAN	15.05.2019 11:54:58	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil	Yusuf ÖZARSLAN	15.05.2019 11:54:29	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Mert SEVİM	15.05.2019 11:54:12	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil	Muhammet Emin YILMAZ	15.05.2019 11:54:09	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Sadık SEVENCAN	15.05.2019 11:53:49	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil	Ümutcan YILMAZ	15.05.2019 11:53:37	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Ali Cemal ABUKAN	15.05.2019 11:53:20	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil	Emrehan PİRİLCE	15.05.2019 11:53:19	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Kerim BAYLAN	15.05.2019 11:53:18	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil	Yunus Emre COŞKUN	15.05.2019 11:53:04	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil

Şekil 5.7. Katılımcı listesi arayüzü

Anket istatistiklerinde tüm soruların istatistiğinin çıkarıldığı Şekil 5.8'deki genel bir istatistik grafiği yer almaktadır. Bu grafiğin altında ise tüm soruların tek tek istatistikleri

çıkartılmıştır. Bu çıktılar hem yüzdelik dilim olarak hesaplanmış hem de M.E.B'nın istediği puanlama sistemine göre hesaplanmıştır. Bu puanlama sisteminde ortalamanın altında kalan cevaplar kırmızı ile ortalamanın üzerinde olanlar ise yeşil renk ile belirlenmiştir.

5.3.1.2. Genel anket havuzu sayfası

Genel anket havuzu seçildiğinde Şekil 5.9'daki görüntü ekrana gelir. Anketleri yayınlama ve anketi görüntüleme bu kısımdan yapılmaktadır.

Adı	Açıklaması	İşlemler
INTERNET KULLANIMININ ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	Bu anket Tübitak 4006 için hazırlanmış olup internetin öğrenciler üzerindeki etkilerini araştırmak için hazırlanmıştır.	
ÖĞRENCİ REHBERLİK İHTİYACI BELİRLEME ANKETİ (RİBA) Ortaokul - Öğrenci Formu	Sevgili öğrenciler; Bu form rehberlik ihtiyaçlarınızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anketi cevaplarken her maddenin karşısında yer...	
ÖĞRENCİ REHBERLİK İHTİYACI BELİRLEME ANKETİ (RİBA) (Lise - Öğrenci Formu)	Sevgili öğrenciler; Bu form rehberlik ihtiyaçlarınızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anketi cevaplarken her maddenin karşısında yer alan...	

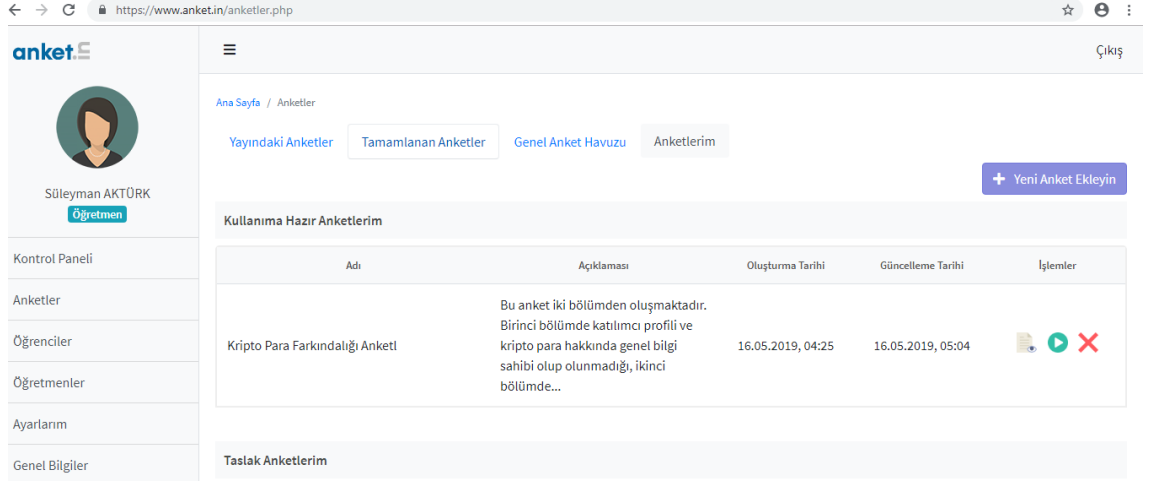
Şekil 5.9. Genel anket havuzu sayfası arayüzü

Anketi yayımla seçildiğinde Şekil 5.10'daki görüntü ekrana gelir. Bu kısımda anketi yayımlamak için tarih ve saat girişi yapılır. Anketin hangi tarih ve saatte sona ereceği de yine bu kısımda belirlenir. Programa esneklik katabilmek amacı ile "okul dışından katılımcılarda ankete erişebilsin", "katılımcılar cevaplarını anket süresince değiştirebilsin", "katılımcılar cevaplarını silebilsin" seçenekleri eklenmiştir. Bunları seçmek isteğe bağlıdır.

Şekil 5.10. Anketi yayımla sayfası arayüzü

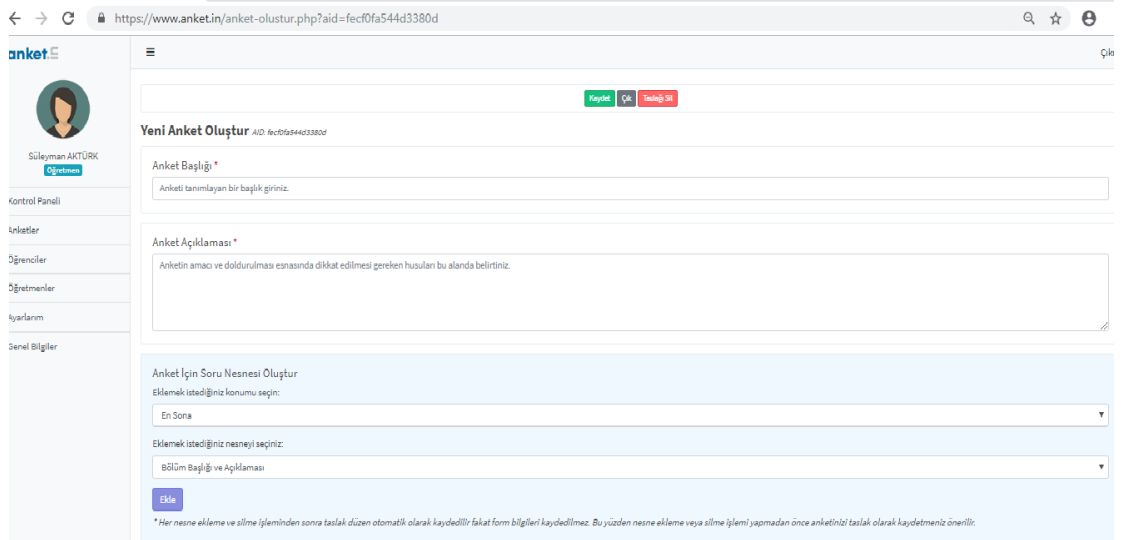
5.3.1.3. Anketlerim sayfası

Anketlerim seçildiğinde Şekil 5.11'deki anketlerim arayüzü ekrana gelmektedir. Kullanıma hazır anketlerim ve taslak anketlerim bu kısımda görüntülenmektedir. "Kullanıma hazır anketlerim" de anketi görüntüleme, yayınlama ve silme işlemleri yapılabilmektedir. "Taslak anketlerim" kısmında ise taslağı düzenleme, tamamlama ve silme işlemleri yapılabilmektedir.

Şekil 5.11. Anketlerim sayfası arayüzü

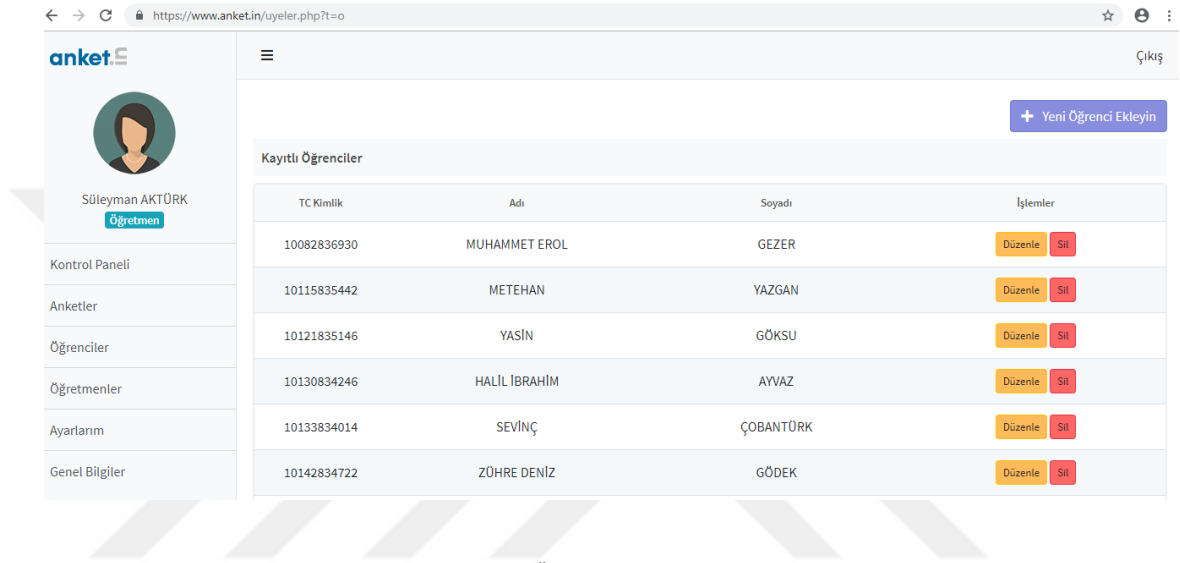
Yeni anket eklenmek istediğinde Şekil 5.12'deki ekrandan ekleme yapılır. Sorular tek tek eklenerek her eklenen sorudan sonra kaydet butonuna basmak gerekir. Farklı tarzlarda sorular olabileceği düşünüldüğünden eklenmek istenen seçeneği geniş bir kullanım alanına sahiptir. Bu seçenekler şu şekildedir: "Kısa metin tek cevaplı soru", "Uzun metin tek cevaplı soru", "Çok seçenekli tek cevaplı soru", "Çok seçenekli çok cevaplı soru", "Sayısal cevaplı soru", "Tarih cevaplı soru". Soru sorma seçenekleri toplamda 6 adettir.

Şekil 5.12. Yeni anket ekleme sayfası arayüzü

5.3.2. Öğrenciler sayfası

Öğretmen olan kullanıcı öğrenciler butonunu seçtiğinde Şekil 5.13'deki gibi kayıtlı öğrencilerin listesi ekrana gelmektedir. Bu kısımda öğretmen yeni öğrenci ekleme yetkisine sahiptir. Herhangi bir öğrenciyi seçtiğinde ise düzenleme yapma ve öğrenciyi silme yetkisine sahiptir.

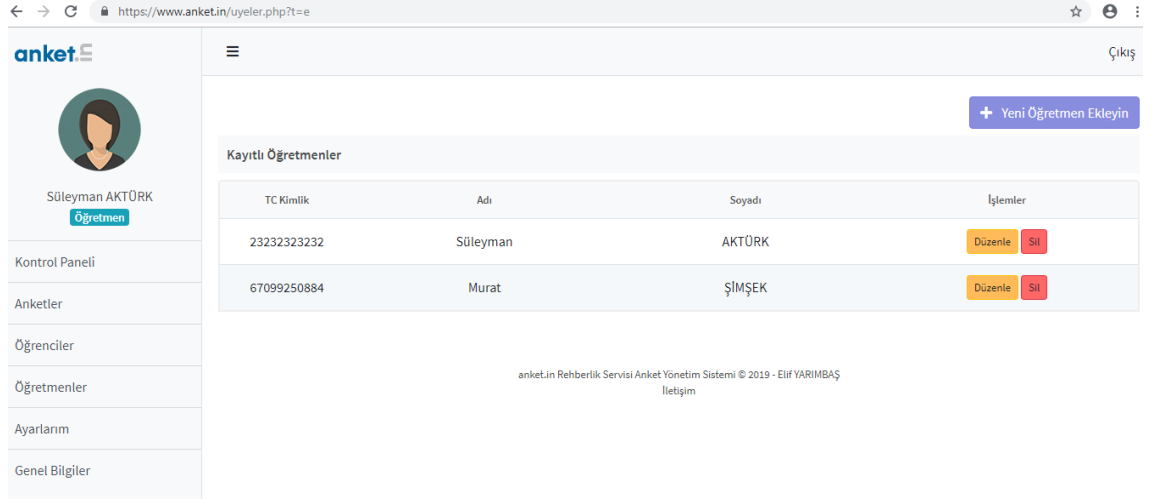

TC Kimlik	Adı	Soyadı	İşlemler
10082836930	MUHAMMET EROL	GEZER	Düzenle Sil
10115835442	METEHAN	YAZGAN	Düzenle Sil
10121835146	YASİN	GÖKSU	Düzenle Sil
10130834246	HALİL İBRAHİM	AYVAZ	Düzenle Sil
10133834014	SEVİNÇ	ÇOBANTÜRK	Düzenle Sil
10142834722	ZÖHRE DENİZ	GÖDEK	Düzenle Sil

Şekil 5.13. Öğrenciler sayfası arayüzü

5.3.3. Öğretmenler sayfası

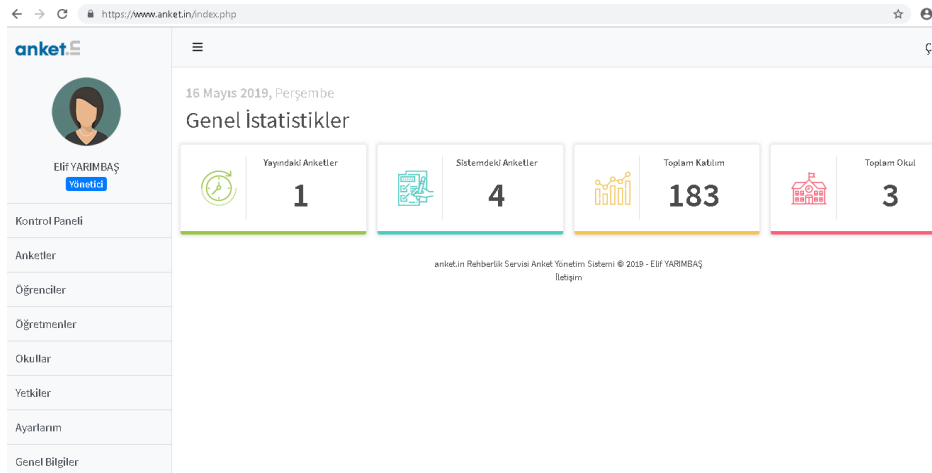
Öğretmen olan kullanıcı öğretmenler butonunu seçtiğinde Şekil 5.14'deki kayıtlı öğretmenlerin listesi ekrana gelmektedir. Bu kısımda öğretmen yeni öğretmen ekleme yetkisine sahiptir. Herhangi bir öğretmeni seçtiğinde ise düzenleme yapma ve öğretmeni silme yetkisine sahiptir.

Şekil 5.14. Öğretmenler sayfası arayüzü

5.4. Yönetici Paneli

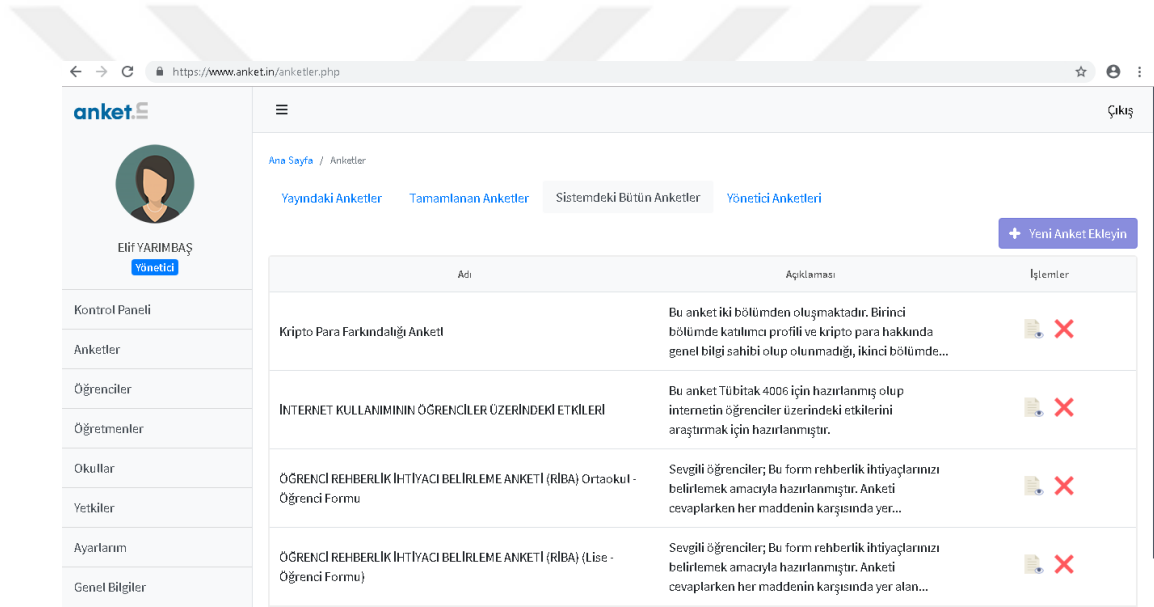
Yönetici T.C numarası ve şifresi ile giriş yaptığında Şekil 5.15'deki Yönetici arayüzü karşımıza çıkmaktadır. Bu arayüzde yayındaki anketler, sistemdeki anketler, toplam katılım ve toplam okul sayısı ekranda görünmektedir. Yöneticinin bu sayfada yapabileceği işlemler ise sol tarafa yerleştirilen butonlarda yer almaktadır. Bu butonlar dan alt başlıklarda bahsedilecektir. Yönetici panelinde ki ekran görüntülerinin bazıları öğretmen paneli ile aynı olduğundan bu ekran görüntülerinden ayrıca bahsedilmeyecek sadece farklılıklardan bahsedilecektir.

Şekil 5.15. Yönetici paneli arayüzü

5.4.1. Anketler sayfası

Yönetici olan kullanıcı anketler butonunu seçtiğinde "Yayındaki Anketler" karşısına çıkmaktadır. "Yayındaki anketler", "Tamamlanan anketler", öğretmenler panelindeki ile aynıdır. Yayındaki anketlerde yönetici anketi duraklatma ve sonlandırma yetkilerine sahiptir. Tamamlanan anketlerde ise "anket istatistikleri", "anketi yeniden yayımla" ve "anket kayıtlarını silme" seçenekleri var. Anket ismi seçildiğinde ise katılımcı listesi ekrana gelmektedir. "Sistemdeki bütün anketler" sayfası seçildiğinde Şekil 5.16'daki ekran görüntüsü gelmektedir. Bu kısımda "Anketi silme", "Anketi görüntüleme" ve "Yeni anket ekleme" seçenekleri vardır.

Şekil 5.16. Sistemdeki bütün anketler sayfası arayüzü

Yönetici anketleri sayfası seçildiğinde Şekil 5.17'deki sayfa yayınlanır. Bu sayfa da yöneticiye ait tüm (yayıdakiler ve taslak olan) anketler görüntülenir. "Anketi silme", "Anketi görüntüleme" ve "Yeni anket ekleme" seçeneklerine ek olarak taslak olan bir anket var ise taslak anketi silme, düzenleme ve taslağı tamamlama seçenekleri vardır. Taslak tamamlandıktan sonra tekrar düzenleme yapılamamaktadır.

Adı	Açıklaması	Oluşturma Tarihi	Güncelleme Tarihi	İşlemler
İNTERNET KULLANIMININ ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	Bu anket Tübitak 4006 için hazırlanmış olup internetin öğrenciler üzerindeki etkilerini araştırmak için hazırlanmıştır.	15.05.2019, 10:03	15.05.2019, 10:23	
ÖĞRENCİ REHBERLİK İHTİYAÇI BELİRLEME ANKETİ (RİBA) Ortaokul - Öğrenci Formu	Sevgili öğrenciler; Bu form rehberlik ihtiyaçlarımızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anketi cevaplarken her maddenin karşısında yer...	10.05.2019, 15:45	15.05.2019, 10:46	
ÖĞRENCİ REHBERLİK İHTİYAÇI BELİRLEME ANKETİ (RİBA) (Lise - Öğrenci Formu)	Sevgili öğrenciler; Bu form rehberlik ihtiyaçlarımızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anketi cevaplarken	01.02.2019, 00:00	26.03.2019, 20:13	

Şekil 5.17. Yönetici anketleri sayfası arayüzü

5.4.2. Öğrenciler sayfası

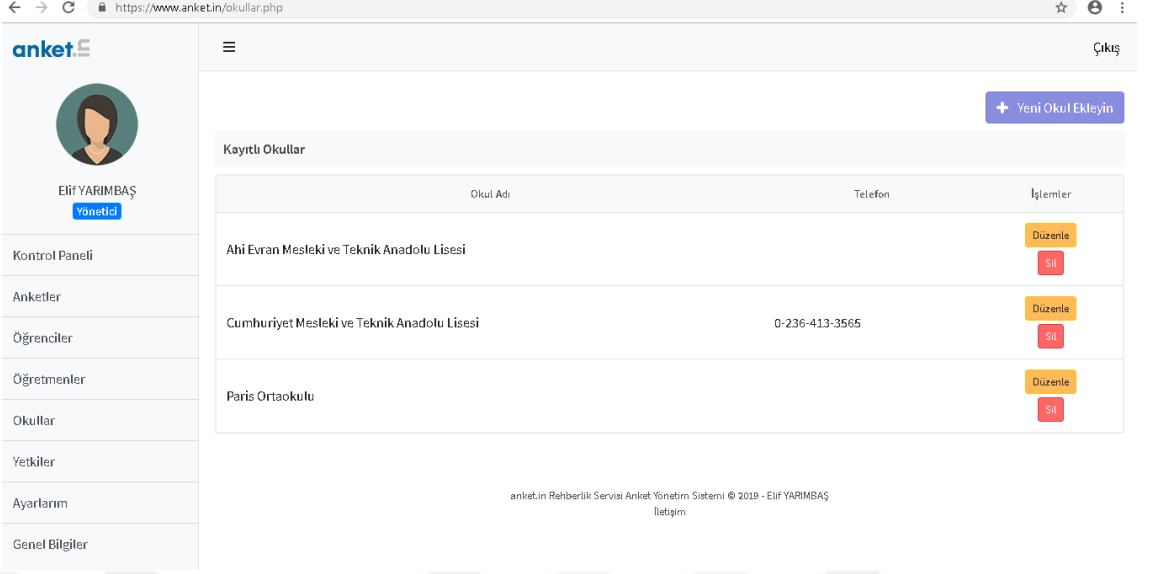
Yönetici olan kullanıcı öğrenciler butonunu seçtiğinde öğretmen panelindeki kullanıcı ile aynı yetkilere sahiptir.

5.4.3. Öğretmenler sayfası

Öğretmen panelinden farkı; yönetici olan kullanıcı öğretmenler butonuna tıkladığında kayıtlı öğretmenlerin listesi okul bilgileri ile birlikte ekrana gelmektedir.

5.4.4. Okullar sayfası

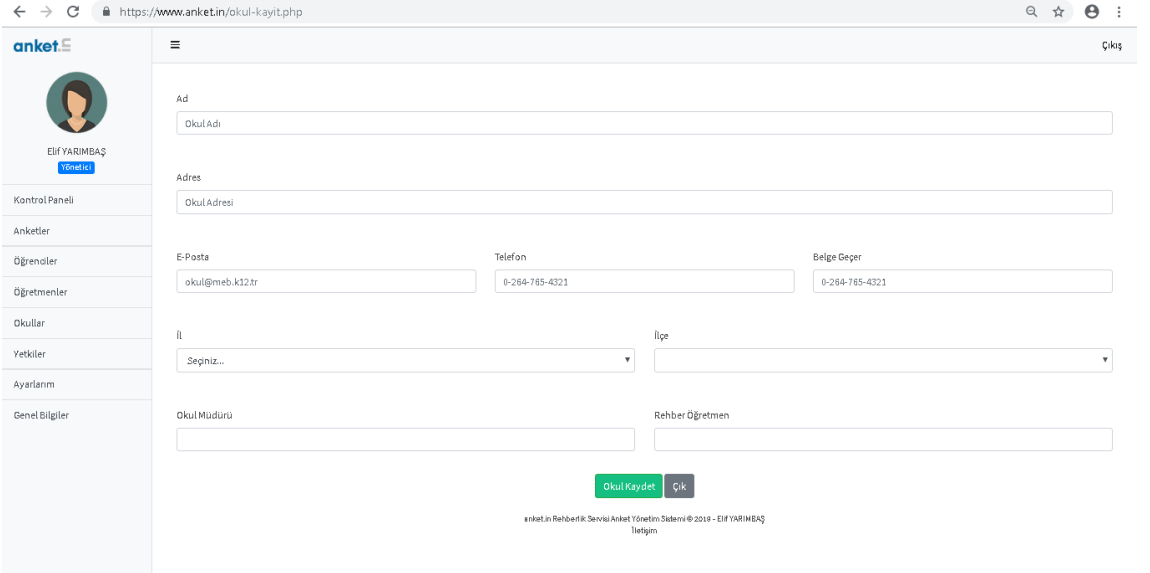
Yönetici olan kullanıcı Okullar butonuna tıkladığında Şekil 5.18'deki kayıtlı okulların listesi ekrana gelmektedir. Bu kısımda yönetici yeni okul ekleme yetkisine sahiptir. Herhangi bir okulu seçtiğinde ise düzenleme yapma ve okulu silme yetkisine sahiptir.

Şekil 5.18. Okullar sayfası arayüzü

5.4.4.1. Yeni okul ekleme sayfası

Yeni okul eklemek butonu seçildiğinde Şekil 5.19'daki ekran karşımıza çıkar. Bu kısımdaki yetkiler sadece yöneticiye aittir. Yönetici yeni okul ekleme yetkisine sahiptir.

Şekil 5.19. Yeni okul ekleme sayfası arayüzü

6.BÖLÜM: SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

6.1. Çalışmanın Uygulanması

Okullardaki rehberlik eğitim çalışmalarına yönelik öğrenci izleme ve değerlendirme otomasyonu hazırlandıktan sonra <https://www.anket.in> url adresinde yayınlanmıştır. Otomasyon Akyazı Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde ve Akyazı Paris Ortaokul'u olmak üzere 2 farklı okulda uygulanmıştır. Uygulamanın işlevselliğini ölçebilmek için 2 okulda da gruplar ikiye bölünmüştür. İlk gruplara hazırladığımız online uygulama yaptırılmış ikinci gruplara ise rehber öğretmenlerin okullarda uyguladığı kâğıt üzerindeki klasik yöntem uygulanmıştır. Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde 34-34 olmak üzere toplam 68 öğrenciye, Paris ortaokulunda ise 12-12 olmak üzere toplam 24 öğrenciye uygulanmıştır. Lise öğrencilerine uygulamayı yapmak için Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Hizmetleri genel Müdürlüğü'nün ülke genelinde tüm lise öğrencilerine her yıl uyguladığı " ÖĞRENCİ REHBERLİK İHTİYACI BELİRLEME ANKETİ (RİBA) (Lise-Öğrenci Formu)" seçilmiştir. Orta okul öğrencilerine ise yine Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Hizmetleri genel Müdürlüğü'nün ülke genelinde tüm orta okul öğrencilerine her yıl uyguladığı " ÖĞRENCİ REHBERLİK İHTİYACI BELİRLEME ANKETİ (RİBA) (Ortaokul-Öğrenci Formu)" seçilmiştir. Bu form ve anketlere;

https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/30145516_FORM_HARYTASI_3_0.11.18.pdf linkinden ulaşmak mümkündür.

Her yıl eğitim-öğretim ve rehberlik faaliyetlerinde ihtiyaçlara göre değişiklikler yapılmaktadır. Hazırlanan uygulama her ne kadar mevcut form, anket vb. kapsasa da yeni eklenebilecek anket veya formlarda nasıl bir sonuç alınacağını da ölçmek amacı ile "İnternetin öğrenci üzerindeki etkileri" isimli, rehberlik formlarında olmayan bir anket daha eklenerek uygulanmıştır. Pek çok okulda her yıl yapılan Tübitak 4006 fuarında 2019 yılına ait "İnternetin öğrenci üzerindeki etkileri" isimli proje seçilerek bu

projedeki 13 adet soru <https://www.anket.in> url adresine eklenerek yayınlanmıştır. Bu anket ise 137 lise öğrencisine uygulanmış ve otomasyondan elde edilen sonuçlar Tübitak 4006 da ki bu proje de kullanılmış ve yayınlanmıştır. Uygulamanın yapılacağı gruplar seçilirken rastgele seçim yapılmıştır. Örneğin ortaokulda bir sınıftaki tüm öğrencilere yapılmıştır. Lise de de aynı şekilde 2 sınıfa uygulanmış ve her sınıfın yarısına online sistem diğer yarısına kâğıt üzerindeki klasik yöntem uygulanmıştır. Grupların teknolojiyi kullanma becerileri dikkate alınmamıştır.

6.1.1. Uygulama sonuçları

Uygulama sonuçlarını lise RİBA uygulaması, ortaokul RİBA uygulaması ve rehberlik harici uygulama şeklinde üç kısımda incelemek mümkün.

6.1.1.1. Lise RİBA sonuçları

34'lü 2 gruba ayrılarak toplam 68 Öğrenci ile yapılmıştır. İlk 34 kişilik gruba RİBA - Lise anketi online olarak yapılmıştır. İkinci 34 kişilik grup ise kontrol grubudur ve klasik yöntem ile kâğıt üzerinde yapılmıştır. Online uygulama da tüm öğrencilerin uygulamaya giriş yapmalarından uygulamayı tamamlamalarına kadar geçen süre her öğrenci için ortalama 6 dk. olmuştur. Toplamda online uygulamanın anlatılması, giriş yapılması, başlatılmasından istatistiğin alınmasına kadar geçen ortalama süre 10 dk. dır.

Klasik yöntem ile kâğıt üzerinde yapılan uygulamada ise kağıtların öğrenciye verildikten sonra işaretlenerek teslim edilme süreci online yöntemle birbirine çok yakın olmasına karşı Formun çıktı alınması ve dağıtılması ortalama 15 dk. lık bir süreyi bulmuştur. Kâğıt üzerinde uygulayan grubun uygulama esnasında uygulayıcıya sorduğu soru sayısı daha fazla olmuştur. Uygulayıcıya "hangi kalem ile yapacağım", "kalemim yok", "tükenmez kalem ile yaptım silemiyorum", "silgim yok " gibi söylemlerle karşı karşıya kalmıştır. Online uygulamada bu sorular ortadan kalkmıştır. Zaman konusundaki en önemli sorun ise 34 kâğıdın analiz sürecinde yaşanmıştır. Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi rehber öğretmeni 5 seçenekli 34 kâğıdın analizi 7 ders saatinde bitirebilmiştir. Online uygulamada ise analiz-istatistik işlemleri için bir süre harcanmamıştır. Lise öğrencilerinin akıllı telefon ve internetlerinin olması online

sürecin hızlı bir şekilde uygulanmasını sağlamıştır. Alınan sonuçlarda 34 kişilik kontrol grubu ile 34 kişilik online grup arasında anket sonuçları açısından önemli farklılıklar çıkmamıştır. Kontrol grubunda işlemsel yanılma payı ise her zaman vardır.

Uygulama istatistiklerine ulaşmak için <https://www.anket.in> url adresinden öğretmen veya yönetici olarak giriş yapmak gerekmektedir. Öğretmen veya yönetici olarak giriş yaptığımızda öğretmen-yönetici arayüzünde anketler butonunu seçtiğimizde tamamlanan anketler sayfasını seçince Şekil 6.1'deki ekran görüntüsü karşımıza gelmektedir.

Adı	Başlangıç Tarihi	Katılımcı Sayısı	İşlemler
	Sonlanma Tarihi	Erişim	
ÖĞRENCİ REHBERLİK İHTİYACI BELİRLEME ANKETİ (RİBA) (Lise - Öğrenci Formu)	26.04.2019, 15:00	17	İstatistik Görüntüle
	26.04.2019, 16:30	Kullanıcı Kısıtlamalı	Yeniden Yayınla Anket Kayıtlarını Sil

anket.in Rehberlik Servisi Anket Yönetim Sistemi ©2019 - Elif YARIMBAŞ
İletişim

Şekil 6.1. Öğretmen arayüzü tamamlanan anketler

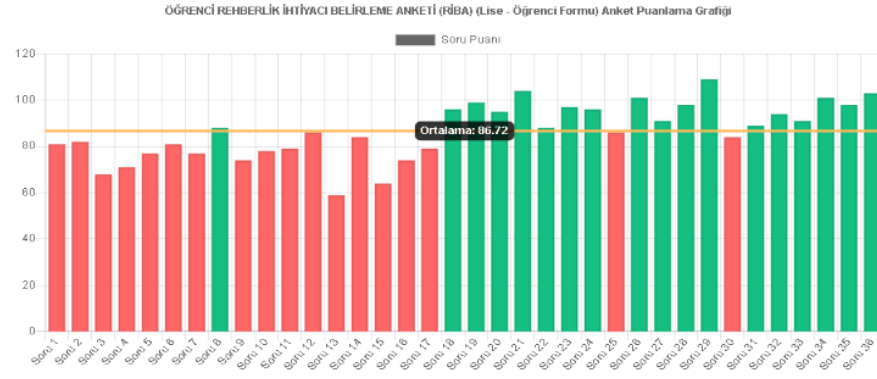
Tamamlanan anketler kısmında ise RİBA anketinin başlama / bitiş tarih ve saatleri ile "istatistik görüntüle" kısmı yer almaktadır. "istatistik görüntüle" tıklandığında ise Şekil 6.2'deki ekran karşımıza gelmektedir.

ÖĞRENCİ REHBERLİK İHTİYACI BELİRLEME ANKETİ (RİBA) (Lise - Öğrenci Formu)

Katılımcı Sayısı: 34

Anket Toplam Puanı: 3122

Anket Ortalama Puanı: 86.72

Soru 1 - Gerekliğinde "hayır diyebilme becerisini" kazanmaya ihtiyacım var. (Soru Puanı: 81)

Cevap	Sayı	Puan	Oran	Grafik
Hayır Kesinlikle Katılmıyorum	9	9	26.47%	26.47%
Hayır Katılmıyorum	9	18	26.47%	26.47%
Kararsızım	11	33	32.35%	32.35%
Evet Katılıyorum	4	16	11.76%	11.76%
Evet Kesinlikle Katılıyorum	1	5	2.94%	2.94%

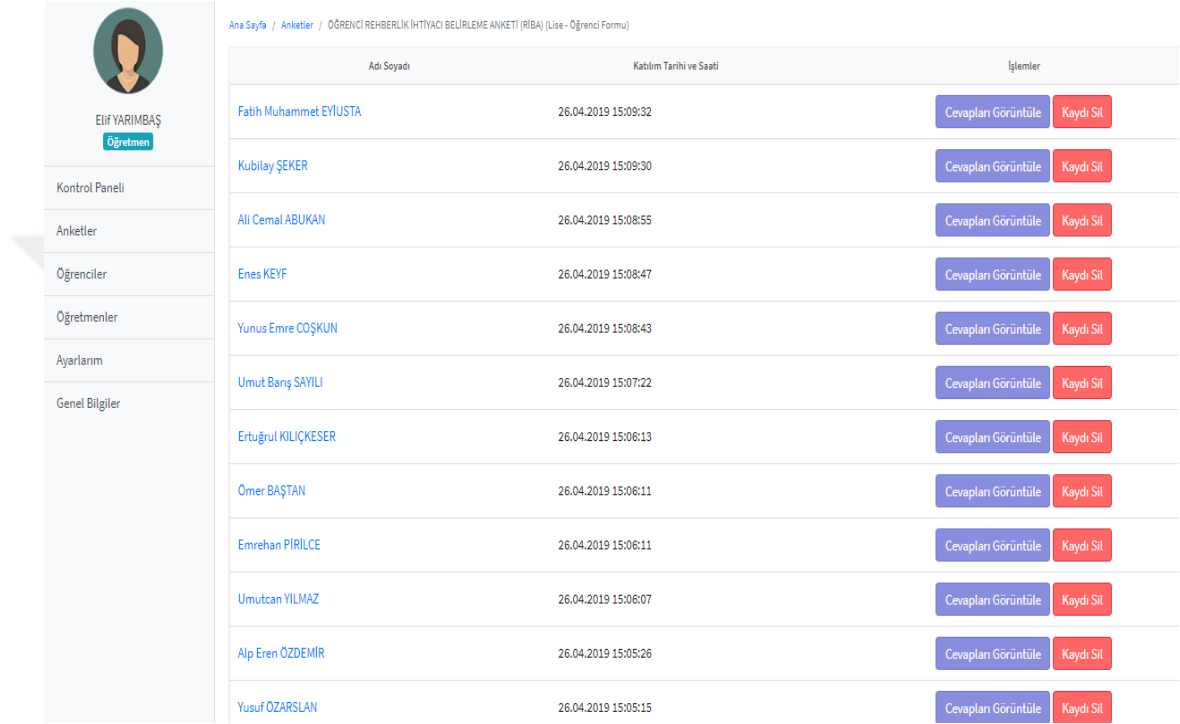
Şekil 6.2. RİBA-lise istatistik sonuçları

Şekil 6.2'deki ekranda sayfanın en başında genel istatistikler (katılımcı sayısı, anket toplam puanı ve anket ortalama puanı) verilmektedir. İstatistik iki türlü çıkartılmaktadır. Sayfanın en başında tüm sorulara verilen genel istatistik grafik ile belirtilmiştir. Devamında ise her sorunun tek tek oranı ve puanları çıkartılarak daha detaylı sonuçlara ulaşmak mümkün. Soruların her bir soruda ki seçenekleri kaç öğrencinin işaretlediği belirtilmiş buna göre yüzdelik bir oran çıkarılmıştır. Yapılan anket veya testlerin bazılarında rehberlik öğretmenleri için puanlamalar da önemli olduğundan dolayı her sorunun puanlaması da yapılmıştır. Her bir soru için istatistikler tek tek ekrana gelmektedir. Bazı sorularda ise istatistiğin bir önemi yoktur. Örneğin birinci sorudaki cinsiyet sorusu gibi. İstatistiğin önemli olmadığı sorularda karışıklığa sebep olmaması açısından istatistik kapatılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı bu sonuçları Millî Eğitim Müdürlüklerinden planlanan dönemler içerisinde resmi yazı ile istemektedir. Rehber öğretmenlerin bu istatistikleri ilgili makamlarla paylaşacağı ve arşivleyeceği de düşünülerek İstatistik ekranına yazdırma

butonuda eklenmiştir. Yazdır butonu seçildiğinde seçilmiş anket veya teste ki tüm istatistikler pdf dokümanı olarak dışarı aktarılabilir.

Yine Şekil 6.1'deki tamamlanan anketler kısmında anketin üzerine tıkladığında ise Şekil 6.3'deki ekran görüntüsü karşımıza gelmektedir.

Adı Soyadı	Katılım Tarihi ve Saati	İşlemler
Fatih Muhammet EYÜSTA	26.04.2019 15:09:32	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Kubilay ŞEKER	26.04.2019 15:09:30	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Ali Cemal ABUKAN	26.04.2019 15:08:55	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Enes KEYF	26.04.2019 15:08:47	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Yunus Emre COŞKUN	26.04.2019 15:08:43	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Umut Baş SİYİLİ	26.04.2019 15:07:22	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Ertuğrul KILIÇKESER	26.04.2019 15:06:13	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Ömer BAŞTAN	26.04.2019 15:06:11	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Emrehan PIRILCE	26.04.2019 15:06:11	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Umutcan YILMAZ	26.04.2019 15:06:07	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Alp Eren ÖZDEMİR	26.04.2019 15:05:26	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil
Yusuf ÖZARSLAN	26.04.2019 15:05:15	Cevapları Görüntüle Kaydı Sil

Şekil 6.3. Öğrencilerin bireysel sonuçları

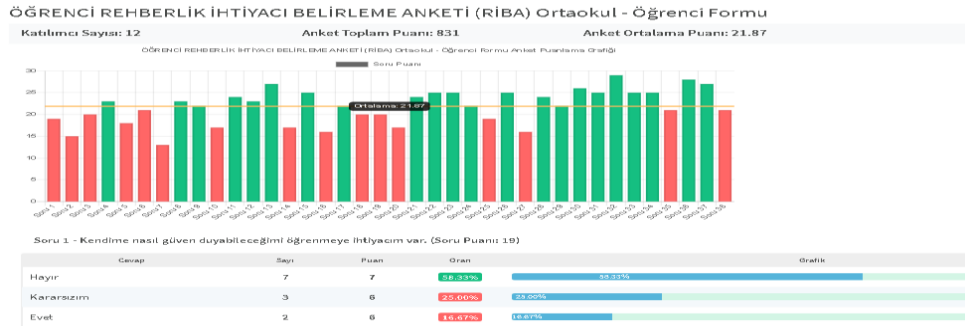
Şekil 6.3'de ankete veya teste katılan tüm öğrenciler katılım tarih ve saatleri ile listelenmektedir. Bireysel sonuçlara ulaşmak istendiğinde ilgili öğrenciye ait "Cevapları Görüntüle" butonu veya öğrenci ismi seçildiğinde o öğrenciye ait anket/test sonuçlarına ulaşmak mümkün olur.

6.1.1.2. Ortaokul RİBA sonuçları

12'li 2 gruba ayrılarak toplam 24 orta okul öğrencisi ile yapılmıştır. İlk 12 kişilik gruba RİBA -Orta okul anketi online olarak yapılmıştır. İkinci 12 kişilik grup ise kontrol grubudur ve klasik yöntem ile kâğıt üzerinde yapılmıştır. Online uygulama da tüm

öğrencilerin uygulamaya giriş yapmalarından uygulamayı tamamlamalarına kadar geçen süre her öğrenci için ortalama 11 dk. olmuştur. Toplamda online uygulamanın anlatılması, giriş yapılması, başlatılmasından istatistiğin alınmasına kadar geçen ortalama süre 20 dk. dır.

Klasik yöntem ile kâğıt üzerinde yapılan uygulamada ise kağıtların öğrenciye verildikten sonra işaretlenerek teslim edilme süreci online yöntemle birbirine çok yakın olmasına karşı formun çıktı alınması ve dağıtılması ortalama 10 dk. lık bir süreyi bulmuştur. Paris ortaokulu rehber öğretmeni 3 şıklı 12 kâğıdın analizini 2 ders saatinde bitirebilmiştir. Online uygulamada ise analiz-istatistik işlemleri için bir süre harcanmamıştır. Kâğıt üzerinde uygulayan grubun uygulama esnasında uygulayıcıya sorduğu soru sayısı lise grubuna göre daha az olmuştur. Bu orta okul öğrencilerinin okula kalem, silgi gibi konularda lise öğrencilerine göre daha donanımlı gelmesinden kaynaklanmaktadır. Orta okul öğrencilerinin akıllı telefon kullanmaması online sürecin uygulanmasında olumsuzluklara neden olmuştur. Öğrencilerin ortaokullarda internete ulaşmada ki zorluğu online uygulamaya da önemli bir zorluk olarak yansımıştır. Alınan sonuçlarda 12 kişilik kontrol grubu ile 12 kişilik online grup arasında test sonuçları açısından önemli farklılıklar çıkmamıştır. Kontrol grubunda işlemsel yanılma payı ise her zaman vardır. Orta okullara yapılan RİBA anketinin sonuçları Şekil 6.4'deki gibidir.

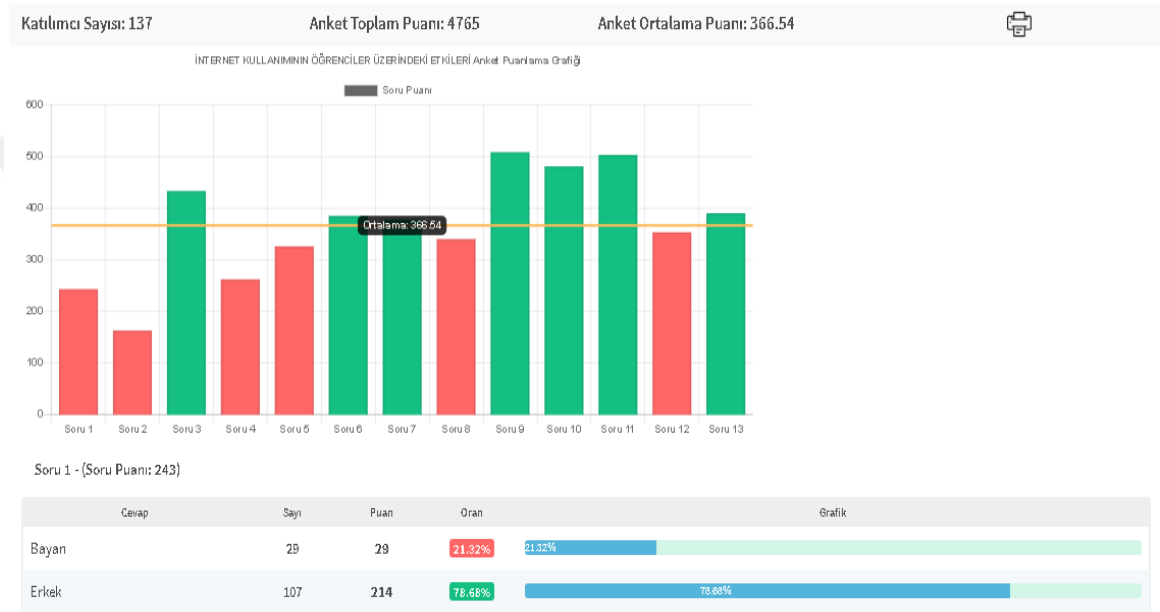
Şekil 6.4. RİBA-orta okul istatistik sonuçları

6.1.1.3. Rehberlik harici uygulama sonuçları

Tübitak 4006 'nın 2019 lise projelerinden "İnternetin öğrenciler üzerindeki etkileri" isimli projede 13 sorudan oluşmuş bir anketin okul öğrencilerine uygulanması gerekmektedir. Hazırladığımız çalışmanın rehberlik formları haricinde ki uygulamasını

test etmek için bu anketi uyguladık. Anket 137 lise öğrencine uygulandı. Anketin kaydedilmesi, yayınlanması ve 137 öğrenciye uygulanması ve istatistiklerin alınması 4 ders saatinde tamamlanmıştır. Alınan sonuçlar Tübitak 4006 projesinde yayınlanmıştır. Bu anket klasik kâğıt yöntemi ile yapıldığında 16 saatlik bir süreç olurdu (Bu süreç hesaplanırken 1 kâğıdın analiz süresi 5 dk olarak hesaplanmış, kağıtların çoğaltılma işlemi de süreye eklenmiştir.). Uygulamanın sonucu Şekil 6.5'deki gibidir.

İNTERNET KULLANIMININ ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Şekil 6.5. Tübitak 4006 projesi istatistik sonuçları

Rehberlik formları haricinde ki bu anketi sisteme yüklerken sorunla karşılaşılmamıştır. Bu programın geniş bir kullanım alanına sahip olduğunun bir göstergesidir. İstatistik oluştururken cevapların yüzdelik oranlarında da sorunla karşılaşılmamıştır. Fakat rehberlik uygulamalarında istatistik çıkartılırken oranların kullanılmasının yanında her soru için de puanlama yapılmaktadır. Dolayısıyla program aynı puanlama sistemini farklı olan bu anket içinde yapmıştır. Bu puanlamaya anket sonucunda gerek yoktur ve sonuçlarla bağlantılı çıkmamaktadır. Bu bir eksiklik olarak dikkat çekmektedir. Bu eksikliğin önüne geçebilmek için puanlama, oran veya istatistik oluşturma ile ilgili farklı opsiyonlar seçme gibi bir eklenti yapılabilir.

6.2. Çalışmanın Sonuçları

Rehberlik hizmetleri bugün sadece bizim ülkemizde değil dünya genelinde önemi artarak devam etmektedir. İnsanoğlu var olduğu müddetçe de rehberlik hizmetlerine duyulan ihtiyaç kaçınılmazdır. Gelişen teknoloji insanlığa farklı bir bakış açısı da kazandırmakla birlikte insanların yaşam tarzını, sosyal çevrelerindeki anlayışı da değiştirmeye başlamıştır. Tüm bu değişen şartlar Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik hizmetlerinin önemini de arttırmıştır. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik hizmetlerine ulaşabilmek her bireyin hakkı olmasına karşı maalesef ki her birey eşit düzeyde faydalanamamaktadır. Özellikle de çocuklarımıza bu hizmeti verebilmek için Milli Eğitim Bakanlığı her okula Rehber Öğretmen görevlendirmesi yapmaya çalışmaktadır. Rehber öğretmen olmayan okullarda ise sınıf rehber öğretmenleri ve ilgili Müdür Yardımcıları ile bu hizmeti vermeye çalışmaktadır. Çalışmamın 3. Bölümünde detaylıca bahsettiğim rehber öğretmenlerin sorunlarından biri de rehber öğretmen sayısının yetersizliği ve rehber öğretmenlerin evrak işleri ile uğraşmaktan asıl vazifelerine zaman bulamamasıydı.

Teknoloji, zaman ve şartların gelişmesinin rehberlik alanındaki ihtiyaçları arttırmasından bahsettik. Teknolojinin zamanında ve doğru kullanılmasının avantajları olarak da pek çok hususu sayabiliriz. Teknolojiyi doğru kullanmak hemen hemen birçok alanda zaman da kazandırmaktadır. Teknolojinin yardımı ile daha doğru ve hızlı analizler yapılabilir. Teknolojinin yardımı ile daha doğru ve hızlı analizler yapılabilir.

Okullarda son dönemlerde teknoloji alt yapısı geliştirilmekte, her sınıfa akıllı tahtalar konmakta, her öğrenci ve öğretmene Millî Eğitim Bakanlığı aracılığı ile tabletler dağıtılmaktadır. Tüm bunların yanında bireysel olarak da her öğrencinin elinde akıllı telefonlar ile internet ortamını faal olarak kullandığı görülmektedir.

Rehber öğretmenlerin sorunlarına çözüm bulabilmek ise bu mesleği teknoloji ile uyumlu çalışır hale getirmekten geçmektedir. Maalesef ki yapılan çalışmalar, uygulamalar ve araştırmalar günümüzde Rehberlik hizmetlerinin teknolojiye yaşanan gelişmelerin gerisinden geldiğini göstermektedir. Tek bir tuş ile yapılabilecek analizler rehber öğretmenler tarafından hala geleneksel yöntemler ile kâğıt üzerinde yapılmakta

ve aylar süren zaman almaktadır. Bu da rehber öğretmenlerimizin sorun olarak gördüğü evrak yükü problemlerinden biridir.

Bu çalışmanın 6. Bölümünde 225 öğrenci ile yaptığımız uygulama sonucunda ise şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Klasik yöntemlerle kâğıt üzerinde doldurulan anket ve testlere göre daha kısa sürede tamamlanmıştır.

- Klasik yöntemlerle öğrenci yanlış işaretleme yaptığında ya düzeltme şansı olmamakta (tükenmez kalem) ya da üzerinde silmelerle tahribat yapabilmektedir. Hazırlanan otomasyonda yapılan yanlış tahribat yapmadan ekstra bir araca (kalem, silgi vb.) gerek kalmadan düzeltmek mümkündür.

- Klasik yöntemlerde öğrenci dalgınlık ile birden fazla seçeneği işaretleyebilmekte iken Rehberlik otomasyonunda bu tür hataların önüne geçilmektedir çünkü sistem tek işaretleme yapılması gereken yerde ikinci işaretlemeye müsaade etmemektedir.

- Klasik yöntemlerde öğrenci sayısına bağlı olarak dağıtılacak test ve anketlerin çıktı alınması, bunların öğrencilere dağıtılması, toplanması dahi uzun süre almaktadır. Hazırlanan rehberlik otomasyonunda bu zaman kaybının ve iş yükünün de önüne geçilmektedir.

- Klasik yöntemlerde her öğrenci için en az bir kâğıt çıkarılması gerekmekte, bu da büyük bir kâğıt maliyeti getirmektedir. Hazırlanan rehberlik otomasyonunda bu maliyet tamamen ortadan kalkmaktadır.

-Klasik yöntemlerde analizleri rehber öğretmenler yapmaktadır. Bu analizleri ise genellikle elde yapmaktadırlar veya basit düzeyde elektronik tablolama programları kullanarak yapmaktadırlar. Elde yapılan analizlerde hatalı sonuçlar elde edilebilmektedir. Elektronik tablolama programlarında ise pek çok veri girişini elde yapmaları gerekmektedir bu da yine zaman kaybına yol açmaktadır.

- Klasik yöntemlerde rehber öğretmenlerin yaptığı analizler çok uzun zaman almakta, bir sonuca ulaşmak için dahi evrakların hepsi gözden geçirilmek zorundadır. Hazırlanan

rehberlik otomasyonunda ise öğrenciler anket veya testi tamamlandığı anda hem analizlere hem de kişisel sonuçlara internetin olduğu her yerden ulaşmak mümkündür.

Bu çalışmayı tüm yönleri ile ele aldığımız zamanda Rehber öğretmenlerin çok ciddi bir sorununa çözüm bulunacağı fikri oluşmaktadır.

6.3. Çalışmanın Rehber Öğretmen Değerlendirmesi

Uygulamanın yapıldığı iki okulun rehber öğretmenleri ile birlikte uygulamalar yapılmış sonuçlar bu okulun rehber öğretmenleri ile birlikte değerlendirilmiştir. Uygulamalar yapılırken 5 rehber öğretmen gözlemci olarak katılmıştır. Uygulama sonucunda rehber öğretmenlerin genel değerlendirmesi şu şekilde olmuştur.

6.3.1. Lise uygulaması değerlendirilmesi

Hazırladığımız çalışma uygulandığında kâğıt tüketimi açısından maliyetin azaldığını, uzun zaman alan analiz sürecinin tamamen ortadan kalktığını, analiz hata payının olmadığı gözlemlenmiştir. Standart istatistiklerin haricinde farklı istatistik sonuçları da elde etmek mümkün. Lise öğrencilerinde uygulanması oldukça kolay ve rahat çünkü okulda bilgisayar laboratuvarı olmasa dahi akıllı telefonlar sayesinde hemen hemen tüm öğrencilerin internete ulaşması mümkün.

6.3.2. Ortaokul uygulaması değerlendirilmesi

Genel sonuç vermesi ve ayrıntıları öğrenciye yönelik vermesinin rehber öğretmenlerinin iş yükünü azalttığı, arayüzünün kullanım açısından anlaşılır olduğu, kâğıt ve toner maliyetlerini ortadan kaldırdığı gözlemlenmiştir. Rehber öğretmenler bu çalışmada zaman ve mekân imkanının genişliği bir avantaj olarak görürken orta okul için takip edilmesi gereken bir sistem olduğunu ifade etmişlerdir.

6.4. Çalışmanın Geliştirilmesi

Lise öğrencilerinin çoğunun akıllı telefonu olması ve internete ulaşımında zorluk yaşamamalarından dolayı uygulaması oldukça hızlı ve kolay olurken ortaokul öğrencilerinde uygulamayı yapmak daha zor olmuştur. Ortaokul öğrencilerinin büyük kısmında akıllı telefon olmaması, internete rahatlıkla ulaşamamaları orta okul sonuçlarında ki performansı düşürmüştür. Rehberlik anketleri ilk okul düzeyinde de yapılmaktadır. Ortaokul da düşen bu performans ilk okulda çok daha fazla düşecektir. Her okulda internet bağlantısı olan laboratuvarların olması ilk okul ve ortaokulda ki bu sorunu ciddi anlamda çözecektir. Bunun haricinde veli bilgilendirmesi yapılarak, anket süresi uzun tutularak öğrencileri evde uygulaması sağlanabilir. Tüm bu saydığımız olumsuzluklara rağmen yine de süre, iş gücü, maliyet açısından bakıldığında online sistem avantajlıdır. İstatistikler çıkartılırken ne tür bir istatistik çıkartılacağı veya puanlama olup olmayacağı ile ilgili opsiyonlar olabilir. Site içerisi arama sistemi eklenebilir, Öğrencinin tüm sonuçlarını karşılaştırma olanağı sunulabilir. Öğrencinin anket sonuçlarına göre yapılan analizlerin yorum olarak sisteme kaydedilebilmesini de projenin geliştirilebilecek kısımları arasında yer alabilir. Öğrenci girişi sadece kimlik numarası ile yapılabilen öğrenciye şifre sistemi eklenebilir. Rehber öğretmenlerin değerlendirmelerinde de dikkat çekilen dezavantaj her bir öğrencinin kaydının tek tek kimlik numaraları ile yapılması. Millî Eğitim Bakanlığı ile ortak bir çalışma yapılarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın ülke genelinde kullandığı e-okul sisteminden verilerin otomatik olarak sisteme aktarımı sağlanabilir. Bu ortak çalışma kapsamında şu an <https://www.anket.in> url adresinden yayınlanan bu çalışma e-okul sisteminin bünyesine entegre edilebilir.

KAYNAKLAR

- Bakioğlu, A. ve Gayık Asyalı, S. (2005), Rehber öğretmenlerin buldukları kariyer evrelerine göre okul yönetimini algılayışlarının niteliksel olarak incelenmesi, *Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21, 89-110.
- Chaffer, J., & Swedberg, K. (2007). *Learning jQuery*. Birmingham: Packt Publishing.
- Güven, M. (2004). Okullarda Rehberlik Servisleri (Ed: Alim Kaya). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss 63-92). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hamamcı, Z., & Savaş, A. C. (2010). Okullarda Rehberlik Hizmetlerinin İnternet Üzerinden Yürütülmesine İlişkin Veli, Öğrenci ve Psikolojik Danışmanlarının Görüşlerinin İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 147-158.
- Harrison, G. & Feuerstein, S. (2006). *Mysql stored procedure programming*, California: O'Reilly Media
- Hatunoğlu, A., & Hatunoğlu, Y. (2006). Okullarda Verilen Rehberlik Hizmetlerinin Problem Alanları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (1), 333-338.
- İlgar, Z., (2004). Rehberliğin Başlıca Türleri (Ed: Gürhan Can). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 28-46). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Karataş, Z., & Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim Kurumlarında Yürütölen Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine Yönelik Okul Müdürü, Sınıf Rehber Öğretmeni, Öğrenci ve Okul Rehber Öğretmeninin (Psikolojik Danışman) Görüşlerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14 (2), 427-460.
- Karlins, D. (2011). *Dreamweaver CS5.5 Mobile and Web Development with HTML5, CSS3, and jQuery*. Birmingham: Packt Publishing.
- Kaya, A., Yurtal, F. D., Kaygusuz, C., Sarı, E., Girgin, G., Şahin, H., et al. (2014). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. (P. Kaya, Dü.) Ankara: Anı Yayıncılık.

- Kepçeoğlu, M. (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Ankara Yayınevi.
- Kepçeoğlu, M. (2001). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. İstanbul: Alkım Yayınevi Geliştirilmiş Yeni Baskı.
- Kepçeoğlu, M. (1994). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik(Daha da geliştirilmiş 8. baskı)*. Ankara: Özerler Matbaası.
- Kuzgun, Y. (2000). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: ÖSYM Yayınları Genişletilmiş Baskı.
- Larsen, R. (2013). *Beginning HTML& CSS*. Indianapolis: Wiley Publishing Inc.
- Özgüven, İ. E. (1998). *Bireyi Tanıma Teknikleri*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (1999). *Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (1994). *Psikolojik Testler*. Ankara: Yeni Doğuş Matbaası.
- Özoğlu, S. Ç. (1997). *Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:181.
- Özoğlu, S. Ç. (2007). *Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:203.
- Shertzer, B., & Store, S. C. (1971). *Fundamentals of Guidance 2.Ed*. Bostan: Houghton Mifflin Company.
- Suehring, S., & Valade, J. (2013). *PHP, MySQL, JavaScript & HTML5 All-in-One For Dummies*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- şahin, F. Y. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* , 5 (2), 1-26.
- Taşkaya, S. M. ve Kurt, Y. (2010), *İlköğretim okullarında psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri*, International Conference on New Trends in Education and Their Implications. 909-915.
- Taylı, A., Çoban, A. E., Köksalan, B., şahin, C., Yayıcı, L., Arıkan, M., et al. (2013). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. (M. Güven, Dü.) Ankara: Anı Yayıncılık.

Valade, J. (2010). *PHP and MySQL for dummies*. 4. Baskı. New Jersey: Wiley Publishing, Inc.

Wolf, D., & Henley, A. (2017). *Java EE Web Application Primer*. New Jersey: Apress Publishing.

Yeşilyaprak, B. (2000). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Url-1, Avcı, M. (2010), *PHP ile Ajax*, <https://www.php.net/php-ile-ajax/#more-856> Erişim Tarihi: 26.03.2019

Url-2, "*Betik Dili (JavaScript)*", Ankara (2013), [http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Betik%20Dili%20\(javascript\).pdf](http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Betik%20Dili%20(javascript).pdf) Erişim Tarihi: 04.01.2019

Url-3, *History of PHP*, <http://php.net/manual/tr/history.php.php>, Erişim Tarihi: 04.01.2019

Url-4, Kızmaz, V. (2014) *JSON (JavaScript Object Notation) Nedir, Nasıl ve Nerede Kullanılır?*, <http://www.ugurkizmaz.com/YazilimMakale-1878-JSON--JavaScript-Object-Notation--Nedir--Nasil-ve-Nerede-Kullanilir-.aspx> Erişim Tarihi: 17.03.2019

Url-5, *Rehberlik ve Psikoloji Danışma Hizmetleri Yönetmeliği* (2001), https://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/mevzuat/Milli%20E%20C4%9Fitim%20Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20Rehberlik%20ve%20Psikolojik%20Hizmetler%20Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi.htm, Erişim Tarihi: 06.03.2019

Url-6, Sarı, S.V (2019) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, *Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı Ders Notları*, <http://formasyon.erdogan.edu.tr/Files/ckFiles/file/sunu%202.pdf>, Erişim Tarihi: 20.03.2019

Url-7, "*wampserver*", <http://www.wampserver.com/en/>, Erişim Tarihi: 07.04.2019

Url-8, "*Wamp Server nedir ? Ne amaçla kimler tarafından kullanılır ?*", (2017), <https://webtium.com/wamp-server-nedir/>, Erişim Tarihi: 21.03.2019

Url-9, "*what is ajax*", https://www.ibm.com/support/knowledgecenter/SS8PJ7_9.6.1/com.ibm.etools.wbttoolscore.doc/topics/cajax.html, Erişim Tarihi: 26.03.2019

Url-10, "*what is json?*", https://www.w3schools.com/whatis/whatis_json.asp Erişim Tarihi: 07.04.2019

Url-11, "*what is wamp*", <https://www.hostinger.com/tutorials/what-is-wamp>, Erişim Tarihi: 07.04.2019

ÖZGEÇMİŞ

Elif YARIMBAŞ 27/06/1982 'de Ankara'da doğdu. İlkokulu Ağrı'da, orta ve lise eğitimini Malatya'da tamamladı. 2003 yılında Mersin Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Bilgisayar Programcılığından mezun oldu. Sakarya Üniversitesi Elektronik Bilgisayar Eğitimi Bilişim Sistemleri Öğretmenliğini 2007 yılında bitirdi ve 2007 yılında Zonguldak Alaplı Meslek Lisesi'nde Bilişim Teknolojileri Öğretmeni olarak göreve başladı. 2008 yılında Sakarya Üniversitesi Elektronik-Bilgisayar Eğitimi'nde yüksekisans eğitimine başladı. Yüksek Lisans eğitimine Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nde devam etti. Sakarya Akyazı Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde Bilişim Teknolojileri Öğretmeni olarak görevine devam etmektedir.